

Stenogrammid

XIII Riigikogu, IV Istungjärk, täiskogu korraline istung

Kolmapäev, 19.10.2016, 14:00

Toimetatud

14:00 Istungi rakendamine

1. 14:09 Elektriturseaduse, asjaõigusseaduse ja ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu (270 SE) esimese lugemise jätkamine
2. 14:44 Riigi õigusabi seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (299 SE) esimene lugemine
3. 15:39 Püasüstusega väikesaarte seaduse muutmise seaduse eelnõu (254 SE) esimene lugemine
4. 16:31 "Spordipoliitika põhialused aastani 2030". 2015. aasta täitmise aruanne
5. 18:26 Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse muutmise seaduse eelnõu (202 SE) kolmas lugemine
6. 18:30 Ohvriabi seaduse muutmise seaduse eelnõu (236 SE) kolmas lugemine
7. 18:49 Laste kaitset seksuaalse ärakasutamise ja seksuaalse kuritarvitamise eest käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu (279 SE) teine lugemine
8. 18:59 Eesti Vabariigi ja Gruusia vahelise investeringute soodustamise ja vastastikuse kaitse lepingu ning selle muutmise protokolliga ratifitseerimise seaduse eelnõu (242 SE) teine lugemine
9. 19:08 Eesti Vabariigi valitsuse ja Vietnami Sotsialistliku Vabariigi valitsuse vahelise tulumaksudega topeltmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise tõkestamise lepingu ja selle juurde kuuluva protokolliga ratifitseerimise seaduse eelnõu (277 SE) teine lugemine
10. 19:15 Montenegro ühinemist käsitleva Põhja-Atlandi lepingu protokolliga heakskiitmise seaduse eelnõu (283 SE) teine lugemine
11. 19:18 Välisteenistuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (241 SE) teine lugemine
12. 19:25 Maapõueseaduse eelnõu (213 SE) teine lugemine
13. 19:38 Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (276 SE) teine lugemine
14. 19:41 Ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimiseseaduse rakendamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (250 SE) esimene lugemine
15. 19:51 Pariisi kokkuleppe ratifitseerimise seaduse eelnõu (310 SE) esimene lugemine
16. 20:20 Tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (302 SE) esimene lugemine
17. 21:33 Kindlustustegevuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (275 SE) esimene lugemine
18. 21:40 Ravikindlustuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (301 SE) esimene lugemine

14:00 Istungi rakendamine

15:01 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Alustame täiskogu IV istungjärku 5. töönädala kolmapäevast istungit. Eelnõude ja arupärimiste ülevõtmine. Mailis Repts, palun!

15:01 Mailis Repts

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid Riigikogu liikmed! Viimastel päevadel või täpsemalt öeldes juba kauemgi on üsna palju emotsioone ja kirgi üles kütnud EAS-i majandusesinduse sulgemine Shanghais. Seetõttu pidasime oma kolleegidega Keskerakonna fraktsioonist vajalikuks seda teemat ka Riigikogus arutada. Anname ettevõtlusminister Liisa Oviirile üle arupärimise, kus me soovime tema

arvamust, ülevaadet ja selgitusi majandusesinduse sulgemise kohta Shanghais. Põhimõtteliselt on küsimused üsna sarnased nendega, mis on juba nii sotsiaalmeedias kui ka meedias laiemalt jutuks olnud. Kui meenutame eelmist kevadet, siis vahest mäletate, et Shanghais töötanud diplomaat saadeti välissaatkondade ümberkorralduse kava järgi Pekingisse. Sellest oli pikemalt juttu. Sealjuures rõhutati, et Shanghai peakonsulaadi sulgemine EAS-i otseselt ei mõjuta. Nüüdseks on aga läinud just vastupidi. Sellest tingituna ongi meil küsimus, mis hinnangu annab ettevõtlusminister Shanghai esinduse sulgemisele. Kuidas see mõjub tema arvates Eesti ekspordile ja kuidas ta analüüsib seda transiidiettevõtete seisukohalt? Kindlasti on ka oluline, kuidas see kõik peaks mõjuma meie üsnagi kehvale majanduskasvule. Sellised on meie küsimused ja ootame huviga neile vastuseid. Aitäh!

15:01 Esimees Eiki Nestor

Igor Gräzin, palun!

15:01 Igor Gräzin

Head kolleegid! Seletuskirjaks on peaministri kõne. Ma lihtsalt tsiteerin olulisi kohti. Ta ütles, et Suurbritannia lahkumine toob kaasa "vägagi mõjuka ja meile samameelse liikmesriigi lahkumise" ja et "on üsna ebatõenäoline, et tulevaste suhete mudel põhineb senisel neljal põhivabadusel või isegi tolliliidu mudelil sarnaselt Türgiga. Seega võib tulevik tuua brittidega vähem koostööd kui Norra, Islandi, Šveitsi ja Türgiga, aga usun, et siiski rohkem kui lihtsalt vabakaubandusleppe." Teiste sõnadega, Suurbritannia on meie jaoks eri case'iks muutumas. Sellepärast teen peaministri seisukohtadest lähtudes ettepaneku muuta Riigikogu kodu- ja töökorra seadust. Idee on lühidalt selles, et Euroopa Liidu asjade komisjon nimetatakse ümber Euroopa Liidu ning Suurbritannia ja Põhja-lirimaa Ühendkuningriigi asjade komisjoniks. Aitäh! (Naer saalis.)

15:01 Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole. Olen vastu võtnud ühe eelnõu ja veel ühe dokumendi, mille puhul Riigikogu juhatus täpsustab, kas tegemist on eelnõuga. Kui on tegemist eelnõuga, võtame selle menetlusse nii nagu ka Mailis Repsi üle antud arupärimise. Üks eelnõu, üks arupärimine. Kohaloleku kontroll, palun! [Kohaloleku kontroll](#)

Täiskogu istungil on 85 Riigikogu liiget. Mihhail Stalnuhhin, protseduuriline küsimus, ma saan aru.

15:01 Mihhail Stalnuhhin

Jah. Aitäh, härra esimees! Tunnistan, et eksisin infotunnis. Kahetsen, vabandan, eriti kahetsen selle raisatud kahe minuti pärast – äkki kolleeg Randperel jäi midagi tähtsat praamiliikluse kohta selle pärast küsimata. Oma hinges ma lausa nutan.

15:01 Esimees Eiki Nestor

Vabandus vastu võetud. Valdo Randpere, protseduuriline küsimus.

15:01 Valdo Randpere

Tahtsin ainult öelda, et võtan vabanduse vastu ja mul ei jäänud midagi olulist küsimata. Aitäh!

15:01 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, rahvasaadikud! Tore on näha, et te olete nii koosmeelsed.

1. 14:09 Elektriturseaduse, asjaõigusseaduse ja ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu (270 SE) esimese lugemise jätkamine

15:01 Esimees Eiki Nestor

Jätkame eelnõu 270 arutelu, mis eile tööaja lõppemise tõttu katkes. Selle on esitanud Riigikogu liikmed Mihhail Stalnuhhin, Andres Metsoja, Andres Ammas, Kristjan Kõljalg, Henn Põlluaas ja Tanel Talve. Meie menetlus katkes hetkel, kui eelnõu algataja vastas Riigikogu liikmete küsimusele. Andres Metsoja on eelnõu algatajana siin. Kas on Andres Metsojale küsimusi? Palun, Monika Haukanõmm!

15:01 Monika Haukanõmm

Aitäh! Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadus ütleb, et lairibavõrkude arendamiseks riigi toel võib kasutada investeringute kava mudelit. See tähendab, et valitsus saab otsustada, kellele ta toetust annab. Seega on loodud eeldus monopolide tekkeks. Näiteks võib tuua ELASA. Kui rääkida jaotusvõrkude arendamisest riigi abil, siis tekib sama probleem. Kas te olete sellest probleemist teadlik ning kui jah, siis kas peate mõistlikuks või vajalikuks struktuuritoetuse seadust muuta nii, et investeringute kava mudeli asemel kasutataks nn avatud taotluse mudelit? See välistaks monopolide tekke. Praegu meil suurel määral just olemasoleva monopoli tõttu jaotusvõrke ei ole.

15:01 Andres Metsoja

Aitäh küsimuse eest! Tõsi ta on, et struktuurifondidest on võimalik taotleda raha uue põlvkonna lairibavõrkude arendamiseks, seda näeb ette prioriteetne suund 11. Mis puutub ELASA kui monopolise ettevõtte võrku, siis minule teadaolevalt on selles võrgus opereerimiseks tagatud kõikidele juurdepääs samadel tingimustel. Iseküsimus on tõepoolest see, et kui jaotusvõrk puudub, siis mil viisil see opereerimine võimalik on ja kes peaks selle jaotusvõrgu välja ehitama. Nendegi küsimustega me püüame selle eelnõu kontekstis tegelda. Ma arvan, et ka edaspidi tuleks Euroopa Liidu struktuurifondi rahaga baasvõrgu rajamist toetada, aga ainult sellisel juhul, kui sellega kaasneb kohe ka juurdepääsuvõrgu rajamine. Tegelikult viiakse see võrk ikkagi lõpptarbijani välja ja praegu on nii, et juba olemasolevat baasvõrku saab kasutada juurdepääsuvõrgu rajamiseks. Seal on olemas selline eraldi spetsiaalne kanal. See kaabel on nelja kanaliga ja ühe kanali kaudu on võimalik juurdepääsukaabel vajalikku kohta viia, et sealt edasi minna. See aga on loomulikult juba väga selgelt ministeeriumi otsustada, kas määrusega muudetakse neid tingimusi või mitte. Sel perioodil on toetuseks ette nähtud umbes 40,5 miljonit eurot. Praeguseks on välja makstud või otsused tehtud ca 25 miljoni euro ulatuses, seega võime öelda, et ca 15 miljonit eurot struktuurifondide raha on võimalik veel kasutada. Ja sellele lisandub ka maaelu toetamise ehk Leader-meetme raha, mida jaotatakse natuke teise loogika alusel, aga sünergia abil on võimalik väga positiivseid lahendusi ellu viia.

15:01 Esimees Eiki Nestor

Priit Sibul, palun!

15:01 Priit Sibul

Aitäh, austatud juhataja! Hea ettekandja! Kui ma õigesti mäletan, siis sa ettekande alguses ütlesid, et tegemist on usu küsimusega: kes usub õhu kaudu sisse ja kes on rohkem juhtmeusku. Ma ei ole lõpuni veendunud, et see ainult usu küsimus on, aga nii ma olen teist ja arupärijatest aru saanud. Minister on peamiselt rääkinud sellest, kuidas varsti hakkab Eestit katma 5G, see on lähima viie aasta perspektiiv. Miks meil ikkagi seda juheta iga koduni vaja on?

15:01 Andres Metsoja

Aitäh! Ilmselt olete märganud ka Euroopa suunalt tulevat infot, et aastaks 2025 peaksime olema liikunud megabaidiühiskonnast gigabaidiühiskonda. Selles peituvadki need võimalused. Kui me tahame hakata õhu kaudu liigutama nii suuri andmemahte, millega gigabaidiühiskonnas tegu on, siis kahjuks või õnneks on loodusseadused oma piirid pannud ja seda ei ole ilmselgelt praeguse tehnoloogiaga võimalik teha. Tõsi, eri valdkondade spetsialistid ütlevad, et 5G ja kõik need järgmised G-d, mis tulevad, on positiivsed, aga need võimenduvad väga lühikese maa taha. See tähendab, et seadmeid peab olema palju rohkem. Küsimus on, kui palju sagedusi on meil võimalik kasutada. Sagedused lähevad väga suureks ja nii tekivad probleemid, mis hakkavad segama ka kogu raadiolainete maailma, kus samuti on mängus eri huvid ja osapooled. Aga jah, võiks tagasi vaadata ja mõelda, kas me uskusime kümme aastat tagasi kõike seda, mis on nüüdseks realiseerunud. Täpselt sama küsimus on tegelikult selle teema puhul. Me ehitame ikkagi e-ühiskonda tulevikupõlvede jaoks, et seda kõike reaalselt kasutada, e-riigis elada, tõmmata näiteks kokku ka postkontorite võrku. Vaadates, kuhu me sellega oleme jõudnud, on selge, et midagi tuleb asemele pakkuda. Me ei saa leppida sellega, et see, mida me pakume, on nagu vahelduvvool: on ja ei ole ka.

15:01 Esimees Eiki Nestor

Tanel Talve, palun!

15:01 Tanel Talve

Aitäh! Hea ettekandja! Mul on küsimus selle 15 miljoni euro kohta, mis veel struktuurifondide raha põhivõrgu või baasvõrgu rajamiseks alles on. Siiamaani on seda raha jagatud sedaviisi, et raha saajal ei ole olnud kohtustust lairibaühendus ka lõpptarbijani viia. Mis te arvate ettepanekust, et edaspidi võiks seda 15 miljonit eurot jagada ainult n-ö tervikprojekti raames, mis tähendaks seda, et ehitatakse välja nii baasvõrk kui ka juurdepääs lõpptarbijateni?

15:01 Andres Metsoja

Ma arvan, et mõte on õige. Lihtsalt tuleb konkreetselt otsa vaadata Euroopa Liidu aktidele – selles mõttes, et me ei hakkaks tegelema vaba turu piiramisega. Riigiabi küsimus on siin kindlasti ka tähtis. Üldiselt usun, et on võimalik leida lahendused, ka baasvõrgu asukohale. Praegu me oleme sätestanud, baasvõrk peab olema linnulennult umbes 1,5 kilomeetri kaugusel lähimast elamust, aga kindlasti on eri juhtudel võimalikud ka erisused. Kui vaadata praegu baasvõrgu kaarti, siis näeme, et Lõuna-Eestis on selle tihedus hoopis midagi muud kui mujal Eestis. See on kindlasti mõttekoht. Arvan, et see ei ole sugugi vale mõtteviis, et juba nüüd räägime ka jaotusvõrgu ehitusest. Esialgu oli üldse vaja see projekt käima lükata, leida ettevõtted, kes on valmis omafinantseeringu katma. Tuleb tõdeda, et kogu võrk töötabki avalikkuse ja eraettevõtluse huvides, nüüd tuleb järgmiste sammude astumiseks ilmselt mõelda lisasätete peale. Küllap see paneks seisva vee liikuma.

15:01 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

15:01 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Hea ettekandja! Ka meie külast läheb laiariba põhivõrk läbi, minu meelest umbes 50 meetri kauguselt, aga ühendust ei ole. Ma ei tea, kas see üldse kunagi saab olema. Mu küsimus on üldisem. Selge see, et eraisikule on ühenduse väljaehitamine hirmus kulukas ja vaevalt seda paljud ette võtavad. Inimesed ajavad läbi nõukogudeaegse telefonikaabliga ja saavad oma interneti kätte. Ilma riigi ja kohaliku omavalitsuse abita seda lairibaühendust ilmselt ei saagi teostada. Kas järgmise aasta riigieelarves on selle jaoks vahendeid või jääb kõik kohalike omavalitsuste kanda?

15:01 Andres Metsoja

Aitäh! Järgmise aasta riigieelarves on mõningased vahendid olemas. Iseküsimus on selles, kas seda raha on piisavalt. Sotsiaalfondi summadest ma rääkisin. Teisalt on olemas selline programm nagu EIT ehk elekter, internet ja teed, selleks on ka vahendid ette nähtud. Aga kui me vaatame kas või Pärnumaa DigiTee projekti raames vaja mineva raha numbraid, siis Pärnu maakonnas võiks riigi panus minimaalselt olla umbes viis miljonit, et kogu maakond valguskaablivõrguga katta. Ja sinna peaks lisanduma ettevõtjate ja liitujate ja ka teatud määral kohaliku omavalitsuse panus. Aga tõsi on see, et samm-sammult tuleb edasi minna, ja kui asjaomased kontseptsioonid on selged ja me oleme ka seadustiku ajakohasemaks teinud, nii et ettevõtjatel on odavam seda võrku rajada, siis küllap liigume õiges suunas.

15:01 Esimees Eiki Nestor

Kristjan Kõljalg, palun!

15:01 Kristjan Kõljalg

Aitäh, lugupeetud esineja! Hea ettekandja! Tulles tagasi eilse päeva juurde, meenub mulle jaotusvõrgu ja põhivõrgu teema. Eile jäi vähemalt osa küsimuste puhul mulje, et seda ELASA projekti ei ole üldse vaja, et me ei vajagi põhivõrku. Aga tegelikult ju on niimoodi, et ilma põhivõrguta ei ole mingit mõtet ka jaotusvõrku hakata ehitama.

15:01 Andres Metsoja

Jah, vastab tõele. Eile kõlas siin väga selgelt ka see, et just seesama baasvõrk on pannud meid siin seaduste muutmisest rääkima. Et siit edasi liikuda, ei ole kuidagi mõistlik väita, et baasvõrk on olnud vale investeering. See on olnud õige investeering, lihtsalt nüüd peame vaatama, millised on edasised tegevused lõpptarbijani jõudmiseks ehk selle viimase miili läbimiseks. Tuleb saavutada koosmõju, tuleb näha seda viimase miili tarbijat, tuleb näha tiheasustusala tarbijat. Just koosmõjus on võimalik jõuda tulemini.

15:01 Esimees Eiki Nestor

Aitäh eelnõu algataja esindajale! Rohkem küsimusi ei ole. Majanduskomisjoni ettekandja on Erki Savisaar. Palun!

15:01 Erki Savisaar

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid ja kõik, kes te jälgite meid interneti vahendusel! Kiire interneti levimisele on mõeldud juba pikalt. Vastu on võetud "Eesti infoühiskonna arengukava 2020", milles on must valgel kirjas, et aastaks 2020 peavad kõik majapidamised olema varustatud ülikiiret interneti võimaldava optilise kaabli ühendusega ja vaid 80% mobiilse leviga. Tõsi, hiljem on ametnikud mulle kinnitanud, et need sihid said sinna kirjutatud meeltesegaduses ja loogiline oleks vastupidi. Kuid see ei ole praegu oluline.

Oluline on see, et kuigi arengukava võeti vastu rohkem kui kolm aastat tagasi, ei ole koostatud tegevuskava selle plaani teostamiseks ega astunud ühtegi sammu, mis lihtsustaks kuidagi lõpptarbijate liitumist selle teenusega. Võib öelda, et tänu aktiivsetele rahvasaadikutele, kes moodustasid lairibavõrgu toetusrühma ning on seda küsimust arutanud mitmes töörühmas ja ka oluliselt tähtsa riikliku küsimusena siin suures saalis, on jää viimaks liikuma hakanud ning Riigikogu menetlusse on jõudnud suisa kaks eelnõu, mis püüavad lahendada mitmeid võrgu levitamise seotud küsimusi. Minu hinnangul on tegemist ühe hea näitega selle kohta, kuidas kõik erakonnad suudavad teha koostööd, kui tegu on olulise küsimusega. Eelnõule 270 on alla kirjutanud kõigi kuue fraktsiooni esindajad, mis näitab, et tegemist on teemaga, mis vajab lahendamist. Sellist koostööd võiks parlamendis seaduste loomisel rohkem olla. Kõige parem aga on see, et ka valitsus on panustanud probleemi lahendamisse ning teinud eelnõu väljatöötamisel meiega konstruktiivset koostööd.

Tulen nüüd aga eelnõu 270 arutelu juurde komisjonis. Majanduskomisjon arutas elektrituruseaduse, asjaõiguseaduse ja ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu oma 11. oktoobri istungil. Osalesid Toomas Kivimägi, Mihhail Korb, Deniss Boroditš, Erki Savisaar, Tanel Talve Jaanus Marrandi asendusliikmena, Siim Kiisler ning Urve Palo. Kutsutud olid algatajate esindajatena Andres Metsoja ja Olav Harjo, kohal olid ka minister Kristen Michal ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi sideosakonna nõunik Raigo Iling.

Eelnõu algatajate esindaja Andres Metsoja andis ülevaate eelnõu eesmärkidest ja sisust ning tegi seda sama põhjalikult kui nii eilsel kui ka tänasel päeval siinsamas puldis. Kordan üle vaid mõned olulised punktid. Eelnõu eesmärk on lairibateenuse kättesaadavuse parandamine lairibavõrgu kasutuselevõtu kulude vähendamise abil. Eelkõige käib jutt sellest, kuidas saaks paremini viia internetiühenduse baasvõrgust lõpptarbijani ehk kuidas vähendada nn viimase miili ehituskulusid. Kuna paljud teemad on lahendatud eurodirektiiviga, siis selle eelnõu eesmärk on täpsustada direktiivi kitsaskohtadega seotut. Kõnealuse direktiivi arutelu järgneb siinsamas saalis pisut hiljem, kui jutuks tuleb eelnõu 250.

Eelnõu 270 eesmärk on muuta elektritaristu ühiskasutusele võtmine konkreetsemaks. Eeskätt käsitletakse elektriposte. Kuna maapiirkondades on pea ainsaks taristuks elektripostid, siis on otstarbekas võimaldada elektriõhukaablite kõrvale valguskaabli lisamist. Muudatus elektrituruseaduses sätestab kohustuse lähtuda jaotusvõrgu kasutusse andmise kulude katmisel tegelikest kuludest ja keelab n-ö sellise püsitaluallika, mis on seotud lihtsalt sellega, et kaabel ripub üleval – otsest püsikulu lihtsalt ei suudeta tuvastada. Teine võimalus on anda joonehitised, mis asuvad teistele isikutele kuuluvatel maadel, allkasutusse lihtsustatud korras. Asjaõiguseaduse muutmise kujundatakse olukord, kus olemasoleva füüsilise taristu omanik võib anda taristu allkasutusse, kui kitsendus ruumiliselt ega ajaliselt ei laiene. Tegemist on olukorraga, kus allkasutust ei kanta kinnistusraamatusse ja sellega luuakse eeldused valguskaablivõrgu väljaehitamise tasu ja bürokraatia vähendamiseks. Kolmandaks, füüsilise taristu omanik hakkab väljastama tehnilisi ja paigaldustingimusi ning ehitusseadustiku muutmise lubab seda edaspidi teha lihtsustatud korras. Selline samm vähendab

samuti bürokraatiat ja kiirendab protsessi.

Olav Harjo, kes on seaduse väljatöötamisse samuti andnud väga suure panuse, ütles meile, et need muudatused aitavad oluliselt lihtsustada majapidamistesse valguskaabli vedamist. Minister kinnitas, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium toetab seda eelnõu.

Komisjonis toimus eelnõu üle elav arutelu, mille käigus kerkisid üles mõned küsimused. Näiteks, miks ei ole eelnõus käsitletud peale elektritaristu ka gaasi- ja soojatransside kasutamise võimalust. Saime teada, et need küsimused on kaetud direktiiviga, mille sisu on menetluses eelnõuna 250, seetõttu ei ole neid kõnealusesse eelnõusse lisatud.

Tunti huvi Elektrilevi arvamuse kohta. Me teame, et Elektrilevi soovib saada tasu selle eest, kui keegi rajab nende võrgule täiendava tehnilise lahenduse. Selle eelnõuga antakse võrguomanikule õigus väljastada tehnilised tingimused, sh kehtestada, kuidas toimub paigaldamine, ning paigaldamise käigus on võimalik kokku leppida, kes millised kulud maksab. Kuid mingit püsitariifi ei ole ette nähtud. Peab tunnustama, et sellise asja seadusesse kirjutamine ei tunduks ka mõistlik olevat. Ei tahaks ju tekitada olukorda, kus seadusest tulenevalt on igale elektripostile kehtestatud mingisugune hind. Reaalses elus maksab ka praegu teenuse tarbija taristu tarbimise võrgutasudega kinni. Kui nüüd tekiks veel üks võimalus küsida sellesama taristu eest mingisugust tasu, siis võiks ju võrgutasu kuidagi väheneda. Aga ei ole usku, et keegi hakkab elektri võrgutasusid vähendama sellepärast, et kuskile kõrvale pannakse mingi väike optiline kaabel. Seetõttu sellist lisatasu küsimise võimalust ette ei nähta.

Meil oli ka küsimus, et kui Elektrilevi otsustab kasutada õhukaabli asemel maakaablit, siis milliseks kujunevad asjaomased kulud ja kuidas see kõik lahendatakse. Siin tuleb läheneda kaasuspõhiselt: kui nendele elektripostidele, mida soovitakse maakaabliga asendada, on juba valguskaabel veetud, siis peaks operaatorite vahel sündima kokkulepe, mille alusel nad planeerivad uue trassi ühiselt, nii et masse saavad nii valgus- kui ka elektri kaabel. Selliseid operaatoritevahelisi kokkuleppeid on seadusega suhteliselt keeruline sätestada. Küll aga on selge, et kui lõpptarbija on sõlminud lepingu elektri tarbimiseks ja maksnud interneti tarbimiseks liitumistasu ja operaatorid on võtnud kohustuse seda teenust pakkuda, siis jääb kasutajale ka peale trassi renoveerimist õigus seda teenust tarbida ja teenusepakkuja peab selle tagama. Kui tegemist on liinidega, kuhu veel ei ole valguskaablit paigaldatud, siis lahendab selle küsimuse menetluses olev eurodirektiiv, mis võimaldab samuti operaatoritel ühiselt uut trassi planeerida.

Omalt poolt soovitan siinkohal teha koostööd ka omavalitsustega, kes võiksid informeerida sedasorti arengusuundadest ka sideettevõtjaid, et nad teaksid, et neil on võimalus oma võrku edasi arendada või kas või nõuda uute loodavate trasside puhul valguskaabelduse valmidust.

Aga kui tulla tagasi õhukaablite juurde, siis valgus-õhukaablid ei ole ju mingisugune uudisleiutus. Tervelt 70%-l maailmast on valguskaablid õhku riputatud. Meil Eestis on see erinevatel põhjustel siiani läinud teistpidi, kuid ka Eesti oludes peavad need õhukaablid väga hästi vastu ja see ei ole tehniliselt probleem. Oli ka küsimus, kas Elektrilevile kui äriettevõttele võib teha seadusega ettekirjutusi, et nad looksid tarbijale selle teenuse tasuta. Vastus on sisuliselt sama. Kui me mõtleme teenusena elektripostidele, siis see ei ole ju tasuta. Elektripostidega seotud kulud on kõik arvatud elektri hinna sisse võrgutasudega. Kui me räägime lisakuludest, siis loomulikult, kõik lisakulud, mis kaasnevad valguskaabli paigaldusega, tuleb Elektrilevile katta, kuid valguskaabli olemasolu elektripostide otsas ei saa olla Elektrilevi ettevõttele lisatulu teenimise allikas.

Toimus üsna elav arutelu selle üle, kuidas hinnad kujunevad, aga lõpptulemusena jõuti konsensusele, et selles valdkonnas on tõsine turutõrge. Kui turutõrget ei oleks, siis oleks tõenäoliselt juba kõik kohad valguskaabliga varustatud või oleks Elektrilevi seda ise teinud. Peamine probleem on ikkagi selles, et lõppliitumise eest küsitakse praegu mõnelgi pool väga suuri summasid, suurusjärgus 20 000 – 30 000 eurot. Selle eelnõu idee on seda kõvasti vähendada, et saaks piirduda maksimumina kahe-kolme tuhandega, mille peavad katma nii sideoperaator, lõpptarbija kui ka võib-olla omavalitsus, kui see on võimalik. Nii või teisiti tasub see investering end alles aastatega. Me ei saa rääkida sellest, et keegi saab kuidagi väga õndsaks või rikkaks tänu sellele, et võib selle kaabli kusagile paigutada.

Lõpuks otsustati konsensusega teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu istungi päevakorda eelseks, 18. oktoobriks, teha ettepanek esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute tähtajaks kümme tööpäeva. Seega, alustades tänasest on tähtajaks 2. november 2016 kell 12. Aitäh!

15:01 Esimees Eiki Nestor

Kas komisjonipoolsele ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Erki Savisaar! Avan läbirääkimised. Tanel Talve Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel, palun!

15:01 Tanel Talve

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hääd kolleegid! Otse loomulikult palun ka mina seda täna esimesel lugemisel olevat eelnõu toetada. Minulgi on väga hea meel, et, nagu kolleeg Savisaar juba ütles, selle eelnõu on algatanud parlamendiliikmed Riigikogu kõikidest erakondadest, mis tõepoolest näitab seda, et parlament peab tähtsaks suurendada nn kiire interneti kasutatavust Eesti elanike ja ettevõtete seas. Paraku on vähemalt minu jaoks olnud suur pettumus fakt, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis asjaomane teotahe puudub. Majandusminister Kristen Michal on korduvalt lubanud lairibainterneti viimase miili analüüsi ja tegevuskava, aga tegudeni ei ole tema meeskond jõudnud.

Ja teate, mis, minu arvates on küsimus lihtsalt prioriteetides. Ma saan aru, et ministril on praegu muresid palju – riigifirmade juhtimisest lennu- ja praamiliikluse korraldamiseni –, aga kvaliteetse ja taskukohase internetiühenduse puudumine suurendab veelgi regionaalset ebavõrdsust ja seda lihtsalt ei tohi kõrvalt vaadata. Sellega peab tegelema.

Tuletan meelde, et sotsiaaldemokraatide eestvõttel täienes valitsuslepe juba eelmise aasta hilissuvel punktiga, mis lubab tagada igale maal elavale perekonnale ja seal tegutsevatele ettevõtetele mõistliku hinnaga kommunikatsioonid – elektri, kiire interneti ja korralikud sõiduteed –, luues selleks ka vajalikud täiendavad toetusmehhanismid ehk nn viimase kilomeetri toetuse. Vastutajatena saidki kirja majandus- ja taristuminister ning riigihalduse minister. Praegu oleme endiselt olukorras, kus vaatamata korduvatele lubadustele ei ole Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostanud isegi mitte seda analüüsi ega ettepanekuid kiire internetiühenduse nn viimase miili lahenduste kohta, rääkimata selle rahastamisest, mille kohta täna siin saalis küsimus kõlas.

Ja nii me olemegi siin rahvasaadikutega püüdnud iseenese tarkusest välja pakkuda erinevaid variante olukorra lahendamiseks. Lisaks täna arutlusel olevale seadusmuudatusele tegi lairibainterneti toetusrühm ministeeriumile ettepaneku suunata peagi toimuvast sidesageduste müügist planeeritav 15 miljonit eurot just nimelt viimase miili ühenduste väljaehitamiseks – tingimusel, et omavalitsused, lõpptarbijad ja ka sideettevõtted hakkavad kaasfinantseerijateks. See oleks kindlasti andnud tugeva tõuke olukorra lahendamiseks, kuid paraku ei ole sellele 15 miljonile järgmise aasta riigieelarves sihtotstarvet ette nähtud ja nii on viimase miili ühenduste loomiseks raha endiselt puudu.

Põhivõrgu rajamiseks mõeldud Euroopa Liidu summadest on, nagu öeldud, ka umbes 15 miljonit veel kasutamata. Oleme välja pakkunud võimaluse kaaluda, kas mitte seada selle viimase miili rahastuse saamiseks tingimust, et kui telekommunikatsiooniettevõtte saab oma ärihuvides kasutada avalikku raha, siis rajab ta ka viimase miili ühenduse. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostaks muidugi selliste üksikute ideede väljakäimise asemel laiapõhjalise ja üleriigilise plaani kiire interneti kasutatavuse tõstmiseks. Kui see lõpuks sünniks, oleks väga tore. Ma tahan aga tähelepanu juhtida sellele, et see ei piirdu vaid inimestele kaabli füüsiliselt tuppa viimises. See tegevuskava peaks sisaldama ka teavituskampaaniaid, lisaks loomulikult riigi pakutavate avalike e-teenuste jätkuvat arendamist ja palju muud. Käimasoleva riigireformiga seoses oleme ju tahtnud, et rahvas kasutaks füüsilise teeninduspunkti asemel teenuseid interneti kaudu. No anname siis ometi ka meie maapiirkondade elanikele selle füüsilise teenindaja asemele kiire, kvaliteetse ja mis kõige tähtsam, taskukohase internetiühenduse! Praegu aga, head inimesed, on meil seis selline, et me võtame maainimestelt muudkui asju ära, aga asemele ei anna midagi.

Täna siin saalis arutusel olev seadusmuudatus peaks viimase miili ühenduse väljaehitamise soodsamaks tegema ja kasvatama ka eraettevõtete huvi seda teha. Samas on see vaid üks osa lahendusest, mis on ajendatud Riigikogu liikmete isiklikust initsiatiivist. Osa omavalitsusi, näiteks Pärnu maakond ja Anija vald Harjumaal ei ole samuti jõudnud seda üle-eestilist analüüsi ära oodata ja on ise alustanud olukorra kaardistamist, seades endale ambitsioonika eesmärgi viia valguskaabel kõikide oma territooriumil asuvate majapidamiste ja ettevõteteeni.

Palun ühe minuti lisaega!

15:01 Esimees Eiki Nestor

Üks minut lisaega, palun!

15:01 Tanel Talve

Head kolleegid! Ma kutsun teid üles seadma kiire, kvaliteetse ja taskukohase internetiühenduse kättesaadavuse ja kasutatavuse meie riigi selgeks prioriteediks! Teiste edumeelsete riikide kogemus näitab, et see annab tulemusi juba mõne aastaga, rääkimata pikemast perspektiivist. Me räägime siin oma riigi ja rahva palju kiiremast arengust, haridusest, regionaalpoliitikast, sotsiaalhoolekandest, meditsiinist ja veel paljust muust. Ja kui teid, head inimesed, huvitab, millise imelise maailma avab teie kodus või ettevõttes sinna paigaldatud valguskaabel, siis tulge minu juurde, ma räägin hea meelega ja seletan neid asju. Aitäh teile!

15:01 Esimees Eiki Nestor

Kristjan Kõljalg Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

15:01 Kristjan Kõljalg

Lugupeetud esimees! Head kolleegid! Kõigepealt mõnest teemast, mis kahe päeva jooksul siin selle eelnõu arutelul on kõlanud, läbi minu silmade. Esiteks, baasvõrk ja selle arendamine. Nagu Andres Metsoja ütles, ilma baasvõrguta poleks meil mõtet seda jaotusvõrku käsitleda. Täna võime juba öelda, et tänu baasvõrgu arendamisele on internetiühendused kogu Eestis paremaks muutunud. Kas on ruumi arenguks? Loomulikult on. Nüüd, kas Euroopa Liidu vahendeid saab jaotusvõrgu ehk n-ö viimase miili lahenduste jaoks kasutada? Seda on korduvalt öeldud, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ametnikud püüdsid päris viimase lõpuni välja veenda Euroopa Liitu, et see oleks mõistlik lahendus. Kahjuks anti meile teada, et neid summasid on võimalik kasutada ainult baasvõrgu rajamiseks. Tulles valguskaabli 5G võrgu juurde, peame küsima, millise ühiskonna poole me liigume. Me liigume megabitte ühiskonnast gigabitte ühiskonda. Kas 5G võrk tähendab seda, et meil on tegemist megabitte ühendustega? Eelmise aasta alguses tegid Eesti telekomiinsenerid Stockholmis katsetusi ja said testvõrgus – ma rõhutan, see oli peaaegu kaks aastat tagasi – kiiruseks 4,4 gigabitte sekundis. Ma arvan, et ei maksa ka seda 5G mobiilivõrku maha teha. Ja siit me jõuame kõige olulisema küsimuseni: kas kõik inimesed peavad endale kaabli tuppa vedama? Ma arvan, et nad lõpuks ei tee seda. Kui teenus, mida nad saavad kasutada mobiilivõrgu kaudu, on piisavalt hea, siis nad seda investeeringut vajalikuks ei pea. Küll aga olen nõus sellega – sellepärast me eelnõu ka algatasime –, et praegu on ebamõistlikult palju bürokraatlikke takistusi, mis ei lase valguskaablit mõistliku hinnaga oma koju, ettevõttesse või asutusse vedada. Jumala eest, muudame need bürokraatlikud reeglid lihtsamaks! Teeme inimestele selle nii asjaajamise kui ka raha mõttes soodsamaks, et valguskaabel tõesti jõuaks nendeni, kes seda kangesti soovivad. Põhiküsimus on, milleks inimesed üldse internetti kasutavad. Enamik kasutab seda selleks, et kuidagi oma elu kas kergemaks, mugavamaks või huvitavamaks teha. Kui selle eelnõu saamine seaduseks aitab kaasa sellele, et suuremas osas Eestis või kogu Eesti territooriumil on võimalik veelgi paremini pakkuda internetiteenuseid, siis on see väärt eelnõu, mida te kõik kindlasti täna ja ka kahel järgmisel lugemisel toetate. Kokkuvõtteks ütlen, et ei maksa maha teha mobiilivõrku, aga kindlasti tuleb vähendada bürokraatlikke takistusi valguskaabli rajamiseks. Täna tähelepanu eest!

15:01 Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 270 esimene lugemine lõpetada. Määrán muudatusettepanekute tähtajaks 2. novembri kell 12.

2. 14:44 Riigi õigusabi seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (299 SE) esimene lugemine

15:01 Esimees Eiki Nestor

Järgmisena Vabariigi Valitsuse algatatud riigi õigusabi seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 299 esimene lugemine. Eelnõu algataja nimel justiitsminister Urmas Reinsalu, palun!

15:01 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud rahvaesindus! See seadus muudab riigi õigusabi seadust ja teisi seadusi. Selle seaduse olemuslik mõte on luua Eestis avaramad võimalused üht liiki õigusabi

kättesaadavuse parandamiseks ja see liik on nn esmane õigusnõustamine siis, kui inimesel on enda arvates millekski õigus või mingisugune reaalne probleem tegelikus elus. Siis võib ta soovida saada õigusnõu, kuidas käituda. Ta soovib teada saada, kas tal ikka on see arvatav õigus, kas tal on menetluslikult võimalik seda õigust kaitsta või on ta küll lootnud seaduse kaitsele, aga tegelikkuses juriidilist katet tema ettekujutusele ei ole.

Esmane õigusnõustamine on sellepärast nii oluline, et see on mõnes mõttes lähtekoht kõigi teiste põhiseaduses sätestatud põhiõiguste realiseerimiseks. Kui inimene ei ole teadlik, kuidas ta saab kaitsta oma omandit, kuidas ta saab kaitsta oma töölaseid õigusi, kuidas ta saab kaitsta oma õigust eluruumile või mingit muud põhiõigust, siis arusaadavalt on tema põhiõiguste realiseerimine tõkestatud. Järelikult riigil lasub hoolsuskohustus inimestele selle õiguse realiseerimisel toeks olla. Meil on olemas üsnagi professionaalsel, kõrgel tasemel toimiv õigusnõustamissüsteem, mille keskmeks on juriidilise esinduse pakkumine kohtumenetluses. Teatud varalise taseme puhul, täpsemalt minimaalse sissetuleku puhul on inimestel võimalus taotleda kohtult õigusabi ennekõike kriminaalasjades, aga ka tsiviil- ja haldusajades. Kui teatud tingimused on täidetud, määrab kohus sellise advokaadiabi. Lisaks on isikutel olemas ka subjektiivne õigus, mis tuleneb õigusriigi põhimõttest, et kui riik süüdistab isikut kuriteos, siis on isikutel olemas ka kaitseõigus. Advokaat peab olema tagatud riigi poolt.

Kehtiva eelarve järgi on meil konkreetselt sellisele õigusnõustamisele eraldatud suurusjärgus 100 000 eurot. Inimesed tulevad, küsivad, saavad õigusnõu. Seda raha on Justiitsministeerium jaganud projektikonkursside alusel. Lõviosa sellest summast on saanud SA Õigusteenuste Büroo, kes teostab Tallinnas seda tööd väga korralikult, käsitledes umbes 3000 juhtumit aastas. Lisaks on õigus eraldi projektikonkurssidel jagada spetsiifilise iseloomuga õigusnõustamise vahendeid, mis on ette nähtud erivajadustega inimeste organisatsioonidele. Selle eelnõu mõte on parandada esmatasandi õigusabi nõnda, et anda riigile võimalus neid konkursse avaramalt läbi viia. Konkurssidel saavad osaleda nii professionaalsed õigusteenuste osutajad kui ka mittetulunduslikud organisatsioonid. Eesmärk on parandada esmatasandi õigusnõustamise kättesaadavust üle riigi. Täiendav ressurss riigieelarve eelnõus on 7000 eurot aastas, kokku siis konsolideeritult üle 800 000 euro.

Skeem näeks välja selline, et juhul kui see seadus on vastu võetud, ja juhul kui seadusandja kiidab heaks ka riigieelarve, siis pärast seda Justiitsministeerium kuulutab välja need konkursid, määrates need piirkonnad, kus konkursil osalejad peavad teatud tingimustele vastates kättesaadavuse tagama. Pärast neid konkursse tekib eeldus, et senise 3000 juhtumi asemel suudame üle riigi tagada suurusjärgus 20 000 inimese teenindamise.

Lisaks on selles eelnõus mitu õiguslikku muudatust, mis seonduvad kas õigusemõistmise või õigusabiga. Teine muudatus on mõneti vastassuunaline. See näeb ette seda, et avalik võim peab ressursiga säästlikult ringi käima. Teise muudatuse eesmärk on see, et edaspidi ei määrata kahtlustatavale kohustuslikus korras kaitsjat, kui menetletakse teise astme kuritegu ja prokurör peab võimalikuks lahendada kriminaalasi lühimenetluse, st kiirmenetluse vormis. Kahtlustataval on õigus sellele kaitsele, kui ta soovib seda taotleda. Aga kui ta ei soovi seda õigust kasutada, siis kohustuslikku kaitset lihtsalt vormi pärast ei määrata. Isikut sellest õigusest loomulikult teavitatakse. Me eeldame, et kaasnev raha kokkuhoid on minimaalselt 70 000 eurot. Seda raha ei kasuta me mingiteks muudeks otstarveteks. Meil ei ole professionaalse advokatuuri osutatava õigusabi vahendeid järgmisel aastal plaanis vähendada, see raha jääb üldise advokatuuri osutatud õigusabi andmiseks.

Lisaks on ettepanek viia riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register äriregistri infosüsteemi platvormile. Meil on eraldi olemas Rahandusministeeriumi peetav register, aga kõigi andmete otstarbekamaks ja tõhusamaks kasutamiseks taotleme seadusandjalt heakskiitu sellele, et informatiivse tähendusega riigi- ja kohalike omavalitsuste asutuste riiklik register võiks olla lihtsalt Tartu Maakohtu registriosakonna juures äriregistri infosüsteemi platvormil. Eraldi registrit seal lihtsalt ei ole majanduslikus mõttes otstarbekas pidada. Kui juba üks register on, siis saab sinna liidese juurde panna. Ja lisaks on veel kolm muudatust. Nimelt, me taotleme seadusandjalt Viru Maakohtu esimehe lisatasu suurendamist. Sellega soovitakse luua võimalus maksta Viru Maakohtu esimehele tavalisest kõrgemat lisatasu, motiveerimaks teiste kohtute alalises teenistuses olevaid kohtunikke kandideerima Viru Maakohtu juhiks. See oleks koosmõjus kevadel vastu võetud kohtute seaduse muudatusega, mille kohaselt kohtu piirkonnajuhiks saab kandideerida ka teise kohtupiirkonna kohtunik – kas siis sama taseme või kõrgema astme kohtunik. Tegelikkuses on Viru piirkond üks kõige kriitilisemaid selles mõttes, et seal on väga raske õigusemõistmise kvaliteeti tagada. Arusaadavalt on selle asutuse

korraldusliku juhi roll väga oluline. Et seda konkurentsi motiveerida, olemegi selle ettepaneku teinud. Tõepoolest on mõistlik Virumaale tööle asumist täiendavalt stimuleerida, et tagada seal vähemalt samal tasemel õigusemõistmise kvaliteet nagu mujal riigis.

Nüüd veel kahest muudatusest. Esimene on see, et Eesti Advokatuurile tuleks anda – advokatuur ise on seda taotlenud – õigus vaidlustada nii riigi õigusabi andmise määrust kui ka kohtulahendit riigi õigusabi tasu suuruse, riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramise kohta. Viimase puhul üksnes juhtudel, kui advokaadile on määratud suurem tasu, kui seda riigi õigusabi tasu korra järgi võimalik määrata on. Milles on mõte? Mõte on selles, et advokatuuril lasub avalik-õiguslik koormis kohtumenetluses õigusabi osutada. Advokatuur seisab hea selle eest, seda ressursi kulutatakse mõistlikult. Tegu on avalik-õigusliku kaebeõigusega. Kui advokatuur näeb, et mingis kohtuasjas saaks advokaat üle makstud, siis peab tal olema õigus õigusemõistmise ühetaolisuse huvides, aga ka ressursi säästliku kasutamise huvides seda ülemaksmist vaidlustada. Nagu ma rõhutasin, see on advokatuuri enda initsiatiiv saada selline avalik-õiguslik kaebeõigus.

Lisaks on selle eelnõuga ette nähtud isikute vabastamine riigi õigusabi hüvitamise kohustustest, samuti määruskaebuse korral tasutavatest lõivudest. Mis selle mõte on? Me soovime, et isikud, kellele määrati esindajad tsiviilasja hagita menetluses ilma isiku taotluseta, vabaneksid kohustusest hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud. Praegune olukord on võrdlemisi jabur, eri seaduste koosmõjus välja kujunenud. Kui isikule määratakse esindajad tsiviilasja hagita menetluses ilma isiku taotluseta, ei peaks ta sellega kaasnevat kulu ka riigile hüvitama – see on meie eesmärk. Praegu see alati nii ei ole, sest sellised isikud ei saa oma seisundi tõttu abi vajadust sisuliselt hinnata ega ka kaaluda kaasnevate kulude kandmise võimalust. Olukord aga on just selline ja see on ebaõiglane. Kui isiku majandusliku seisundi hilisema hindamise tõttu loetakse ta maksejõuetuks, siis kohustatakse teda ikkagi mitme seaduse koosmõjus riigi õigusabi kulusid hüvitama, kuigi eri seaduste erinev tõlgendamine tegelikkuses lähtub sellest, et kui sa oled maksejõuetu, siis sa ei peaks sellises olukorras neid kulusid hüvitama. Et sellist seaduste eesmärgist mittetulenevat tõlgendamist vältida, me soovime selle regulatsiooni selgelt määratleda.

Need on selle eelnõu sisulised ettepanekud, loodan, et seadusandja seda seaduseelnõu tõsiselt menetleb.

15:01 Esimees Eiki Nestor

Küsimused eelnõu algatajale. Dmitri Dmitrijev, palun!

15:01 Dmitri Dmitrijev

Aitäh, austatud esimees! Lugupeetud härra minister! Keskerakonna fraktsioon mitmel korral on algatanud riigi õigusabi seaduse muutmise eelnõu, millega püüdsime kõrvaldada diskrimineerivat olukorda, kus riigi õigusabi taotlused lükatakse tagasi põhjusel, et need ei ole esitatud eesti keeles. Eelnõu laiem eesmärk oli aga muuta õigusabi kättesaadavamaks kõigile inimestele üle Eesti. Muu hulgas viitasime ka Ida-Virumaal esinevatele probleemidele, millest te täna siin puldis rääkisite. Kevadel te lubasite Justiitsministeeriumis välja tulla suuremahulise riigi õigusabi reformi kavaga. Selle eelnõu seletuskirjast võib lugeda, et riigi õigusabi saamise eeldusi ei kavatseta muuta. Kas täna arutelu all olev eelnõu ongi seesama reform, millest te kevadel rääkisite või on meil veel muudatusi oodata?

15:01 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! See, mida ma kevadel silmas pidasin, ongi see eelnõu, mis on seadusandja töölaudadele jõudnud. Kohtumenetluse keel, see keel, milles menetlust läbi viiakse, on Eestis eesti keel. Muidugi on üks eeldus, et inimesed saavad oma põhiõigusi realiseerida, see, et nad on oma õigustest teadlikud. Riik peab seda hoolsuskohustust täitma, olgu inimeste taust ja keeleoskus milline tahes, isegi kui nad viibivad riigis lühikest aega. Skeem, mille meie oleme välja pakkunud, on selline, et esmatasandi õigusemõistmine inimestele tagatakse. Komisjonis tekkis arutelu selle üle, kas teatud piirkondades tagatakse see ka siis, kui inimesed taotleavad esmatasandi õigusabi muus, mitte eesti keeles. Ma arvan, et see on mõistlik. Kõne alla tuleb ennekõike Tallinna piirkonnas ka inglise keel, Ida-Virumaal ja Tallinnas vene keel. Teil on õigus, ma ei ole sugugi rahul Ida-Virumaal antava õigusabi kvaliteediga. Ka turutingimustes peab õigusabi inimestele kättesaadav olema. Üks asi on see, et inimesed on maksejõuetud. Mida nad siis teevad, kuidas oma õigusi realiseerivad kas probleemide korral elamumajanduses või muudes küsimustes? Teine küsimus on, et ka maksevõimelistel inimestel on õigusabi kättesaadavusega tõsisel

raskusi. Siin kindlasti oma tõsised vajakajäämised on.

Avalike konkursside abil me tahame Ida-Virumaal luua õigusnõustamise punkti, mis inimestele esmatasandi õigusabi pakuks. Selle õigusnõustamise käigus aidatakse inimesi lisaks suulisele nõustamisele ka sellega, et pakutakse neile abi õigusdokumentide koostamisel. Näiteks kui nad soovivad taotleda riigi õigusabi konkreetse kohtumenetluse raames kohtu poolt määratuna, siis aidatakse neil vajalikku avaldust täita. Põhiprobleem, mida me oleme arutanud ka komisjonis, on see, kas riigi õigusabi saamise eestikeelne taotlus on liiga keeruline. Me leppisime kokku – aus mäng –, et võtame komisjonis selle taotluse eelnõu kahe lugemise vahel lauale ja vaatame, kas neid küsimusi on võimalik kohendada nii, et need oleks lihtsas ja arusaadavas, ka õigusformuleeringutega mitte kursis olevale inimesele mõistetavas keeles. Kui me saame sellega ühiselt hakkama, siis on mul selle üle väga hea meel.

Teine küsimus on selles, kas inimesed oskavad kohtule selgelt kirjeldada, mis see õiguslik hüve on, mida nad kaitsta tahavad. See tuleb määratleda. Sel juhul on mõistlik, et neil on õigusnõustaja, kes nende emakeeles suudab neile kõike vajalikku seletada ja aidata neil pabereid eesti keeles täita. Ma arvan, et see on mõistlik ja lahendab selle praktilise probleemi, millele te osutasite.

Ma olen liikunud ringi Eesti kohtupiirkondades, ka Ida-Virumaal ja Tallinnas. Olen vestelnud ametist lahkunud legendaarse Harju Maakohtu esinaise Helve Särgavaga ja küsinud talt, et kui inimene, kes ei valda eesti keelt, tuleb Harju Maakohtusse ja palub esmast õigusabi, siis mis temaga tehakse. Kedagi ei saadeta ukse taha, lahendus leitakse. Nõustatakse, aidatakse taotlusvorm ära täita. Mulle tundub, et ei piisa sellest, kui me lihtsalt formuleerime põhimõtte, et taotlused ei pea olema eesti keeles, vaid neid võib esitada ka vene keeles või mingis muus keeles. See oleks pigem ideoloogiline, keelepoliitiline valik, aga lahendamata jääks praktiline küsimus, kas inimesed saavad õigusabi või mitte. Praktilises mõttes peab teatud tasemel õigusabi inimestele õigusnõustamise näol tagatud olema, sõltumata sellest, mis on nende emakeel ja kui hästi nad dokumentidega keeliliselt hakkama saavad. Seda ma täiesti möönan, selles ei ole mingit küsimust. Kas see aga tähendab seda, et me muudame kohtumenetluse mitmekeelseks? Ei, seda ma ei mõelnud. Seda ma ei pea otstarbekaks.

15:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Külliki Kübarsepp, palun!

15:01 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Hea minister! Ma saan aru, et selle eelnõu kõige suurem mõju avaldub advokatuurile, kes saab õigusi juurde. Mul on selle kohta kaks küsimust. Siin on peale õigusabi tasu määruste vaidlustamise antud õigus ka kohtuotsuseid vaidlustada. Missuguseid kohtuotsuseid? Kas nad hakkavad selle järgi riigi õigusabi andjate töö tulemusi hindama või mis on selle otstarve? Teine küsimus on see, kuidas on garanteeritud, et riigi õigusabi andmine ei monopoliseeruks advokatuuri kätte, vaid õiglase konkurentsi tingimustes saaksid ka MTÜ-d ja teised juristid selleks tööks avatult konkureerida. Kuidas tagatakse võrdne ligipääs?

16:01 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Ma ütlen nõnda, et advokatuuri õigus esitada kohtulahendite puhul avalik-õiguslikku kaebust on väga kitsalt määratletud. Loomulikult ei puuduta see kohtulahendi sisu või seda, kas advokaat tegi head tööd või mitte. See on advokaadi distsiplinaarmenetluse küsimus, mille puhul kehtib eraldi menetluskord. Need on ainult kohtulahendid, mis puudutavad advokaadi tasu summat, ja ainult sellisel juhul, kui advokaadile on määratud suurem tasu, kui talle oluks riigi õigusabi tasu korra järgi võimalik määrata. Kui talle on väiksem tasu määratud, siis ei pea advokatuur sekkuma. Kui advokaat vähegi oma ameti vääriline ja krapsakas inimene on, siis ta läheb ise kohtusse ja kaebab edasi, küsib, kus tema raha on. See õigus tal on.

Kuidas tagada esmatasandi õigusabi andmisel monopoli vältimist? Kohtumenetluses õigusabi andmise vastutus on advokatuuril. See ongi advokatuuri keskne avalik-õiguslik kohustus. Seetõttu ongi Eesti advokatuur loodud avalik-õigusliku korporatsioonina – tal on ka ühiskonna jaoks tarvilik missioon, mida advokaadid oma ärilise või majandusliku kutsetegevuse kõrval peavad täitma. Selle konkursi puhul on hästi oluline, et oleks tagatud kvaliteet niisugusel minimaalselgi tasemel, et inimestele antakse nõu, millest neil kasu on, mitte eksitavat nõu. Aga loomulikult on ka hinnakriteerium oluline ja sellest me kindlasti lähtume. On võimalik, et konkureerivad, nagu ma ütlesin, kutselised juristibürood,

konkureerivad mõned advokaadibürood, kes saavad mingis piirkonnas seda abi pakkuda. Ma väga loodan, et osalevad ka mittetulundusühingud. Pean seda hästi oluliseks, et need organisatsioonid, kes on seda seni teinud, saaksid võimaluse osaleda. Olen kindel, et nad suudavad seda teenust profileerida ja igati konkurentsivõimeliselt pakkuda. Ei tahaks sellist olukorda, et me eraldasime teenuseks kaheksa korda rohkem raha, aga konkursitingimused on sellised, et võrreldes käesoleva aasta hinnaga me saame piltlikult öeldes ainult kaks korda rohkem teenust. Tahaks, et suurusjärgud, mis meil praegu on, jääksid sarnaseks, turg ei ole Eestis väga ulatuslik, aga seda teenust tuleks ikkagi pakkuda hinnaga, mis allub konkurentsi survele.

Mis puudutab erivajadustega inimeste õigusabi, siis loomulikult tuleb seda konkursiväliselt eristada. Ei ole mõtet ette kujutada, et näiteks kuulmis- või nägemispuudega inimestele hakkaks avaliku konkursi tulemusel abi pakkuma keegi muu kui nende esindusorganisatsioon, kes seda seni on teinud.

16:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

16:02 Peeter Ernits

Aitäh, hea juhataja! Hea minister! Loen seletuskirjast, et Eestis on 100 000 absoluutses vaesuses elavat inimest, kes saavad 203 eurot kuus, ja 280 800 suhtelises vaesuses elavat inimest, kes saavad 394 eurot kuus. Kokku seega 380 000 vaest. Nagu ma aru saan, raha juurde ei tule. Ütelge mulle, kui palju siis riik nende 380 000 vaese inimese õigusabi kuludeks eraldab!

16:02 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Kui me kõneleme kohtulikust õigusabist, siis see summa on suurusjärgus 4 miljonit eurot, mis läheb advokatuurile. Nüüd me taotleme seda, et lisaks kohtumenetluses pakutavale õigusabile, mida osutatakse advokatuuri kaudu, oleks ka esmatasandi õigusnõu saamise võimalused paremad. Ja mul on hea uudis: seda raha tuleb juurde. Sellel aastal on see summa 100 000 eurot, järgmisel aastal 800 000 eurot. Kui me kehtestame õiglased konkursitingimused – ma loodan, et me seda teeme –, siis võime väita, et kaheksa korda võiks see õigusabi kasvada. Kas see päris täpselt nii läheb, sõltub loomulikult sellest, kui aktiivne ja vilgas pakkumine eri regioonides tuleb.

Väga oluline küsimus minu jaoks on see, millistes piirkondades me peame oluliseks esmatasandi õigusabi kättesaadavust parandada. Siin ma loodan väga tõsisele koostööle Riigikogu õiguskomisjoniga ja kõigi saadikuühendustega. Kas me võtame mudeliks, et sellist abi antakse kõigis maakonnakeskustes või ühes paigas mingis suuremas regioonis? Lähtekoht on kindlasti, et seda raha ei ole mõtet loomulikult kulutada selleks, et hakatakse mingeid maju ehitama – sellest ei piisa. Vastupidi, ma loodan heale koostööle kohalike omavalitsustega, riigiasutustega, maavalitsustega, et luua õigusnõustamise punkt, kuhu inimesed saavad kohale minna ja mille pidamise kulud oleksid võimalikult minimaalsed. Soovime Justiitsministeeriumi ja kohtute koostöös korraldada need konkursid nõnda, et teenuse osutamiseks vajalikud ruumid lisakulu ei nõua. Näiteks Tartus on olemas kohtumaja, kus kindlasti on võimalus seda õigusabi pakkuda. Nii et põhiraha läheb konkreetselt õigusabi pakkumiseks ehk professionaalsete nõustajate töötasuks.

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Krista Aru, palun!

16:02 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Te ütlesite, et Viru Maakohtu juhi saamiseks on otsustatud hakata talle lisatasu maksma. Kas te arvate, et sellest kindlaksmääratud määrast piisab? Ning kas selline abinõu on ainus, mida rakendatakse, et Ida-Virumaale häid kohtunikke saada, ja kuidas suhtutakse teiste Virumaal töötavate kohtunike palkade tõstmisse?

16:02 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Tõsine küsimus ja piinlik küsimus selles mõttes, et viimaste aastate jooksul on korduvalt konkursid Viru Maakohtus kohtunikukohtade täitmiseks läbi kukkunud. See ei ole normaalne! Tänavu suve alguses kuulutasime välja konkursi 11 kohtunikukoha täitmiseks, see ei ole lõppenud. Need on

pikad protseduurid, mille käigus testitakse inimeste omadusi, tehakse tausta- ja julgeolekukontrolli. Ma ei saa praegu midagi öelda, ma ei tea, kas seekord lõpeb kõik positiivse tulemusega või ei lõpe. Lahendusi on leitud erinevaid. Näiteks käib osa Viru Maakohtu teenistuses olevaid kohtunikke ja ka muid õigusametnikke tööle teistest piirkondadest. See on küll mingi lahendus, aga iseenesest ma pean mõistlikuks seda, et püsiva töö, eriti veel eluaegse töö korral on inimesel võimalik elada kohapeal. See on laiem küsimus, kuidas riik saaks eri valdkonna inimesi motiveerida Ida-Virumaal töötama. Jah, me peame olema valmis kasutama ka erakorralisi stimuleerivaid meetmeid. See ei ole mingisugune nurgatagune või häbenemist väärt jutt. Vanglateenistuses on väga selge printsip. Kui sa lähed Ida-Virumaale tööle, ükskõik, kas mingist mujal asuvast vanglast või sisened süsteemi väljast, Ida-Virumaal Jõhvi vanglas on põhipalk 25% kõrgem. Ei ole vahet, elad sa juba enne Ida-Virumaal või tulid mingist muust maakonnast. Ja punkt.

Nüüd me tahame viia Viru Maakohtu esimehe lisatasu selleni, et see oleks oluliselt suurem. Vaatame, kuidas see suvine konkurss meil õnnestub. Kui see osutub nurjunuks, siis võib-olla läheb vaja täiendavaid motivaatoreid Ida-Virumaal kohtunikukohtade täitmiseks. Ma ei välista seda, et me tuleme välja uute ettepanekutega nende inimeste palka tõsta. See eeldab kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse avamist, vaid siis saab Ida-Virumaal kohtunike lisatasu või põhipalka kergitada. Aga kui olukord nõuab, siis me peame seda tegema. Põhipalk on neil korralik. Kui sellisest põhipalgast ei piisa, peame täiendavaid ressursse eraldama.

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Dmitri Dmitrijev, palun!

16:02 Dmitri Dmitrijev

Aitäh! Austatud justiitsminister! Pean teie eelnenud jutu peale mainima, et Keskerakonna fraktsioon ei tahtnud oma eelnõuga muuta kohtumenetluse keelt, milleks on eesti keel. Jutt oli riigi õigusabi taotluste esitamise keelest. Mõni aeg tagasi esitas Eesti Advokatuur Justiitsministeeriumile taotluse eraldada lisasumma 440 000 eurot riigi õigusabi osutamiseks. Nimelt on advokatuuril tänavu tekkinud suured kulutused seoses mahukate kriminaalajade lahendamise ja on oht, et novembriks võib riigi õigusabi osutamine peatuda, kuna advokatuuril lihtsalt pole selleks raha. Aga selle asemel, et eraldada advokatuurile lisaraha, te muudate kriminaalajades menetlust selliselt, et edaspidi ei määrata kahtlustatava nõusolekul talle kohustustlikus korras kaitsjat. Kas ei oleks olnud otstarbekam ikkagi eraldada advokatuurile vajaminev raha, selle asemel et muuta riigi õigusabi andmist kriminaalajades?

16:02 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Ministeeriumi kohustus on tagada, et õigusabi kuidagi ei katke, vaid seda on võimalik ilusti aasta lõpuni osutada ja ka järgmisel aastal ilusti osutada. Siin on kaks teemat. See on erakorraline olukord, *force majeure*. Meil on niisugused organiseeritud kuritegevuse grupeeringud Eestis. Lennart Meri ütles kunagi, et igas normaalses riigis on oma maffia ja oma Coca-Cola. Meil on ka oma organiseeritud kuritegevuse grupeeringud. Neid ei ole õnneks ülemäära palju – ei ole sõjajärgne Sitsiilia – ja me tuleme nendega toime. Aga üks juhtum kasvatas hiljuti hüppeliselt õigusabi mahtu – üks juhtum, üks *case*, mille menetluses oli suur osa Eesti Advokatuuri liikmetest üles rivistatud, et täita riigi tagatud kaitse kohustus. See võttis üle 10% kogu riigi peale mõeldud terve aasta kriminaalajade õigusabi mahust. Ja lõpuks tuli veel uudis, et Pauluse protsessis oli ühel kaasistujal terviserike, mis tähendab, et osas asjades, milles kokkulepet ei olnud, hakkab protsess otsast peale, nii et kogu see rong sõidab veel kord uuesti jaamast läbi. See on erakordne olukord ja erakordset olukorda tulebki nii käsitleda. Me ministeeriumis analüüsisime seda ja ma olen advokatuurile lubanud, et esitan kindlasti lisaraha taotluse. Selleks ongi ette nähtud valitsuse reservfond, et erakorralistes olukordades toime tulla. See on *force majeure* situatsioon ja me esitame selle rahataotluse.

Nüüd, see küsimus – ja see on minu jaoks teine küsimus, üldse mitte seotud Pauluse protsessi kuludega –, mis puudutab lihtmenetluses kohustusliku kaitse tagamisest loobumist ja selle kohustuse asendamist selle kaitse saamise õigusega, on roolijoodikute küsimus. Nad ei vaidlusta karistust, lihtmenetluses tehakse see otsus ära. Kas peab roolijoodiku juhtum, kui tal endal ei ole huvi midagi vaidlustada, kui ta ise ei taotle kaitset, ikkagi advokaat kõrval olema? Väga paljudes Euroopa riikides seda ei ole. Mis puudutab kriminaalajades süüdistatavatele ja kahtlustatavatele kaitseõiguse tagamist, siis Eestis on loodud üsna erandlik ja luksuslik süsteem. Meist SKT mõttes kümme korda rikkam Soome on asunud

seisukohale, et kui on lihtsad kriminaalasjad, siis kaitseõigus ei ole absoluutne, vaid on selline, nagu me pakume välja lihtmenetluste korral. Ja ma arvan, et me ei tee valesti. Inimesel on õigus kaitset taotleda, aga kohustust seda osutada ei ole. See raha jääb süsteemi alles ja läheb teiste õigusabikulude katteks, minu arvates on see mõistlik.

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Külliki Kübarsepp, palun!

16:02 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Hea minister! Eelnõu seletuskirjas olete ette näinud juba need linnad, omavalitsused, kus peab saama kohtuda nõustajaga. Mis kaalutlustel on välja jäänud Jõgeva ja Rapla?

16:02 Justiitsminister Urmas Reinsalu

See on üks nimistu. See on üks nimistu ja ma suhtun sellesse, et see on üks ettepanek. Ma arvan, et ei ole mõtet kinnitada seda nimekirja seadusega, sätestada konkreetset, kus igal aastal konkursi tulemusena seda õigusabi pakutakse. Praegu pakutakse seda konkursi tulemusena 100 000 euro eest Kadriorus. See sihtasutus teeb ka välkvisiite teistesse piirkondadesse, aga kuna tegemist on sisuliselt kolme inimesega, kes põhikohaga sellist tööd teevad, siis on võimalused loomulikult piiratud. Ma ütlen nõnda, et on püütud määratleda mingi minimaalne optimum. Kõik ettepanekud, milliseid piirkondi tuleks katta, on teretulnud. Teenuse parema profileerimise mõttes on kindlasti võimalikud mitmed variandid. Kui me ei räägi, et me ehitame eraldi esmase õigusabi maja Jõgevale, siis ei ole mingit küsimust – kujutan ette, et konkursitingimustes on ette nähtud, et inimene osutab õigusabi kolm päeva nädalas Tartus ja pool päeva Jõgeval. Seda on kindlasti võimalik korraldada. Samamoodi saab Raplat teenindada Tallinnast või mõnest muust linnast kohale sõitnud inimene. Ma ootan kõiki ettepanekuid. Liiga palju on juttu olnud, et kogu aeg viiakse piirkondadest asutusi välja. Liiga palju on seda juttu olnud! Astume ühe sammu ka tagurpidi ja ärme pelgame seda sammu! Teeme seda ühiselt, teeme enesekindlalt, naeratades.

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

16:02 Peeter Ernits

Aitäh, hea juhataja! Hea minister! Te seletuskirjas ütlete, et lihtsate kriminaalkuritegude puhul ei ole vaja riigi õigusabi osutada, võiks kokku hoida. Nagu ma aru saan, jutt on vaestest, kes purjus peaga rooli istuvad, ja ka nendest, kes kellegi ära tapavad või midagi muud hullu teevad. Kui suure osa neljast miljonist moodustab summa, mis praegu läheb nendele roolijoodikutele ja teistele vaestele?

16:02 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Ma ei tea, kas nad liigituvad teie arvates vaesteks kaastundekategorias või majanduslikus, sissetuleku kategorias. Ma arvan, et roolijoodiklus on ühiskonnas demograafilises mõttes suhteliselt läbilõikeline, nagu ka paljud muud süüteod. Mingite kuriteoliikide puhul me võime sotsiaal-demograafilisest joonisest kõneleda, olgu tegu vanuse- või sissetulekugruppidega. Vahel võib selle alusel mingi sotsiaal-majandusliku profiili tuletada. Üldiselt langeb lõviosa vägivallakuritegusid nooremate meeste arvele ja see on üsna loogilistel põhjustel nõnda. Ma veel kord rõhutan, et inimestelt ei võeta seda õigust ära – ka roolijoodikutele jääb see õigus lihtmenetluse puhul alles, kuid riigilt võetakse see kohustus ära. Kui aga inimene ise seda õigust, mida talle ka tutvustatakse, ei taha kasutada, siis ei ole kohustuslik, et advokaat tal kõrval istub. Sageli inimene ise ütleb: "Hästi, ma eksisin. Okei, ma ei näe, et minu õigusi on rikutud, ma olen lihtmenetlusega nõus." Kui ta aga leiab, et ta vajab kaitsjat – ma ei tea, kas enesetunde pärast või oma positsiooni kaitsta soovides –, siis tal on õigus seda saada. Kui palju me sellest 4 miljonist nii kokku hoiame? Ma ütlesin, et vähemalt 70 000 eurot ehk umbes 1700 tunni tasu. Hoiame kokku 1700 tundi Eestis ühte kõige paremini tasustatud, kompetentsemat erialatööd ehk advokaaditööd. Selle jõu saab suunata mujale, need 1700 tundi teevad nad mingit muud tööd. Nad ei kaeva kraavi, nad annavad kas oma erapraksises nõu või õigusabi, mis on määratud kohtumenetluses.

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Heljo Pikhof, palun!

16:02 Heljo Pikhof

Aitäh, austatud minister! Kolleeg Külliki Kübarsepa küsimusele vastates te ütlesite, et see on vaid üks nimekiri selle kohta, kus riigi õigusabi osutatakse. Seal on mõned kohad välja jäänud. Sul on komme ka komisjonis aeg-ajalt salatseda. Kus see teine nimekiri on? Tavaliselt pannakse seletuskirja ikka täielik nimekiri.

16:02 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Üks nimekiri on n-ö entiteedi või ühiku mõttes, see on üks ehk ainumas nimekiri. Kui ma ütlen üks nimekiri, siis see ei tähenda seda, et on arvulises mõttes üks nimekiri ja eksisteerib ka teine nimekiri või mingi pikem jada. See on välja pakutud nimekiri, praegu olemasolev nimekiri. Minu mõte oli see, et see ei ole lukus loetelu. Kui esitatakse objektiivselt kaalukaid põhjendusi, mida meil on võimalik kaaluda, lähtudes ressursipiirajast, milleks on riigieelarvest eraldatav summa, siis on võimalik seda nimekirja, nagu ma ütlesin, kas koomale tõmmata, kui on selline ettepanek ja me ühiselt koos ekspertidega seda õigeks peame, või vastupidi, laiendada. Ma rõhutan veel kord, et piirkondades, kus seda õigusabi osutatakse, ei maksaks asja dramaatiliselt suhtuda. Ruumide leidmisel tuleks saavutada kokkulepe maavalitsuse, riigi enda justiitsasutustega, mis kohapeal paiknevad või ka kohalike omavalitsuste asutustega. Kõik sõltub ainult sellest, kas õigusnõustajal on olemas tööruum, kus ta saab inimesi teenindada, ja kas tal on sõiduk, mille kulud kaetakse. Kui need on olemas, siis ma kujutan ette, et nõustaja saab suhteliselt operatiivselt ringi sõita. Eesmärk ei ole – ma veel kord ütlen, et ei tekiks eksitust – asutada mingid spetsiaalsed esmase õigusnõustamise majad piirkondadesse. Ei, seda ei ole. Tähtis on see, et nendes paikades, mis me oleme ühes nimekirjas, selles ainsamas nimekirjas välja pakkunud, oleks tagatud, et inimesed saavad teatud kellaajal ja teatud nädalapäevadel seda teenust. Kui on soov seda ringi suurendada, mitmekesistada eri piirkondades, siis on see aines aruteluks ja me oleme sellele avatud. Siin ei ole mingit salatsemist, vastupidi, kõik on täiesti avalik.

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud minister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Ja nüüd palun ettekandeks kõnepulti õiguskomisjoni liikme Rait Maruste!

16:02 Rait Maruste

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Eelnõu 299 arutelu toimus teisipäeval, 11. oktoobril s.a. Õiguskomisjoni istungist võtsid osa kõik selle liikmed, v.a Andrei Novikov ja Olga Ivanova. Kohale olid kutsutud ka justiitsminister Urmas Reinsalu ja Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna vabakutsete talituse juhataja Gunnar Vaikmaa. Omapoolse sissejuhatusega koosolekul arutati kohta ütlesin seda, et kõige paremini saaks õigusabi kulutusi vähendada, kui see õigus, mida me siin teiega toodame, oleks lihtne, selge ja arusaadav, nii et inimesed ei vajaks õiguses orienteerumiseks spetsialisti abi.

Ma ei pea vajalikuks korrata seda, mida minister juba rääkis. Ta selgitas ka komisjonis kõike sedasama, mida täna siin. Peale sissejuhatuse järgnes komisjonis arutelu, millest teen kokkuvõtliku ülevaate. Siinkõneleja küsis sissejuhatuseks seda, kas õigusabi võiks teatud piirkonnas anda ka inglise keeles. Teatavasti on vähemalt Tallinnas üsna arvestatav hulk inimesi, kes ei ole ei eesti- ega venekeelsed, vaid muukeelsed, kelle põhiline *lingua franca* on inglise keel. Urmas Reinsalu nõustus, et see on päevakajaline teema ja et nõu võiks anda vajadusel ka inglise keeles.

Heljo Pikhof soovis teada, kuidas saavad õigusabi pagulased. Gunnar Vaikmaa selgitas, et pagulaste nõustamist korraldab Siseministeerium. Kristjan Kõljalg soovis teada, kui suurt kokkuhoidu loodetakse kaitsekohustuse leevendamisest, ja juhtis tähelepanu sellele, et eelnõu seletuskirja ja teksti vahel on väike vastuolu. Nimelt, seletuskirja järgi peaks õigusabi andma ainult advokaadibürood, aga seaduse tekst seda ei kinnita. See sai ära klaaritud. Urmas Reinsalu kinnitas, et õigusabi peaksid andma nii advokaadibürood kui ka juristibürood ja teised õigusvaldkonna tundjad, kes tegutsevad kas sihtasutuse või mittetulundusühingu vormis. Ühtlasi mõõnis minister, et kui vaja on, tuleb seletuskirjas täpsustused teha.

Siinkõneleja küsis ka seda, mida tähendab täpsemalt eelnõu § 2 lõige 1. Urmas Reinsalu selgitas nagu ka täna, et Viru Maakohtu esimehe kohale sobiva kandidaadi leidmiseks oleks mõistlik näha ette kõrgem lisatasu. Võin omalt poolt kinnitada, et see probleem on Ida-Virus olnud juba omariikluse algusaegadest peale.

Edasi me arutlesime selle üle, kuidas on tagatud nende inimeste juurdepääs õigusabile, kelle emakeel ei ole eesti keel. Minister selgitas, et see probleem võib olla teoreetiliselt olemas, kuid praktikas on tava selline, et kõik inimesed, kes kohtu poole esmaselt pöörduvad, saavad selgituse nende emakeeles, sh vene keeles. Aga sealt edasine asja menetlemine peaks kohtus toimuma ikkagi riigikeeles, sest Eesti kohtumenetluse keel on eesti keel. Valdo Randpere selgitas, et varasematest aegadest on teada, et kui inimesed pöörduvad kas Tallinnas või Ida-Virus kohtu poole vene keeles, siis teadaolevalt ei ole kellegi esmast pöördumist tagasi lükatud selle tõttu, et keelenõue on jäänud täitmata. Kui kellelgi on teistsuguseid andmeid, siis palun sellest komisjonile teada anda.

Selline oli lühikene kokkuvõte. Arutelu lõpuks otsustas komisjon esiteks teha ettepaneku võtta eelnõu täiskogu päevakorda 18. oktoobriks. See otsus oli konsensuslik. Eile eelnõu arutada ei õnnestunud ja see on päevakorras täna, 19. oktoobril. Teiseks otsustasime teha ettepaneku esimene lugemine lõpetada – ka see oli üksmeelne otsus – ja kolmandaks teha ettepaneku määrata muudatusettepanekute tähtjaks algselt 1. novembri, nüüd muutub see 2. novembriks kell 17. Ettekandjaks otsustati määrata siinkõneleja. Ka need otsused tehti konsensuslega.

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile küsimusi ei ole. Head kolleegid, avan läbirääkimised. Heljo Pikhof Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel, palun!

16:02 Heljo Pikhof

Austatud juhataja! Head ametikaaslased! On hea meel, et täna on Riigikogu menetluses eelnõu, mille eesmärk on laiendada Eestis elavate isikute juurdepääsu riigi õigusabile. Suurendatakse ju oluliselt rahastamist riigi õigusabi parema kättesaadavuse tagamiseks ning laiendatakse esmatasandi õigusabi osutajate ringi. Üks oluline küsimus vajab aga konsensuslikku otsustamist enne eelnõu teist lugemist. Nimelt, sotsiaaldemokraatide jaoks on oluline, et kõik Eestis elavad isikud, kellel on selleks vajadus ja õigus, saaksid riigi õigusabi oma emakeelest sõltumata. On oluline tagada venekeelse õigusabi üldine kättesaadavus, arvestades regionaalseid erinevusi. Sotsiaaldemokraatide eesmärk on tagada inimeste põhiõiguste väärmatu kaitse ning abivajajatele kvaliteetse õigusabi kättesaadavus taskukohase hinnaga. Praeguse seaduse järgi saab taotluse riigi õigusabi saamiseks esitada eesti ja erandina ka inglise keeles. Seadus näeb ette, et muus keeles esitatud taotlused lükatakse tagasi. Samas moodustavad märkimisväärse hulga Eesti elanikkonnast vene rahvusest isikud või muud vene keelt suhtluskeelena kasutavad inimesed. Praktikas on selline säte tekitanud probleeme ja sellele pööras tähelepanu ka õiguskantsler 21. märtsil 2016. aastal justiitsministrile saadetud kirjas. Põhiseaduse § 15 sätestab igäühe õiguse pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse. Esimese astme kohtule juurdepääsu õigus on absoluutne põhiõigus, mille piiramine on lubatud üksnes väga kaalukatel põhjustel. Riigi õigusabi seaduse § 12 lõike 5 viimasest lausest aga tuleneb, et kui taotlus pole esitatud eesti või inglise keeles, siis see tagastatakse. Tegemist on imperatiivse normiga, mis ei näe ette kaalutusõigust. Menetlusseaduste kohaselt on kohtutel siiski kaalutusruum võõrkeelsete riigi õigusabi taotluste lahendamisel ja kohus võib anda võõrkeelse taotluse esitamisel tähtaja puuduste kõrvaldamiseks, st ka eestikeelse taotluse esitamiseks. Kui taotlus on pärast selle tähtaja möödumist ikka võõrkeeles, siis võib kohus jätta taotluse läbi vaatamata. Selle ebakõla tõttu on erinev ka kohtute praktika võõrkeelsete riigi õigusabi taotluste lahendamisel. Osa kohtuid määrab tähtaja puuduste kõrvaldamiseks, teisel aga tehakse seda võimalust kaalumata tagastamismäärus. Seetõttu leiavad sotsiaaldemokraadid, et riigi õigusabi seaduse § 12 lõige 5 koostöimes tsiviilkohtumenetluse seadustikuga ei ole üheselt arusaadav ja vajab täpsustamist. Nimelt vajab kehtiv regulatsioon üheselt muutmist, et ka tõlkeabi saaks taotleda menetlusabina, kui see on vajalik taotluse koostamiseks eesti keeles.

Lähtuvalt eeltoodust ja asjaolust, et riigi õigusabi vajavad ka isikud, kelle majanduslik seisund ei võimalda neil õigusabiteenuse eest ise maksta, puudub piisav põhjendus piirata riigi õigusabi kättesaadavust taotlusele range keelenõude kehtestamisega ning panna niigi keerulises olukorras olevad isikud veel raskemasse olukorda. Nagu ma juba ütlesin, peavad sotsiaaldemokraadid oluliseks,

et riigi õigusabi oleks kättesaadav ka neile, kes ei valda eesti keelt.

Kui tulla varasema riigi õigusabi seaduse versiooni juurde, siis see sätestas, et kui taotlus või sellele lisatud dokumendid ei ole esitatud eesti keeles, korraldab taotluse menetleja vajaduse korral dokumendi tõlkimise.

Palun kolm minutit lisaega!

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Palun, kolm minutit lisaega!

16:02 Heljo Pikhof

Riigi õigusabi taotluse rahuldamata jätmise korral mõistetakse dokumentide tõlkimise kulud taotlejalt välja ning riigi õigusabi andmisel võetakse tõlkimise kulud arvesse riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse kindlaksmääramisel.

Õiguskomisjonis palusin ma viimasel istungil Justiitsministeeriumil kehtiva seaduse sätteid täpsustada ja esitada muudatusettepanekud, mille kohaselt kaotataks seadusest imperatiivne piirang, et muus keeles esitatud taotlus tagastatakse. Minister leidis, et kaaluda võib seda, et kui isikule tuleb taotlus tagastada, siis peab kohus isikule selgitama, kuidas ta saab menetlusabina taotleda tõlkeabi, mille raames isikut nõustatakse ja aidatakse tal taotlus koostada eesti keeles. Minister lubas, et eelnõu teiseks lugemiseks pakuvad nad välja sellekohased muudatusettepanekud. Jääme huviga ootama. Aitäh!

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Raivo Aeg Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel, palun!

16:02 Raivo Aeg

Lugupeetud eesistuja! Head kolleegid! Kui lugeda meie kirjandusklassikuid, siis näeme, et eestlased on läbi ajaloo seisnud kindlalt oma õiguse eest. Omavahelistes vaidlustes on tihti palutud õigus maksma panna kellelgi kolmandal, olgu selleks kogukonnavanem, mõisnik, Vene tsaar, kohus või tänapäeval ka Euroopa Kohus. Alles hiljuti saime teada, et Eesti on Euroopa Inimõiguste Kohtule *per* elanik laekunud avalduste poolest võrreldes teiste riikidega tunduvalt üle keskmise. Anton Hansen Tammsaare kirjeldab oma "Tões ja õiguses" värvikalt Andrese ja Pearu tõetsinguid, mis jõudsid ka kohtupinki, et õigus saaks maksma pandud. Ka meie põhiseadus ütleb selge sõnaga, et igaühel on õigus riigi ja seaduse kaitsele, õigus oma õiguste kaitseks pöörduda kohtusse. Sealjuures ei tohi kedagi diskrimineerida varalise või ka sotsiaalse seisundi tõttu.

Põhimõtteliselt on kõik õigused just nagu kättesaadavad ja tagatud, aga tegelikkuses ei pruugi see olla sugugi nii, eeskätt just tsiviilvaidluste lahendamisel. Tsiviilvaidlused on oma olemuselt nii nüansirikkad ja komplitseeritud, et nn tavainimene ei ole ilma juriidilise abita seal üldjuhul võimeline orienteeruma. Lisaks on asja menetlemine kohtus rahaliselt koormatud ka lõivudega. Kuna inimesel mõnikord lihtsalt puudub materiaalne võimekus kvaliteetset õigusabi osta, võib kõik lõppeda sellega, et vajalik seaduse kaitse jääb lihtsalt saamata. Tõsi küll, peale tasulise õigusabi, mida on võimalik saada õigus- ja advokaadibüroodest suurema või väiksema tasu eest, eksisteerivad ka mitmed tasuta nõustamise võimalused, mida pakuvad MTÜ-d. Paradoks seisneb aga selles, et selline abi on ette nähtud eeskätt sügavas vaesuses elavatele inimestele. Menetluses olevate uuenduste suurim väärtus seisneb peale täiendava finantsvahendi selles, et õigusabi saamise võimalused laienevad võrdsemalt Eestimaa eri piirkondadele. Ja ka need inimesed, kes ei ela otseselt sügavas vaesuses, vaid on lihtsalt väiksema maksejõuga, saavad võimaluse tasuta õigusabi taotleda. Võib-olla ei saa nad seda küll mitte täies ulatuses, aga mingisuguses piiratud tundide mahus ikkagi.

Veel kord: kuna kõnealune seadusmuudatus on suunatud eeskätt vähekindlustatud elanikkonna õiguste kaitse tagamiseks, tekib paljudel võimalus oma rahaga palju säästlikumalt ümber käia. Mil moel? Kui inimene saab tänu kvaliteetsele õigusabile juba enne hagi esitamist kohtule adekvaatse ülevaate oma päris või kujutletavatest õigustest ja võimalikust perspektiivist eelseisvas kohtuvaidluses, aitab see lihtsamini langetada otsust edasise kohtutee vajalikkuse kohta. Kui inimene veendub juristi kaasabil oma hagi perspektiivituses, võib ta jätta selle esitamata, säästes nõnda oma niigi nappe vahendeid. Samuti on inimese seisukohalt väga oluline, et dokumendid, mis tuleb õigusvaidluseks esitada, oleksid koostatud õigesti, täpselt, eesmärgistatuna ja esitatud ka õigel ajal. Ka see on kõnealuse seadusmuudatusega kaasnev lisaväärtus.

Olen üsna veendunud, et plaanitavad sammud riigi esmase õigusabi avardamise näol lisavad kodanikesse tubli annuse usku õigusriigi olemusse. Loodan, et kahe lugemise vahel on võimalik lahtised otsad läbi arutada ja neile lahendused leida. Eeskätt pean silmas keeleprobleemi, mida siin täna mitmel korral on puudutatud. Aga silmas tuleb kindlasti pidada ka asjaolu, et lisaks venekeelse õigusabi vajadusele lähitulevikus võib Eestis keeleline ampluaa oluliselt laieneda, ja tuleb kaaluda, kas me riigina oleme valmis õigusabi kõikides vajalikes keeltes osutama. Aitäh!

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole. Lõpetan läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 299 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõppenud. Määrán eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtjaks k.a 2. novembri kell 17.

Oleme tänase teise päevakorrapunkti läbi arutanud.

3. 15:39 Püsiasiustusega väikesaarte seaduse muutmise seaduse eelnõu (254 SE) esimene lugemine

16:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tänane kolmas päevakorrapunkt on Riigikogu liikmete Mark Soosaare, Raivo Aegi, Kalev Kotkase, Jüri Adamsi, Johannes Kerdi ja Imre Sooääre algatatud püsiasiustusega väikesaarte seaduse muutmise seaduse eelnõu 254 esimene lugemine. Ettekandjaks palun Riigikogu liikme Mark Soosaare!

16:01 Mark Soosaar

Tere õhtust, head kolleegid! Kes meist ei tahaks sellisel imeilusil kuldsel sügisõhtul olla mõnes pargis, metsas või veel parem, mõnel väikesaarel, vaadata, kuidas seal elatakse, ning tunda ennast õigusriigi vaba ja õiglase kodanikuna. Selle eelnõu, mille esitajate nimed lugupeetud eesistuja just ette luges, on koostanud kuus Riigikogu liiget, kes esindavad nelja erakonda. Tundub olevat mikroskoopiline, aga teatavasti saatan peitub detailides. Kuna meie põhiseadus on üles ehitatud võrdse kohtlemise printsiibile, siis me ei saanud kuidagi teistmoodi käituda kui selle eelnõu kolleegide ette Riigikogusse tuua.

Nimelt näeb 2004. aastal kehtima hakanud püsiasiustusega väikesaarte seadus ette, et neid saari, mis on asustatud, nimetab vastavasse nimekirja Riigikogu oma seadusmuudatustega. Nende väikesaarte elanikele, kus püsiasiustus on tõesti tekkinud ja areneb, tekib terve hulk erisusi ja õigusi, millest võib-olla tähtsaimad on kalapüügiseaduses sätestatud viis erisust. Näiteks harrastuskalur, kes enamasti on väikesaare pensionärist püsielanik, võib seal ühe nakkevõrgu asemel kasutada kolme, 100 õngeliini asemel kasutada 300-õngelist jne. Samuti toimub mootorsõidukite tehniline ülevaatus väikesaartel lihtsustatud korras. Omavalitsused, kelle haldusallas on püsiasiustusega väikesaari, saavad riigieelarvest teatud toetust.

Kahjuks on juhtunud nii, et sellest nimistust on alates 2006. aastast, mil me küsimuse Eestis Saarte Koguga üles tõstisime, välja jäänud kõigepealt Naissaar, kes tegi ettepaneku (Naissaar kuulub Viimsi valla alla). Edasi, aastal 2010 tõin ma Riigikogu menetlusse eelnõu, mis lisaks Naissaarele nägi ette ka Väike-Pakri ja Aegna püsiasiustuse tunnustamist. See eelnõu pandi riitulile seisma ja Vabariigi Valitsus teatas, et ta võtab tulevikus selle otsustusõiguse enda kätte ning ajab lähemal ajal asja korda. Kahjuks on nüüd juba aasta 2016 ja me oleme peaaegu samas punktis.

Me oleme ära unustanud, miks püsiasiustusega väikesaarte seadus üldse 2004. aastal vastu võeti. Põhjus oli see, et teises ilmasõjas enamikul väikesaartel asustus hävis. Küll loodi seal Nõukogude baase, küll olid küüditamised. Osale saartele tuli asustus tagasi Saksa okupatsiooni ajal, aga kui Punaarmee Eestile lähenes, siis jooksid need saared inimestest tühjaks. Nii looduses kui ka inimühiskonnas on nii, et kui kuskil on liigiline mitmekesisus lõppenud, kui inimasustus on katkenud, siis selle lõhkumine on kerge, aga taastamine väga pikk ja vaevaline. Eesmärk oligi taastada püsiasiustus meie väikesaartel, et säilitada seal saarelise eluviisi traditsioone, luua uusi kogukondi. Väikesaarte seaduse üks paragrahvidest ütleb, et üks üsna tähtis eesmärk on riiklik julgeolek, sest ka üks sõdur võib olla võitleja väljal ja isegi mõne inimese viibimine saarel aasta ringi on meie julgeoleku seisukohalt küllaltki suure tähtsusega.

Ma olen võtnud Paldiski linnalt, Viimsi vallalt ja Tallinna linnalt viimaste aastate andmed selle kohta,

milline on asustus ja kuhu see on välja jõudnud. Väike-Pakril oli möödunud aastal samal ajal kümme püsielanikku, Naissaarel oli neid samuti kümme ja Aegna kuus. Aegna on selle aasta oktoobriks püsiasustus suurenenud, seal elab 11 inimest. Naissaarel on väike tagasimine, sinna on sisse kirjutatud kaheksa inimest. Kõige suurem tagasimine on aga Väike-Pakril, sest inimeste kannatus on katkenud. Kolm meest, kes kasvasid seal korralikku lehmakarja, kolisid ära, läksid Padise valla alla, sest ühendus kolme kilomeetri kaugusel asuva Paldiski linnaga on olematu. Paldiski linna kaubasadama kõrged uhked tuled ja elektrituulikud paistavad väga kaugele, isegi Pakri saarte taha, aga inimesed sinna ei pääse. Nii otsustas ka noor Rootsi juurtega ema sel aastal oma kuueaastase poja kaasa võtta ja saarelt ära kolida, sest kui laps koolis käia ei saa, siis ei ole mõtet saare peal elada.

Meie kuue arvates on praegu viimane aeg seda olukorda muuta ja anda nende saarte elanikele kõik need õigused, kõik need erisused, aga samas ka kõik need kohustused, mis väikesaare karmis looduses elamine endaga kaasa toob. Selleks aga, et üldse oleks võimalik need kolm saart vastavasse nimistusse kanda, on püsiasustusega väikesaarte seadust vaja läbivalt muuta. Nimelt loetakse väikesaarteks praegu ainult neid saari, kus on peal kas oma vald – need on saarvallad – või siis kuuluvad nad mõne valla koosseisu. Juhul kui on nii nagu näiteks Saaremaal Kihelkonnas, et vallavalitsus ja vald asuvad suurel saarel, aga väikesaar asub teisel pool merd, siis on tegemist osavallaga, õigemini saarelise osaga vallaga. Nagu te tähele panite, on Väike-Pakri Paldiski linna oma ja Aegna suhtes me teame kõik, et Aegna on Tallinna linna oma. Seetõttu on vaja sõna "vald" asendada seaduses läbivalt sõnadega "kohaliku omavalitsuse üksus".

Kolmas muudatus selles seaduses on kantud haldusreformi vaimust, aga samas ei ole see otseselt seotud haldusreformiga ja võib ka pärast haldusreformi kindlasti kehtima jääda. Nimelt on püsiasustusega väikesaartel kohustus kord aastas kutsuda kokku üldkogu. Seadus määratleb ka ära, millised on üldkogu funktsioonid ja millised on tema õigused. Näiteks saare arengukava kinnitamine, samuti kooskõlastuse andmine ühenduse pidamiseks kas siis lähima suursaare või mandriga ja terve hulk muid elulisi küsimusi. Haldusreformi käigus on mitmed saared päris tõsiselt nõu pidanud ja arutanud, kas minna edasi ühe või teise maakonnaga või minna edasi selle vallaga, mis ära kaob, aga ühineb nüüd suurema linnaga, et ikkagi tugevdada kohalikku demokraatiat ja rohujuure tasandil otsustamist. Saarte peal on eriti tähtis, et kogukonnad oleksid tugevamad, et neil oleks võimalik ka endal otsustada, milline on tulevikus nende halduslik kuuluvus. Võib-olla jälle lähinäide tallinlastele on Naissaar, Aegna ja Prangli. Prangli on teatavasti Viimsi valla osa, Naissaar täpselt samuti ja Aegna on Tallinna linna oma. Nüüd oleks loomulik, et mitte keegi kusagil Tallinna Linnavalitsuses või siis Vabariigi Valitsuses ei otsustaks küsimust, mis Aegnast tulevikus saab. See kõik, mida ma teile praegu räägin, on näide. Kui on otstarbekam ühe valla koosseisus või ühe omavalitsuse koosseisus korraldada regulaarset transporti või ühenduse pidamist Aegnaga, siis on võib-olla otstarbekas tuua ka Naissaar Tallinna linna alla või viia hoopis Aegna Viimsi valla alla. Sellisel juhul oleks ühenduse pidamine ühe omavalitsuse piires kindlasti otstarbekam, ökonoomsem, sest ühendust saaks ju pidada ühe ja sama laevukesega. Täiesti kindel on aga see, et otsustajaks peaksid ikkagi jääma püsielanikud, kes peavad aasta ringi seal elama, oma saart valvama ja tema loodust kaitsma.

Väikesaartest võib pikalt jutustada, aga ma arvan, et meie auvõlg nende kolme saare kogukonna ees, et nad ei laguneks, nii nagu praegu läheb Väike-Pakriga, on vaja lunastada. Ma loodan, et kõik, kes te siin saalis olete, toetate seda mõtet. Aitäh!

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja, teile on ka küsimusi. Krista Aru, palun!

16:02 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Hea ettekandja! See seaduseelnõu on väga sümpaatne ja arvestab vägagi Eesti kultuuri säilimise, edenemise ja kestmise vajadust. Aga kui ma loen valitsusest tulnud kirja, mis ei toeta seda seaduseelnõu, siis ma olen hämmingus, sest see kiri räägib nagu mingis teises keeles – see räägib, et pole tehtud mõjude, investeeringute ja teenuste lisaanalüüsi, arvestatud nende tootlikkust. Õelge palun, mis meil juhtunud on! Me räägime nende väikesaarte puhul hoopis suurematest ja olulisematest asjadest. Kuidas teie seaduseelnõu algatajatena hindate Vabariigi Valitsusest tulnud kirja?

16:02 Mark Soosaar

Ma arvan, et selle asemel oleks Vabariigi Valitsus võinud selle analüüsi ära teha, sest eelnõu sai esimest korda menetlusse antud ilma selle kolmanda paragrahvita juba 2010. aastal. 2011. aastal see läbis esimese lugemise, kuid läks riulile. Nii et valitsusel on olnud, küll eri isikute näol, aega seda analüüsi teha kuus aastat. Ka oleks saanud teha seda tänavu suvel. Meil on ikkagi sügav sügis juba käes. Neil saartel elab, nagu te kuulsite, kaks tosinat inimest ja nendel on õigus kõigile nendelesamadele erisustele, mis on kehtestatud teistele püüasustusega väikesaarte elanikele.

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

16:02 Peeter Ernits

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Põhiseaduskomisjonis me otsustasime teie eelnõu ära tappa, toetudes loomulikult valitsuse seisukohale. Minu küsimus sulle on selline. Valitsus on kuus aastat seanahka vedanud ja praegu on kuuest rahvasaadikust, kes selle minu meelest vajaliku eelnõuga on uuesti välja tulnud, viis koalitsioonierakondade liikmed. Mark, palun seleta mulle, miks koalitsioon on niimoodi käitunud! Miks valitsus on kuus aastat seanahka vedanud ja praegu käitub oma inimestega üsna jõhkralt?

16:02 Mark Soosaar

Hea Peeter, mina ei ole hiromant, kes suudaks teiste inimeste mõtteid ära mõistatada. Aga ma pean ütlema seda, et üks põhjus, miks ei ole seda eelnõu hästi peeneks tehtud võrgusilmast läbi veetud, on olnud soov, et edaspidi otsustaks valitsus ilma parlamendita, mis saared kuuluvad sellesse nimekirja, mis saared mitte. Ja teiseks, selle jaoks ei olevat raha. Raha on mikroskoopiliselt vähe. See analüüs oli valitsuse esindajal küll varnast võtta, kui ta põhiseaduskomisjoni ees esines. Puudu jääv summa, mida nimetati, on 36 000 eurot. Just nii palju oleks vaja anda nendele kolmele omavalitsusele, kellele need saared kuuluvad. Võib-olla on põhjus see, et sinu erakond ei oska Tallinna linnale kuuluvat Aegna saart korralikult hooldada ja juhtida. Aga ma siiski loodan, et kahe lugemise vahel leiab valitsus analüüsiks aega ja ka Tallinna linn avaldab, kui palju lähene Tallinna kesklinnale või Tallinna südalinnale – meie oleme ju ka praegu Tallinna südalinnas – maksma saarega regulaarse ühenduse sisseseadmine. See tähendaks ühendust vähemalt kord nädalas septembrist aprillini, et need inimesed, kes on väga kaugelt idamaalt tulnud ja tahavad seal mediteerimist jätkata või alustada, saaksid olla meie haruldased ja väga sümpaatsed külalised.

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Valeri Korb, palun!

16:02 Valeri Korb

Aitäh! Hea kolleeg! Ma ei ole vastu demokraatia laiendamisele saartel, aga põhiseadus ütleb, et meie riigis eksisteerivad vallad ja linnad. Teie pakute asendada need mõistega "kohaliku omavalitsuse üksus". Mina vaatasin seda küsimust teisest küljest: meie linnaosi Tallinnas või Kohtla-Järvel pole kunagi nimetatud kohaliku omavalitsuse üksusteks. Kuidas sa seda kommenteerid? Kas võtame kasutusele meie põhiseaduse seisukohalt täiesti uue mõiste?

16:02 Mark Soosaar

Aitäh, hea Valeri! Mul on nii hea meel, et sa ka põhiseadust loed. Seal on öeldud niimoodi: Eesti Vabariigi kohaliku omavalitsuse üksused on vallad ja linnad. See väljend on põhiseadusest võetud.

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

16:02 Peeter Ernits

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Ma arvan, et Aegna saarele on palju rohkem raha kulutatud kui ülejäänud kahe saarega ühenduse pidamiseks. Minu küsimus on saarte üldkogu kohta. Ava natuke meile selle mõtet. Miks see paljudele ei sobi?

16:02 Mark Soosaar

Selleks on palju põhjusi. Me arvame, et me täiustame demokraatiat, aga tegelikult oleme segeli seda hoopis lahjendanud või koondanud ühte punkti või ühe inimese kätte. Eks meil ole küllalt väikseid omavalitsusi ja ka suuri omavalitsusi, kus ühe mehe või naise sõna maksab palju rohkem kui volikogu sõna, rääkimata rohujuure tasandil otsustamisest. Mõtte luua väikesaartel üldkogud, mille tegevus oleks lausa seadusega reguleeritud, tekkis aastal 1992, kui me lõime Vormsis ja Muhumaal, kahel saarel, kahe koosoleku tulemusel Eesti Saarte Kogu.

Idee kogukonna maksimaalsest kaasamisest üldkogu näol on pärit Eesti vanimast teadaolevast omavalitsusest Ruhnu saarel, kus juba aastal 1644 alustas tegevust *luandskap*, mis püsis kuni aastani 1944 ja mida Eesti Vabariik oma esimesel eluperioodil sallis. Isegi Konstantin Päts käis kohal ja ütles, et nii võibki olla – kui teie mehed tahavad kõik koguneda oma *luandskap*il igal kevadel, veebruaris või märtsis, valida igal aastal omale kas tagasi endise saarevanema või valida uue, kui te tahate, et teil on *roll*, kes on käskjalg, kes viib tema käsud laiali, ja kui me lepime kokku kõikides jahireeglites ja käitumisreeglites, siis laske aga käia. See oli Konstantin Päts, kes Ruhnule selle privileegi andis. Sellest ideest lähtudes saigi siis üldkogu mõtte seadusse aastal 2004 ja õnneks on üsna palju saari, kus regulaarselt igal aastal korraldatakse üldkogu, kuhu rohkem kui pooled saare elanikest tulevad kokku. Näiteks Vilsandil ja Manijal, võin öelda, tehakse seda regulaarselt. Aga on ka saari, kus 12 aasta jooksul, mil seadus on kehtinud, ei ole ühtegi üldkogu korraldatud, kus saare vallavanem ei pea seda oluliseks ja ei ole ka vastavat põhimäärust tehtud.

Vormsi ma jätsin ka kahjuks nimetamata. Vormsiski on toimunud üldkogud, kus on üle poole saareelanikest koos käinud. Kihnus toimuvad need regulaarselt, aga seal on probleeme kvoorumi kokkusaamisega. Sageli on probleem, miks üldkogule ei saa vähemalt 50% elanikest kokku, veidi teine, meie tänasest teemast jääb see natuke kõrvale, aga paari lausega ma seletan. Lugu on selles, et viimasel rahvastikuloendusel seisuga 31. detsember 2011 sedastati, et pea kõigis Eesti omavalitsustes ei kattu andmed, mis näitavad sissekirjutusi, andmetega selle kohta, mida inimesed rahvastikuloendusel oma tegeliku elukohana nimetasid. Ma väga hindan Jüri Adamsi seisukohta, kes hiljuti juhtis põhiseaduskomisjonis tähelepanu sellele, et meil on aeg rahvastikuregistri seadus väga põhjalikult üle vaadata ja tunnistada seda, et väga paljudel Eesti inimestel on kaks elukohta. Meil võiks elanikud saada samasuguse õiguse, nagu on Soome elanikel, kes ise määravad, kuidas nende maksud kahe omavalitsusüksuse vahel jagunevad.

16:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja, teile rohkem küsimusi ei ole. Ma palun ettekandeks kõnepulti põhiseaduskomisjoni esimehe Kalle Laaneti!

16:02 Kalle Laanet

Austatud juhataja! Head kolleegid! Põhiseaduskomisjon arutas eelnõu esmaspäeval, 10. oktoobril 2016. aastal. Koosolekust võtsid osa Jüri Adams, Andre Sepp, Andres Anvelt, Anneli Ott, Kalle Muuli, Lauri Luik, Einar Vallbaum, Mihhail Stalnuhhin, Peeter Ernits ja ka mina. Eelnõu algatajate lugupeetud esindaja Mark Soosaar andis meile sama põhjaliku ülevaate, nagu ta teile siin saalis andis, ma ei hakka seda ümber jutustama. Ma läheksin edasi valitsuse seisukohaga, mida esindas Kaie Küngas.

Tema selgitas, et Vabariigi Valitsus otsustas oma 30. juuni istungil eelnõu mitte toetada. Valitsus leidis, et seaduses ei peaks olema üldse püsiasustusega väikesaarte nimistut, see nimistu võiks olla kehtestatud Vabariigi Valitsuse korraldusega. Seaduses võiks olla sätestatud kriteeriumid, mille alusel Vabariigi Valitsus oma korraldusega väikesaared nimistusse paneks. Eelnõus on ka analüüsitud kulud, mis on vajalikud lisanduvate saarte elanikele seadusega sätestatud avalike teenuste kättesaadavuse tagamiseks. Mis puutub üldkogule pädevuste juurdeandmisse, siis suure tõenäosusega jõustuks eelnõu seadusena ajal, kui kohalike omavalitsuste volikogud on juba teinud otsuse ühineda ning ühinemistes sisuliselt kokku leppinud. Sellisel juhul ei oleks üldkogu arvamuse haldusterritoriaalse korralduse kohta kooskõlas üldise haldusreformi ajakavaga.

Mis puutub väikesaarte maakondlikku kuuluvusse, siis kehtiva seaduse kohaselt saab maakondlikku kuuluvust muuta ainult ühinemisel. Kui väikesaared taotlevad haldusreformi seaduse kohast erandit ehk mitteühinemist, siis ei ole kehtiva seaduse kohaselt võimalik väikesaarte maakondlikku kuuluvust muuta.

Kalle Laanet sõnas istungil, et eelnõus väljatoodud probleemidele tuleb tähelepanu pöörata ning need ära lahendada, eelkõige tuleks need probleemid lahendada haldusreformi kontekstis. Samuti tuleb tema arvates nõustuda sellega, et seaduses ei peaks olema toodud nende saarte nimistut, mis peaksid kuuluma püriasustusega väikesaarte seaduse kaitse alla. Seda põhjusel, et kui selles nimistus midagi muutub, siis peame hakkama järjekordselt seadust muutma. Seega võiks nimistu kehtestamise pädevus olla Vabariigi Valitsusel, kes koostab selle nimistu seaduses sätestatud kriteeriumide alusel.

Anneli Ott küsis, kas tõesti on eelnõu algataja esitanud sellesisulise ettepaneku juba 2010. aastal. Mark Soosaar vastas, et see tõepoolest on nii. Vabariigi Valitsuse moodustatud väikesaarte komisjoni kuulub ta juba aastast 2004 ja selles komisjonis on algusest peale olnud juttu, et Vabariigi Valitsus tahaks ise hakata otsustama, millised saared väikesaarte nimistusse kuuluvad, millised mitte. Seni ei ole Vabariigi Valitsus asjaomast eelnõu algatanud. Vahepeal oli Vabariigi Valitsusel ka seisukoht, et püriasustusega väikesaarte seadusest võetakse välja kõik need saared, kus ei ole kolmel aadressil vähemalt kümnet inimest sisse kirjutatud.

Mis puudutab väikesaarte üldkogusid ja nende otsustusõigust, siis neile tuleb kindlasti pädevust juurde anda. Haldusreformi seaduses on vähe käsitlust leidnud osavalla ja külade temaatika ning eriti nende väikesaarte temaatika, kus oma valda ei ole. See küsimus, kuidas pärast haldusreformi hakkab toimuma elu nendel väikesaartel, kus oma vallavolikogu ja vallavalitsust ei ole, on jäänud täiesti läbi töötamata.

Üldkogude korraldamine on väga oluline, sest väikeses kogukonnas on võimalik rakendada osalusdemokraatiat ning hoida kogukond üksmeelsena. See oli vastus Anneli Oti küsimusele.

Anneli Ott küsis uuesti, et kui neid ettepanekuid on tehtud juba aastast 2010, siis kuidas on võimalik, et Vabariigi Valitsus ei saa planeerida eelarvesse täiendavaid vahendeid kõnealuste väikesaarte nimistusse lisamiseks. Mark Soosaar vastas, et väikesaarte programmis, mida korraldab Pärnu Maavalitsus ja kus on igast maakonnast üks esindaja, on taotlejate hulka lisatud ka Aegna, Naissaar ja Väike-Pakri.

Järelikult ei ole rahaline seis nii hull. See summa, mis väikesaarte vahel jagatakse, on umbes 600 000 eurot ja see antakse just selleks, et osutada hädatarvilikke esmaseid teenuseid väikesaartel. Muidugi on eelarves veel programme, mille raames väikesaared toetusi saavad.

Peeter Ernits küsis, miks ei ole kuue aasta jooksul tehtud ära neid muudatusi, mida Vabariigi Valitsus oma arvamusel on nimetanud. Mida on väikesaarte heaks selle aja jooksul üldse realselt tehtud? Kaie Küngas vastas, et seni on Vabariigi Valitsus arutanud erinevate kriteeriumide üle, millele püriasustusega väikesaared peaksid vastama. Samuti on arutatud ka muude püriasustusega väikesaarte seaduse muudatuste üle.

Peeter Ernits nentis, et Vabariigi Valitsuse arvamusel on märgitud, et kui püriasustusega väikesaarte nimistusse lisatakse Aegna, Naissaar ja Väike-Pakri, siis kaasneb sellega vajadus maksta neile saartele toetust summas 36 000 eurot. Kas see on mõeldud nii, et igale saarele on vaja maksta 36 000 eurot toetust? Kaie Küngas vastas, et see summa tuleks maksta kolme lisanduva saare peale kokku ja seda eeldusel, et neile kehtivad samad tingimused, mis teistele püriasustusega väikesaartele.

Andres Anvelt märkis, et haldusreformi seaduse eelnõu menetlemise käigus täiendati põhiseaduskomisjonis haldusreformi seaduse eelnõu just selles osas, mis puudutab osavaldade ja külavanemate institutsiooni. Külavanematele sai antud päris suured õigused, külavanem saab edaspidi osaleda sõnaõigusega ka vallavolikogu koosolekul. Tähtis on aga küsimus, kas inimesed ise tahavad kogukonna elus osaleda. Anvelt küsis, millal on Vabariigi Valitsusel plaanis tulla püriasustusega väikesaarte seaduse muudatustega välja, samuti oleks huvitav teada, kui palju on üldkogud tänastel püriasustustega väikesaartel koos käinud. Kaie Küngas vastas, et eelnõu on praegu koostamisel. Ametlikult ei ole seda osapooltele välja saadetud, aga korraldati kohtumine, kuhu olid kutsutud ka saarte esindajad, et rääkida üldistest põhimõtetest. Plaan on see, et eelnõu jõustuks 2018. aasta alguses. Eelnõus on sees ka muudatus, millega asendatakse püriasustusega väikesaarte seaduses läbivalt sõna "vald" sõnadega "kohaliku omavalitsuse üksus" ning see peaks jõustuma kooskõlas haldusreformiga.

Mark Soosaar vastas, et väikesaarte üldkogude kooskäimiste kohta ei ole statistikat tehtud. Väga head näited on Abrukalt, Vilsandilt ja Manijalt, kus üle poole saare elanikest tuleb kokku, et mitmesuguseid küsimusi arutada.

Aastal 2008 tellis Riigikogu saarte ühendus uuringu just sissekirjutuste ja püsiasustuse kohta. Selle raames küsiti vallavanematelt, kui palju on nende saarel püsielanikke ja kui palju on sissekirjutusega inimesi. Kõik vallavanemad tõid välja kaks erinevat numbrit ning andsid selge indikatsiooni, et osa inimesi on fiktiivselt sisse kirjutatud ja vaid osa elab seal aasta ringi. Seadus neid inimesi ei diferentseeri. Jüri Adams leidis, et kuna Eestis on vastu võetud poliitiline otsus, et väikesaartel peab kehtima eriline õiguslik režiim, siis peab tegelema ka selle edasiarendamisega. Kui kunagi otsustatakse, et sellist režiimi vaja ei ole, siis see on teine küsimus.

Peeter Ernits küsis, kui palju erineb praegu toimuv põhiseaduskomisjoni arutelu kuus aastat tagasi peetud arutelust, kui vastava sisuga muudatusi viimati arutati. Mark Soosaar vastas, et väga palju ei erine. Toona ei tõstatatud teemat, et haldusreformi käigus peaks iga saar saama õiguse otsustada, millise vallaga ta edaspidi liitub. Haldusterritoriaalsete liitumiste puhul tuleks arvestada kohalike elanike arvamusega ja elanike arvamuse saabki teada üldkogu kaudu. Aegnal, Naissaarel ja Väike-Pakril ei saa aga üldkogu kokku kutsuda, sest nad ei ole püsiasustustega väikesaarte nimekirjas ja seega ei kohelda neid samamoodi kui teisi püsiasustusega väikesaari.

Laanet sõnas, et nõustub eelnõu algatajatega, et küsimus, mis puudutab neid väikesaari, kus inimesed aasta ringi elavad, tuleb kiiremas korras lahendada, sest need saared ei saa toetusi, mida püsiasustusega väikesaarte seadus teistele saartele ette näeb. Tegemist on ebavõrdse kohtlemisega. Samas tuleb nõustuda ka sellega, et väikesaarte küsimus tuleb lahendada terviklikult, seda ei ole mõistlik teha väikeste osade kaupa. Laanet tegi Vabariigi Valitsuse esindajale ettepaneku võtta väikesaarte temaatika kiiresti töösse ning kaasata sellesse ka Riigikogu liige Mark Soosaar, et valmivaid püsiasustusega väikesaarte seaduse muudatusi saaks Riigikogus menetleda võimalikult kiiresti. Mida otsustati? Tehti ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 18. oktoobriks 2016 – see oli tegelikult eile, aga päevakord on nihkunud. See oli konsensuslik otsus. Veel otsustati teha ettepanek seaduseelnõu tagasi lükata – selle poolt oli 5, vastu 3 ja erapooletuid 2. Poolt olid Laanet, Sepp, Muuli, Luik ja Vallbaum ning vastu Ott, Ernits ja Adams, erapooletuks jäid Anvelt ja Stalnuhhin. Ettekandjaks määrati põhiseaduskomisjoni esimees Kalle Laanet ja see oli konsensuslik otsus.

17:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile on ka küsimusi. Andres Ammas, palun!

17:12 Andres Ammas

Aitäh, lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Kõigepealt tänan teid, et te ise rahvuselt saarlasena leidsite siiski, et need väikesaarte küsimused tuleb edaspidi kuidagi lahendada. Aga edasisest jutust ma enam nii hästi aru ei saanud. Kas ma kuulsin õigesti, et 36 000 on see summa, mille pärast praegu käib see kemplus ja mille kohta valitsuse esindaja ütleb, et ettepaneku esitajad on oma mõttega välja tulnud liiga hilja, tuleva aasta eelarve on juba projektina koos? Mina olen küll siamaani arvanud, et meil Riigikogu liikmetena on teatud võimalus seda eelarvet mõjutada, aga küllap ma eksin. Kas tõesti käib jutt summast 36 000 eurot?

17:12 Kalle Laanet

Aitäh! Mina ei ole aru saanud, et selle eelnõu puhul on põhiküsimus rahas, sest 36 000 eurot ei ole riigieelarve mõistes tõesti mitte mingisugune summa. Küsimus on põhimõttes, kuidas peaks väikesaartele võimaldatud erisused olema reguleeritud. Nagu mina protokollis kajastamisel rääkisin ja nagu ka eelkõneleja Mark esile tõi, on siin suures saalis korduvalt üritatud seda seadust muuta. See on oluline küll, et on tegemist väikesaartega, aga kui me loeme kokku need inimesed, kui paljusid see otseselt puudutab, siis minu andmete järgi on praegu 11 inimest Aegna oma elukohaks märkinud, Naissaare seitse ja Väike-Pakri viis inimest. Siin me madistame asja kallal, mis oleks võinud juba ammu tehtud olla ja mitte seadusandja tasemel.

17:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Henn Põlluaas, palun!

17:12 Henn Põlluaas

Aitäh! Lugupeetud sõnavõtja! Väga hea on kuulda, et paljud asjad peaks olema ammu ära tehtud ja küsimus ei ole rahas. Paraku me teame, et asjad ei ole ära tehtud. Kui me vaatame neid väikesaari, siis nende elanike olukord on ju üsna kurb. Kui koalitsioon ei ole nõus selle väikesaari puudutava eelnõuga, siis mul on küsimus, miks muude otsustega ei toetata väikesaari. Minu konkreetne küsimus on selle kohta, et kevadel otsustas valitsus toetada lasteaedu 13 miljoni euroga – see raha on mõeldud nende renoveerimiseks, remontimiseks, soojustamiseks jne –, aga elanike arvu alampiiriks, mis omavalitsusi niimoodi toetatakse, on 5000. Vormsil, Kihnul ega Ruhnul ei tule ialgi kokku 5000 inimest, aga sealgi on lapsed, sealgi on lasteaiad, mis vajavad samamoodi toetust ja renoveerimist. Miks muude seaduste ja otsustega ei parandata väikesaarte elanike olukorda?

17:12 Kalle Laanet

Esiteks ma pean ütlema, et teie küsimus väljub selle eelnõu raamest. Aga kui me läheme püriasustusega väikesaarte juurde tervikuna ja seda teemat natuke laiemalt vaatame, siis annan teile väikese ülevaate. Nii on asjad ehk selgemad. Kui palju meil üldse on väikesaari, kes püriasustusega väikesaarte seaduse alla käivad? Neid on praegu 11, millest suurim on Kihnu, kus on väidetavalt 696 elanikku, järgmised on Vormsi 419, Prangli 185, Ruhnul 152, Piiressaar 104, Manija 52, Abruka 33, Vilsandi 23, Kesselaid 5, Osmussaar 5 ja Kõinastu 1 elanikuga. Eelnõu põhieesmärk on see, et kolm väikesaart lisatakse sinna nimekirja, ja on absoluutselt õige, et need kolm saart, millel asuvad ka püsielanikud, peavad saama samasuguseid soodustusi. Aga põhiline argument on praegu see, et seaduse kaitse alla kuulumist ei peaks reguleerima mitte seadusega, vaid alamaktidega.

17:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Krista Aru, palun!

17:12 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Ma haarangi teie lause lõpust kinni. Sõjajärgses Eestis Vabariigis oli parlamendis mõeldamatu, et küsimusi, mis puudutavad Eesti maad, rahvast, selle säilimist, kaasa arvatud elu väikesaartel, hakkaks otsustama valitsus. See oli parlamendi pädevuses, sest seda peeti nii oluliseks. Palun selgitage, miks siis tänapäeval see küsimus peaks teie meelest olema valitsuse otsustada!

17:12 Kalle Laanet

See on väga lihtne. Elu ise tingib seda. Mark Soosaar on ju rääkinud, kui mitu korda ta on käinud sellesisulise seaduseelnõuga siin puldis. Ikka ei ole jõutud konsensussele, poliitilist kokkulepet ei ole sündinud. Järelikult on vaja seda teha tunduvalt lihtsamalt.

17:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja, teile rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Peeter Ernits Eesti Keskerakonna fraktsiooni nimel, palun!

17:12 Peeter Ernits

Hea juhataja! Head kolleegid! Õiguskantsler on korduvalt öelnud, et meie, riigikogulased, peaksime palju aktiivsemalt tegelema seadusloomega, tulema välja mitmesuguste eelnõudega. Üks näide on täna meie ees, aga nagu näete, mis on tulemus: valitsuse otsus on eelnõu prügikasti saata ja selle kinnitas loomulikult ka meie põhiseaduskomisjon. Seda vaatamata sellele, et eelnõuga tulid välja kuus Riigikogu liiget, kellest viis on lugupeetud koalitsioonisaadikud, ja vaatamata sellele, et Vabariigi Valitsus on kuus aastat – rõhutan, kuus aastat! – seanahka vedanud, öeldes, et kohe-kohe asub ise tegutsema. Ja ka praegu oli valitsuse kirjas sama väide: kohe-kohe, rahu!

Mis toimub? Ühelt poolt ergutab õiguskantsler Ülle Madise meid olema aktiivsemad ja mitte laskma ainult valitsusel tegutseda. Teiselt poolt näeme praeguse näite põhjal hästi, et kui tulla eelnõuga välja, mida sellega tehakse. Ja jutt, et 36 000 eurot on puudu – see on naerukoht. Mulle tuleb meelde hea kolleegi Mihhail Stalnuhhini kõne – oli vist tema –, kus ta ütles, et me võiks riputada Estonia Airi lennuki mudeli kusagile siia, et oleks silme ees elav tunnistus sellest, mida valitsus on teinud ilma

igasuguste eelnenud arvestusteta. N-ö puusalt lasti 70 miljonit – või oli see rohkem? – korstnasse. Ja nüüd siis mingi 36 000 eurot! Minul isiklikult on piinlik. Kas me oleme tõesti ainult kummitempel ja niipea kui pea tõstame, tuleb halastamatu mõök, ja seda ka siis, kui tegu on koalitsioonisaadikutega. Aitäh!

17:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Andres Ammas Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

17:12 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Alustuseks kõige tähtsam: Vabaerakonna fraktsioon toetab seda seaduseelnõu ja soovib, et see saaks vastu võetud. Eeskätt meeldib meile asjaolu, et selle on esitanud just Riigikogu liikmed. Huvitaval kombel on see täna juba teine niisugune eelnõu, mida me menetleme. Tuletan meelde siin tund aega tagasi kolleeg Erki Savisaare esiletoodut, et just sellistes algatustes, mille tegemisel on ühinenud eri fraktsioonidesse kuuluvad rahvasaadikud, on Riigikogu töö tugevus ja see on eeskuju näitav viit tulevikku, mitte midagi kummastavat. Tundub, et Vabariigi Valitsusel ja tema teenistuses olevatel riigitöötajatel on selle mõistmisega veel natuke raskusi. Võib ju tagantjärele küsida, kas meil oli kunagi seda asustatud väikesaarte seadust vaja või mitte. Aga kui see meil juba on, siis olgu see võimalikult täiuslik ja parim võimalikest. Kui Riigikogu liikmed leiavad selles seaduses puudujääke ja tahavad seda täiustada ja paremaks teha, siis on see ainult tervitatav initsiatiiv. Ei tule otsida mõistlikke või ebamõistlikke põhjusi, miks see algatus tagasi lükata. Lugenuna Vabariigi Valitsuse seisukohta tahan rõhutada, et argumendid, miks valitsus eelnõu ei toeta, on just nimelt otsitud põhjused. Sellest väikesest rahasummast on juba juttu olnud – 36 000 eurot. Ametnike koostatud argumentatsioonist võib välja lugeda, et, lugupeetud Riigikogu liikmed, te olete oma mõttega tulnud liiga hilja, meil on tuleva aasta eelarve eelnõu juba valmis. Rõhutan veel kord, et vabandust, me hakkame alles seda eelnõu arutama, me hakkame seda paremaks tegema, me hakkame ühest kohast raha ära võtma ja teise juurde panema. See kõik on alles ees!

Kui ma loen siit, et oh sa hoidku, kui me selle eelnõu seadusena vastu võtame, mida siis kõike peab püüasustusega väikesaarte seaduse järgi tegema. Väikesaartele peab olema tagatud vähemalt üks regulaarne transpordiühendus mandri või lähima suursaarega. Seda ühendust tuleb riigieelarvest toetada, selle ühendustee osaks oleva sadama kulud tuleb riigieelarvest katta. Väikesaarel peab ööpäev läbi olema elanike avalikus kasutuses avariiside, väikesaar peab olema varustatud elektrienergiaga. Vabandust! Kui seal inimesed elavad, siis Eesti riigi kohus ongi ju seda kõike teha. See ei ole mitte mingi lisakohustus ega vastik kohustus, vaid puhas rõõm. Tundkem rõõmu, et meil on asustatud väikesaared olemas! Teate ju, et lätlastel ei ole. Meil on vedanud. Hoidkem ja austagem neid inimesi, kes seal elavad! Aitäh!

17:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Mark Soosaar Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel, palun!

17:12 Mark Soosaar

Head kolleegid! Minul on teile selline ettepanek: kes veel ei ole käinud Pakri saartel, kes ei ole käinud Naissaarel ja kes ei ole käinud Aegnal, võtke üks päev ette ja proovige, kuidas te sinna saate, ja proovige, kuidas te seal tagasi saate! Pakril minge kindlasti ja vaadake purustatud majade vundamente – Pakri saari kasutati nõukogude ajal pommitamise polügoonina. Mõelge nendele kogukondadele, kes 1939. aastal nii Naissaarelt kui ka Pakrilt, kui Nõukogude Liidul oli sõjaväebaase vaja, välja aeti, midagi neile vastu andmata! Ja mõelge aastale 1944, kui need inimesed teist korda oma kodusaairelt lahkusid! Väga kaua läks aega, et oma maid ja krunte tagasi saada. Ja nüüd, kui nende järglased ja ka uued inimesed on saartele tulnud, võivad nad kolmandat korda need paigad maha jätta, sest sellise suhtumisega ei ole võimalik väikesaarte peal elada. Mida teha, kui laps ei saa kolme kilomeetri kaugusel asuvasse kooli minna lihtsalt sellepärast, et nagu Andres Ammas ütles, riik ei täida seadusest tulenevat kohustust tagada regulaarne ühendus mandri või suurema saarega? Selle regulaarse ühenduse üle ei tohiks irvitada – et mis me siis teeme, kas paneme sinna trammi kaks korda päevas, hommikul ja õhtul käima. Ei, ka üks kord nädalas on juba regulaarne ühendus. Või siis on lahenduseks, et viiel päeval nädalas viiakse lapsed ja muud inimesed väikese laevukesega, milleks riigieelarves loodetavasti ikkagi on raha, hommikul kooli või tööle ja tuuakse kolme kilomeetri kauguselt õhtul tagasi koju. Soomes võib

näha, kuidas helikopter käib ühe poisikese või tüdruku järel hommikul ja toob ta õhtul tagasi, et ta saaks oma kojas elada. Fääri saartel tuuakse õpetaja kohale nädalaks ajaks, et ühele lapsele tunde anda tema enda kodukohas. Teda ei taheta alghariduse andmiseks kodust ära rebida. Miks meie ei võiks tagada inimlikku elu ka väikestel saartel, kus elanikud hoiavad loodust, hoiavad traditsioone? Ja kui te Pakrile lähete, siis vaadake, millised kiviklibused haruldased vallid on meri sinna ehitanud, millised orhideede aasad seal suvel õitsevad – mitte kusagil Eestimaal te seda ei näe. Aitäh!

17:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Kalle Laanet Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

17:12 Kalle Laanet

Aitäh! Head kolleegid! Ma tuletan teile meelde, et kõik on seda meelt, et probleemid on vaja lahendada, ja komplekselt lahendada. Paljud küsimused on vaja läbi mõelda, ka need, mida see eelnõu ei puuduta ja millest Mark praegu rääkis. Kuidas ikkagi kohe saab olema laevaliiklus ja kuidas saavad sadamad korda – need asjad on vaja ära teha ja korralikult mõelda, kuidas need küsimused lahendada. Ma olen enam kui veendunud, et riigihalduse minister on lähiaegadel sellesisulise eelnõuga siin suures saalis ja siis me arutame seda hoopis teises võtmes. Aitäh!

17:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem läbirääkimiste soovi fraktsioonidel ei ole. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 254 esimesel lugemisel tagasi lükata ja me läheme selle ettepaneku hääletamise juurde.

Head kolleegid, panen hääletusele juhtivkomisjoni ettepaneku eelnõu 254 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt hääletas 30 Riigikogu liiget, vastu 32, erapooletuid 0. Ettepanek ei leidnud toetust.

Eelnõu jääb menetlusse. Palun vabandust, head kolleegid, määrان muudatusettepanekute tegemise tähtajaks kümme tööpäeva ehk 2. novembri kell 17.

4. 16:31 "Spordipoliitika põhialused aastani 2030". 2015. aasta täitmise aruanne

17:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Head kolleegid, läheme edasi. Järgmine on neljas päevakorrapunkt, millega olemegi jõudnud tänasesse päeva: "Spordipoliitika põhialused aastani 2030". 2015. aasta täitmise aruanne. Ettekandja on kultuuriminister Indrek Saar. Aga enne päevakorrapunkti juurde minekut tutvustan ma selle menetlemise korda. Kõigepealt on kultuuriministri ettekanne, mis kestab kuni 30 minutit. Iga Riigikogu liige võib ettekandjale esitada ühe suulise küsimuse. Seejärel on läbirääkimised, kus sõnavõttudega võivad esineda fraktsioonide esindajad. Ma palun kõnepulti kultuuriminister Indrek Saare!

17:12 Kultuuriminister Indrek Saar

Tervist! Austatud Riigikogu liikmed! Lugupeetud külalised! Head spordisõbrad! Kõigepealt tahan tänada Riigikogu selle otsuse eest ja kogu seda laia asjasse puutuvate inimeste ringi ... (Juhataja helistab kella.)

17:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Head kolleegid! Ma palun pöörata tähelepanu ettekandjale!

17:12 Kultuuriminister Indrek Saar

... kes on pannud valitsusele meeldiva kohustuse ja andnud seeläbi kultuuriministrile võimaluse tulla igal aastal Riigikogu suure saali ette spordipoliitika põhialuste täitmise aruandega.

Augustis toimunud Rio olümpiamängudel jõudis enam kui kolmandik Eesti koondisesse kuulunud sportlastest esikümnesse ning sõudjad suutsid võita pronksmedali. Paari nädala eest saime kaasa elada meie võrkpallikoondise võitluslikule mängule ja rõõmustada tulemuse üle, mis viib neid taas Euroopa meistrivõistluste finaalturniirile. Eesti meeskond on mänginud finaalturniiril juba kolm korda: aastatel 2009, 2011 ja 2015. Nüüd on neljas kord. Siin saalis olles ei saa ma üle ega ümber Riigikogu

tunnustamisest, sest üheksa aastat järjepanu oleme saanud uhkust tunda Riigikogu korvpallimeeskonna võidu üle Balti Assamblee karikaturniiril.

Meie sportlaste edu rahvusvahelistel tiitlivõistlustel ei tule lihtsalt niisama. Selle eeldus ei ole mitte ainult ühe kindla sportlase või võistkonna ettevalmistus, vaid ühiskonnas valitsevad hoiakud liikumisharrastuse ja tervisliku eluviisi suhtes laiemalt. Riik peab tagama selleks tingimused ning looma kõigile võimalused spordiga tegelda. Riiklikku spordipoliitikat tuleb vaadata laiahaardelise, planeeritud ja järjepideva tegevusena, mis hõlmab endas paljusid valdkondi noortesportist tippspordini ning korras jooksuradadest olümpiaettevalmistuseni.

Poolteist aastat tagasi Riigikogus heaks kiidetud "Spordipoliitika põhialused aastani 2030" määrab kindlaks visiooni, üleriigilised eesmärgid ja prioriteetsed arengusuunad spordivaldkonnas. Valitsuses 13. oktoobril teadmiseks võetud ja teile esitatud kirjalikust aruandest saate põhjaliku ülevaate strateegia elluviimise hetkeolukorrast ning olulisematest arengusuundadest ja tehtud muudatustest. Lugupeetud Riigikogu! Üleriigilise eesmärgina on "Sport 2030-s" sõnastatud, et liikumisel ja spordil on oluline ning kasvav roll eestimaalaste elujõu edendamisel, elukeskkonna rikkuse loomisel ja Eesti riigi hea maine kujundamisel. Üldeesmärgi saavutamist kavandatakse nelja prioriteetse arengusuuna abil. Esiteks, valdav osa elanikest liigub ja spordib. Teiseks, liikumine ja sport on tugeva organisatsiooniga oluline majandusharu ning tööandja. Kolmandaks, liikumine ja sport on vaimsure, sidususe ja positiivsete väärtushinnangute kandja. Neljandaks, Eesti on rahvusvahelisel tasemel tulemuslikult ja väärikalt esindatud.

Vaadakem lähemalt, millised on poolteise aasta jooksul elluviidud tähtsamad muutused ning mis on lähiajal nende nelja arengusuunaga plaanis. Kultuuriministeriumi tellimusel 2015. aasta sügisel läbiviidud laiapõhjaline liikumisharrastuse uuring kinnitas, et liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste osakaal on kasvamas. Vähemalt kaks korda nädalas tegeleb liikumisharrastusega 45% elanikest. Oleme selle näitaja poolest Euroopas keskmisel kohal, kuid meie eesmärk on ambitsioonikas: jõuda järele Põhjamaadele, kus sportimisega tegeleb regulaarselt ligi 70% elanikest. Muret tekitab siiski asjaolu, et liikumisharrastusega ei tegele üldse üks kolmandik elanikest. Uuringus osalenud töid ühe olulise lahendusena välja, et tööandjad toetaksid töötajate sportimist, kuid siin on oluliseks takistuseks sellistelt kuludelt nõutav n-ö erisoodustusmaks. See ei ole uus teema.

Spordivaldkond ja ka mõned erakonnad on enam kui kümme aastat soovinud selle maksu kaotamist. Riigikogus on algatatud ka eelnõusid, kuid need pole varem saanud valitsuse ega koalitsioonierakondade toetust.

Käesoleva aasta 27. aprillil toetas valitsus Kultuuriministeriumi ettepanekut teha põhimõtteline muudatus tulumaksuseaduses ja kaotada erisoodustusmaks töötajate tervise edendamiseks tehtavalt kuludelt. Täna mõne aja pärast Riigikogus esimesel lugemisel oleva eelnõu järgi saavad tööandjad alates 2018. aastast toetada maksuvabalt iga oma töötaja sportimist 400 euro ulatuses aastas. Eelnõu seadusena vastuvõtmisega näitaksime selgelt, et riik toetab ja tunnustab tööandjaid, kes oma inimeste tervisesse investeerivad. Pole põhjust kahelda, et selle tulemusena kasutab üha rohkem ettevõtjaid võimalust kujundada ja soodustada töötajate sportimis- ja liikumisharjumusi, panustades sellega nii inimeste tervisesse kui ka füüsilisse ja vaimsesse heaolusse. Nii laieneb nende ring, kellele ujulate, spordisaalide ja teiste treeningualade teenused kättesaadavamaks muutuvad.

Noorte seas liikumisharrastuse populaarsemaks muutumisele aitab kindlasti kaasa Kultuuriministeriumi eestvedamisel väljatöötatud huvitegevuse toetussüsteem. Noorteseire andmetel ei ole 10% noortest viimase kolme aasta jooksul võtnud osa mitte ühestki huviringist ega trennist, s.o ligi 30 000 last ja noort, kellele riik nüüd koos kohalike omavalitsustega abikäe ulatab. Järgmise aasta 1. septembrist rakenduva huvitegevuse toetussüsteemi eesmärk on anda igale lapsele võimalus osaleda kvaliteetses ja juhendatud regulaarses huvitegevuses, mille üks olulisi ja laiaulatuslikke osi on loomulikult sport. Selleks näeb valitsus ette 15 miljonit eurot aastas lisavahendeid, mis liiguvad toetussüsteemi rakendaja Haridus- ja Teadusministeriumi kaudu kohalikele omavalitsustele. Just kohalikud omavalitsused teavad ju kõige paremini, milline olukord on ühes või teises linnas ja vallas, ning oskavad hinnata, kuidas luua igale seal elavale noorele võimalused huvitegevuses osalemiseks. Noorena omandatud eluks vajalikest oskustest rääkides ei saa mööda minna ujumisoskusest. Eesmärk on selge: tagada kõigile põhikoolilõpetajatele piisav ujumisoskus ja vähendada sellega uppumissurmade arvu. Selleks on alates 2005. aastast Kultuuriministeriumi kaudu omavalitsusi toetatud 230 000 euroga aastas, kuid sellest ei jätku, et tagada vajalik arv kvaliteetseid ujumistunde. Viimasel kuuel aastal on Eestis veeõnnetustes elu kaotanud 369 inimest. Päästeameti 2015. aastal

tellitud uuringust selgus, et 62% 7–18-aastaste lastega perede esindajatest hindab oma laste ujumisoskust kehvaks. Neljandik lastest ei oska üldse ujuda. 2015. aastal koostati Eesti Ujumisliidu ja Päästeameti eestvedamisel Põhjamaade mudeli eeskujul uued ja kõrgemad ujumisoskuse standardid. Need näevad ette, et testi tegemiseks peab laps suutma hüpata sügavasse vette, ujuda 100 meetrit rinnuli, sukelduda ja tuua käega põhjast välja eseme, püsida veepinnal puhates ja asendeid vahetades kolm minutit, ujuda seejärel 100 meetrit selili ja väljuda veest. Uuring näitab, et selline ujumisoskus on vaid 15%-l Eesti noortest. Selleks et tõsta ujumisoskus vajalikule tasemele, esitasin koos kolme valitsuskolleegiga memorandumi, mis teeb ettepaneku uuendada õpitulemuste kirjeldust põhikooli riikliku õppekava kehalise kasvatuses ainekavas, suurendada ujumise algõpetuse kursuse rahastamist ning jätkata ujumistreenerite, juhendajate ja õpetajate koolitamist uuendatud metoodika kohaselt. Nelja ministri algatus leidis valitsuskabinetis põhimõttelist toetust, kuid selle elluviimiseks vajalikud 1,1 miljonit eurot aastas tuleb alles leida. Valitsuskabinet otsustas teema juurde tagasi tulla järgmisel aastal riigi eelarvestrateegia läbirääkimiste käigus.

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Spordikorraldus põhineb omaalgatuslike vabatahtlike spordiühenduste tegevusel. Sporti rahastavad peamiselt kohalikud omavalitsused, üksikisikud, ettevõtted ja riik. Tuginedes avaliku sektori asutuste eelarvetele, uuringutele ja eksperdihinnangutele, võib öelda, et 2015. aastal toetati sporti kokku ligikaudu 137 miljoni euroga, sellest 46 miljonit eurot panustasid omavalitsused, 42 miljonit eurot üksikisikud ning nii riik kui ka ettevõtted panustasid 25 miljonit eurot. Rahvusvaheline uuring näitab, et Eestis on otseselt või kaudselt spordiga seotud enam kui 15 000 töökohta. Seega ei tohiks alahinnata spordi panust majandusse ja tööhõivesse.

Ennist tutvustasin Kultuuriministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi algatust, et tööandja saaks töötajate tervise- ja spordikulutustelt maksusoodustust. See aitaks otseselt kaasa ka spordipoliitika teisele prioriteetsele arengusuunale: liikumine ja sport on tugeva organisatsiooniga oluline majandusharu ning tööandja. Mida rohkem inimesi käib spordiklubis või võtab osa spordiüritustest, seda rohkem on spordivaldkonnas raha. Iga lisanduv euro aitab spordivaldkonnas tegutsevatel organisatsioonidel ja ettevõtetel arendada taristut, võtta tööle treenereid ja tõsta palkasid. Veel kaks aastat tagasi oli suur osa noortetreeneritest ilma püsiva töölepingu ning sotsiaalsete garantiideta. Selle tõsise mure lahendamiseks lõime kõrgema kutsetasemega treeneritele riikliku tööjõukulude toetussüsteemi. Spordiklubid, spordikoolid ja spordialaliidud saavad alates 2015. aastast taotleda viienda ja kõrgema kutsetasemega treeneritele tööjõukulude toetust kuni 50% ulatuses. Toetuse eesmärk on parandada laste ja noorte sportimisvõimalusi kõikjal üle Eesti, väärtustada treeneriametit ja kindlustada kõrgema kvalifikatsiooniga treenerite järelkasvu. Tänu sellele saab käesoleval aastal riigilt töötasutoetust ligi 1200 kõrgema kutsetasemega treenerit, kes juhendavad enam kui 37 000 lapse ja noore sportimist 369 organisatsioonis. Järgmise aasta riigieelarves oleme koostöös Rahandusministeeriumiga ette näinud lisavahendeid veel sajale treenerile.

2015. aastal käivitas Kultuuriministeerium ka spordi rahastamise reformi, mis muudab spordi rahastamise selgemaks ja läbipaistvamaks ning vähendab bürokraatiat ja inimeste tarbetut jooksumist. Esimesed sammud on juba tehtud. Kui eelmistel aastatel pidid spordiorganisatsioonid lootma, et neile leitakse vajalikud lisavahendid riigieelarve menetlemise käigus Riigikogus, siis nüüd on 1,5 miljonit eurot spordiorganisatsioonide lisatoetust kirjutatud valitsuse esitatud riigieelarve projekti ehk n-ö baasi. See muudatus suurendab kindlustunnet ning tagab, et maksumaksja raha jagatakse spordiorganisatsioonides kokkulepitud arusaadava ja läbipaistva mudeli põhjal.

Samuti on Kultuuriministeerium teinud ettepaneku muuta hasartmänguseadust ja suunata seadusega spordile ettenähtud raha täies mahus EOK-le olümpia ettevalmistusprojektide toetamiseks. Arutelud Hasartmängumaksu Nõukogu reformimise teemal jätkuvad ning loodame peatselt saavutada kokkuleppe, kui rahandusminister terviklahendusega valitsusse tuleb.

Hea Riigikogu! Sporditeemad jõuavad väga sageli välja juurde. Ometi on liikumine ja sport vaimuse, sidususe ja positiivsete väärtushinnangute kandja. Sportimine eeldab kokkulepitud reeglite täitmist, lugupidamist kaaslaste ja konkurentide vastu, oskust ausalt võita ja väärikalt kaotada. Lugupidamine konkurentide vastu loob ühiskonnas aluse positiivsete väärtushinnangute kujunemisele. Sport on tõhus kasvatus- ja kaasamisvahend, mille mõjul saab laiendada ühistegevust ja ühiskonna lõimumist. Usun, et kedagi siin saalis olijatest ei jätnud külmaks Islandi jalgpallikoondise 12. mees suvistel Euroopa jalgpallimeistrivõistlustel. Tuhanded käed plaksumas samas rütmis ja fännid hüüdmast: "Huh!" – see andis hoogu nii võistkonnale kui ka kogu rahvale. Ja mitte ainult Islandi rahvale. Samasuguseid näiteid võib tuua õnneks ka Eestist. Vaid kümme päeva tagasi elas Tondirabas Eesti

võrkpallikoondisele kaasa enam kui 5600 kirglikku pealtvaatajat, olles justkui seitsmendaks meheks väljakul. Rõõm hea ja ausa mängu üle ühendab meid kõiki. Me elame nädalast nädalasse kaasa meie tippmängijate ülesastumisele Poola ja Inglismaa jalgpalliliigas. See innustab meie noori sportima ja liidab ühiskonna eri grupe, nii nagu ka meie koondise saavutused Rio olümpiamängudel. Mul on hea meel täna siin kõneldes tunnustada ka kõigi nende inimeste ja organisatsioonide tööd, kes iga päev aitavad kaasa liikumisharrastuse ja spordi edendamisele puudega inimeste hulgas. Need inimesed teevad piiratud ressurssidega väga paljude inimeste jaoks sageli märkamatult palju head. Sport ja liikumine aitavad ka nendel inimestel sära silmades hoida. Võiks ju küsida, mis veel aitaks. Meie sportlaste edu mäletamine ja laiemalt spordiajaloo arendamine propageerivad sportlikke väärtusi. Tartus asutati kevadel SA Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum, mis võttis üle riigiasutuse Eesti Spordimuuseum funktsioonid kultuuripärandi uurija, koguja, säilitaja ja vahendajana. Muuseumil on koostöös Eesti Olümpiakomiteega võimalus kujuneda atraktiivseks ja ajakohaseks spordilugu avalikkusele vahendavaks asutuseks.

Spordist rääkides, selle ajalugu uurides ja tutvustades peame kõige suure ja üleva kõrval suutma siiski kõnelda ka probleemidest. Sport peab olema aus. Just seetõttu kirjutasime koos 19 Euroopa Liidu kolleegiga Rio olümpiamängude eel ühispöördumise, milles avaldasime selgelt toetust WADA-le dopinguvastases töös. Me peame riigina tegema kõik, vältimaks võimalust, et meie sporditalent ei jõua pjedestaalile seetõttu, et mõni konkurent ei soovi kinni pidada kokkulepitud reeglitest ning mängib räpast mängu. Nii Kultuuriministeerium kui ka Eesti Olümpiakomitee on viimastel aastatel suurendanud oma rahalist toetust SA-le Eesti Antidoping eesmärgiga seista puhta spordi eest nii tiipsemel kui ka noortespordis. See hoiak peab olema kompromissitu, nagu ka suhtumine spordivõistlustega manipuleerimisse. Eesti ühines Euroopa Nõukogu spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse konventsiooniga, mille eesmärk on kaitsta spordi ausust ja eetikat kooskõlas spordi autonoomsuse põhimõttega ning tõhustada rahvusvahelist koostööd. Riigikogus on menetluses hasartmänguseaduse muudatused, mille vastuvõtmise järel on võimalik spordivõistlustega manipuleerijaid tulevikus ka kriminaalkorras karistada.

Austatud Riigikogu! Eesti sportlased on viimastel aastatel rahvusvahelistelt tiitlivõistlustelt võitnud keskmiselt üle 125 medali aastas, millest umbes 10% on võidetud olümpiaaladel. Eelmine aasta oli Eesti spordile eriline, sest peale rekordarvu medalite oli esmakordselt situatsioon, kus kahes sportmängus oli täiskasvanute rahvuskoondis esindatud Euroopa meistrivõistluste finaaltourniiril.

Väärikas esindatus ei tähenda aga ainult häid sportlikke saavutusi. Eesti spordiorganisatsioonid on ennast tõestanud rahvusvaheliste võistluste väga heade korraldajatena. Need võistlused ei suurenda mitte ainult spordiorganisatsioonide võimekust, vaid neil on ka oluline majanduslik mõju nii piirkonnale kui ka Eestile tervikuna. Nende võistluste abil on võimalik Eestit tutvustada atraktiivse reisisihtkohana. Loomulikult innustab võistlemine kodupubliku ees kõiki meie sportlasi. Rahvusvahelise usalduse võitmine ja seeläbi kõrgetasemeliste võistluste korraldamise õiguse saamine ei ole loomulikult lihtne. Tegemist on järjepideva ja pikaajalise tööga, mille edukust kinnitab muu hulgas fakt, et Eesti esindajad on näiteks võrkpalli, jalgrattasõidu, kergejõustiku ja orienteerumise rahvusvaheliste organisatsioonide juhtorganites. Eesti on rahvusvahelisel tasemel tulemuslikult ja väärikalt esindatud. Eelmisel aastal saime meeldiva üllatusega koos ka ehmatuse osaliseks, sest kahe koondise saatmine Euroopa meistrivõistluste finaaltourniirile tähendas lisarahvajadust. Tuleb tunnustada, et me ei olnud selleks valmis. Nüüdseks on ka sellised olukorrad läbi mõeldud ja valitsus on Kultuuriministeeriumi ettepanekul kinnitanud põhimõtted, tagamaks rahvusvaheliste tiitlivõistluste finaaltourniirile pääsenud suure koosseisuga võistkondadele lisarahastuse. Energia võib nüüd ja tulevikus eelarvevaidluste asemel palliplatsile suunata.

Hea Riigikogu! Lõpetuseks peatun kõige olulisematel spordivaldkonna investeeringutel. Riigi abil sai sellel aastal korda mitu olulist spordiobjekti. Renoveeritud Männiku lasketiirus sai korraldada juunioride Euroopa meistrivõistlused laskmises. 9. juulil avati pidulikult Pärnu rannastaadion ja nüüd saab suvepealinnas korraldada kõrgetasemelisi rahvusvahelisi kergejõustiku- ja jalgpallivõistlusi. 2016. aasta eelarvest eraldati Eesti Jalgpalli Liidule 5 miljonit eurot Lilleküla staadioni renoveerimiseks. Renoveeritud ja suurema mahutavusega staadion oli eelduseks, et korraldada 2018. aastal Eestis UEFA superkarikamäng, kus kohtuvad Euroopa meistrite liiga võitja ja Euroopa liiga võitja. See mäng toimub 14. augustil 2018. aastal.

Eesti spordimaastikul aga puudub spordilaagrite korraldamiseks ühtne kompleks, kus oleks võimalik aladega spetsiifiliselt tegelda ning oleks tagatud täielik võimaluste kogum toetavate tegevuste jaoks.

Selle probleemi lahendamiseks jätkame investeeringuid Kääriku spordikeskuse muutmiseks tänapäevaseks treeningukeskuseks. Käärikule tekkiv moodne treeningubaas annab suurema osa spordialade esindajatele võimaluse treenida Eestis ja toob Eestisse kindlasti ka väliskülalisi, luues töökohti ja suurendades käivet ning panustades seeläbi regionaalsesse arengusse.

Kõige lõpuks ütlen, et mul on tõeliselt suur rõõm, et valitsus toetas Kultuuriministeeriumi ettepanekut eraldada Kalevi staadioni renoveerimiseks lähiaastatel 7 miljonit eurot. See staadion on sümboolse tähendusega kogu Eesti rahvale. Tantsupidusid on seal peetud üle poole sajandi. 2019. aasta juubelipeol õnnistavad tantsijad ja publik sisse uhiuue kauaoodatud väljaku. Samuti on valmiv staadion täismõõtmetes ja vastab rahvusvahelistele nõuetele, see on spordirajatis, mida saab mitmel eesmärgil aasta ringi kasutada.

Head kuulajad! Kõik need tegevused, millest ma kõnelesin, on loomulikult vaid murdosa sellest, millega tuhanded pühendunud inimesed spordivaldkonnas päevast päeva tegelevad. Liikumisharrastusest tulemusspordini ja vastupidi on lõputu hulk tegevusi ja detaile, aga ükski neist ei ole väheoluline, kui tahame rahvana saavutada endale seatud eesmärgid. Kõigi nende eesmärkide puhul peaksime alati silme ees hoidma spordi pakutavat unikaalset võimalust saada paremaks inimeseks. Just see annab kogu asjale mõtte. Spordivõistlustel tekib olukord, kus ühelt poolt tuleb keskenduda parima tulemuse saavutamisele ja teisalt peame inimesena kontrollima oma võidujanu ja pidama kinni reeglitest, austades konkurente. See on universaalne harjutus tsiviliseeritud ühiskonnaliikmeks olemiseks. Oskust väärikalt kaotada ja suuremeelselt võita, võistlusolukorras kõrgeadrenaliinist hoolimata, saame õppida vaid siis, kui mängureeglitest kinnipidamine on ühiskonnas tunnustatud norm. Ükski ebaausalt saavutatud võit ei tohi olla pühitsetud, seepärast on aus mäng eeldus, ilma milleta ei ole kõigel muul mõtet. Aus mäng ongi sportlik elustiil. Täna tähelepanu eest! Elagu sportlik Eesti!

17:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud minister! Teile on terve hulk küsimusi. Jüri Jaanson, palun!

17:12 Jüri Jaanson

Aitäh! Austatud ettekandja, aitäh ettekande eest! Paljude positiivsete asjade kõrval on tõesti muret valmistanud see, et juba pikemat aega – seda ka eelnevate uuringute põhjal, alates 2003. aastast – on liikumisharrastusega mittetegelejate osakaal püsinud kolmandiku piires. Üks meetodeid, mida valitsus kavandab selle arvu vähendamiseks, on erisoodustuse kaotamine tööandja kuludelt. Koalitsioonilepingus on olemas ka valik erisoodustada tööandja investeeringuid avalikult kasutatavasse sporditaristusse ja selle ülalpidamisse. Miks on praegu kõrvale jäänud investeerimine avalikult kasutatavasse sporditaristusse, kuigi sellest saaks kasu suurem sihtgrupp kui ainult töövõtjad?

17:12 Kultuuriminister Indrek Saar

Kui me räägime sellest, mis on eelnõus kirjas ehk tööandja võimalusest tasuda töövõtja eest spordirajatiste kasutamise ja spordiüritustel osalemise tasu, siis see puudutab lõppkokkuvõttes kõiki inimesi. Ühel või teisel moel on inimesed töövõtjad. Loomulikult, kui töö käivatele inimestele see võimalus luuakse, siis on palju suurem tõenäosus, et nad võtavad kaasa ka oma lapsed ja annavad neile eeskuju. Sporditaristu koha pealt on siin tõepoolest piirang, kuigi see eelnõu sisaldab ka tööandja loodud sporditaristu kasutamise kulusid, mida saab katta erisoodustusmaksuvabalt. Kaalutluskoht oli loomulikult eelkõige Rahandusministeeriumi arvestus, millised on riigieelarvele sellega potentsiaalselt kaasnevad kulud, kuigi on erinevaid arvamusi ka valitsuse tasandil, kas see arvestus, mis Rahandusministeerium on teinud, ikka päriselt paika peab. Aga lõppkokkuvõttes koostab riigieelarve Rahandusministeerium, kes ka vastutab selle eest, et tulud laekuksid ja kulud oleksid korrektselt prognoositud. Ma arvan, et Riigikogul on igati paslik küsida rahandusministrilt, miks just need piirangud eelnõusse sellisel kujul sisse said. Selles eelnõus on ka teisi küsitavusi, mis, ma loodan, Riigikogu menetluse ajal korda saavad. Eelnõu kohta selle praegu esitatud kujul on ka mul mõningaid eriarvamusi. Näiteks, maksusoodustuse kehtestamine tähtajaliselt. Ma ei tea ühtegi teist kohta, kus me oleksime kehtestanud tähtajalisi maksusoodustusi. Minu arust on täiesti põhjendamatu, et me seda seekord sellisel kujul teeme. Aga kuna see seaduseelnõu on seotud riigieelarve menetlemisega ja seal on teatavad tähtajad, siis oli ka valitsuse istungil arusaam, et tuleb usaldada Riigikogu tarkust ja lootust, et see seaduseelnõu saab optimaalse sõnastuse Riigikogu menetluse raames.

17:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Valeri Korb, palun!

17:12 Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Spordipoliitika põhialuste aruanne on kirjutatud väga selgelt. Aitäh teile! Aga minu küsimus on treenerite kohta. Kolm aastat tagasi kinnitas Eesti kaheksaastmelise kutsekvalifikatsioonisüsteemi. Ma vaatan, et aruande järgi on seitsmes kutsetase 185 treeneril, kaheksandat kutsetaset ei ole kellelgi. Kas meil ei jätku niisuguse kvalifikatsiooniga treenereid või läks midagi viltu?

17:12 Kultuuriminister Indrek Saar

Me väga loodame, et see kaheksas tase Eestis tekib. Ilmselt ei ole aeg sinnamaale jõudnud. Loodame, et lähiajal tekivad ka kaheksanda kutsetasemega treenerid.

17:12 Esimees Eiki Nestor

Lauri Luik, palun!

17:12 Lauri Luik

Aitäh, hea Riigikogu esimees! Austatud minister, ma tänan väga põhjaliku ja ülevaatliku aruande eest! Tõesti hea oli seda kuulata. Minu arvates on see juba suur samm, et me suures saalis seda teemat selliselt arutame. Üks teema aga, mis ei leidnud ettekandes käsitlemist, on spordikohtunikud. Olen ise spordiorganisatsioonis tegev ja näen, et see ei ole suur probleem mitte ainult meie organisatsioonile, vaid ka paljudele teistele organisatsioonidele, kes oma tegemistes kohtunike teenust kasutavad. Kuidas te näete kohtunike rahastamise küsimuse võimalikku lahendust? Me teame, et seal on seoses maksude ja stipendiumidega küsimärk õhus.

17:12 Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh küsimuse eest! Riigi eelarvestrateegia arutelude ajal esitasime Rahandusministeeriumile taotluse Riigikogu lisaeraldiste kohta spordialaliitude aitamiseks ja sellesamas taotluses nägime ette täiendavad 600 000 eurot selleks, et minna edasi kohtunikele töötasu maksmise teemaga. Paraku me ühist arusaama Rahandusministeeriumiga seekord veel ei leidnud. Me töötame kindlasti edasi, konsulteerime nii palju kui võimalik ka maksuametiga, et leida täiendavatest maksulaekumistest katteallikaid. Ma loodan, et meil on siiski lähiajal võimalik leida uusi lahendusi, et see mure, mis meil kohtunikutasudega on, saaks adekvaatselt lahendatud, nii nagu on juhtunud noortetreenerite töötasudega.

17:12 Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun!

17:12 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea esimees! Hea minister! Üks suur kuum kartul igal aastal on riigiettevõtete sponsorluse teema. Kui te ministriks hakkasite, siis te personaalselt lubasite panna paika reeglid, kuidas ja mis mahus võiksid riigiettevõtted sponsorlust pakkuda. Lubasite seda eelmise aasta novembriks ja kuskilt käis ka läbi, et selle aasta detsembriks. Millised on teie ettepanekud? Millised võiksid need reeglid olla?

17:12 Kultuuriminister Indrek Saar

Ma ei mäleta, et ma seda personaalselt lubanud oleksin. Ju ma siis seda tegin, kui hea Riigikogu liige niimoodi väidab. Küll olen tõepoolest esitanud – üritan meelde tuletada, millal see oli, ma pakun, et see oli vist juba aasta tagasi – valitsusele ettepaneku riigiettevõtete ja riigi osalusega äriühingute sponsorluse kohta. Kultuuriministeeriumi ettepanek oli reguleerida seda kehtiva korra asemel niimoodi: selle asemel et otsuseid langetaksid äriühingute juhatused või sponsorkomiteed, tuleks kindel protsent äriühingute kasumist kultuuri- ja spordiministeeriumi eelarvesse ja siis jagataks see raha valdkonnaga kokkulepitud kriteeriumide järgi. Koalitsioonis on ka selge arvamus, mida esindab rahandusminister, et igasugune riigi äriühingute sponsorlus tuleks keelustada. Paraku on need arutelud veninud, sest meie

tolleaegne pakkumine toetust ei leidnud. Aga rahandusminister vastutab nende põhimõtete väljatöötamise eest, see on tegelikult tema vastutus, formaalselt on see kindlasti nii, ning ta ei ole ka ülejäänud valitsusega saanud kokkuleppele. Ma tean, et värskest on tulnud valitsusele uus pakkumine, aga ma kahtlustan, et ka see valitsust ei rahulda, sest see pakkumine näeb jällegi ette lihtsalt keelata spordi ja kultuuri toetamine ära, mis tähendab valdkonnast väljaviidavat märkimisväärset rahahulka. Kuna olukord on olnud määramatu ja Rahandusministeeriumi hoiak ei ole olnud soosiv, on see sel aastal tähendanud spordile *circa* 400 000 euro võrra vähem sponsortoetusi riigiettevõtelt. Ma arvan, et sellest kujuneb valdkonnas varsti tõsine probleem. Ma loodan, et rahandusminister pakub siin välja lahenduse, mis ühelt poolt oleks kooskõlas avalikkuse ootustega selles suhtes, kuidas peaks olema riigiettevõtetes sponsorlus korraldatud, nimelt, see peaks olema piisavalt läbipaistev ja arusaadavatele kriteeriumidele vastav, kuid teiselt poolt ei tohiks valdkond vahendite vähenemise pärast kannatada.

17:12 Esimees Eiki Nestor

Helmen Kütt, palun!

17:12 Helmen Kütt

Täna, lugupeetud eesistuja! Austatud kultuuriminister, suur tänu teile huvitava ning väga positiivselt ja lootusrikkalt tulevikku vaatava ettekande eest! Te olete ministrina palju jõudnud ja ilmselt jõuate veel. Aga ettekandes või ülevaates te puudutasite invasporti ja invasportlasi. Juhendajate ja treenerite tunnustamise kõrval väärivad kindlasti ka sportlased ja paraolümpial osalejad ise tunnustust. Aga minu küsimus ei ole mitte niivõrd selle kohta, kuivõrd investeeringute kohta, mis on plaanitud uute objektide jaoks või ka olemasolevate objektide korrastamiseks. Kuidas jälgitakse seda, et need objektid, kuhu läheb ka riigi raha, oleksid kõigile juurdepääsetavad, et kõik saaksid seal sportida, aga ka pealtvaatajana sinna minna? Ikka ja jälle, kohtudes erivajadustega inimeste organisatsioonidega, kuulen, et uued spordiobjektid ei ole tihti neile inimestele juurdepääsetavad, nad ei pääse sinna ei sportima ega võistlusi vaatama.

17:12 Kultuuriminister Indrek Saar

Jah, me oleme oma majas sedastanud, et nendel objektidel, mis sõltuvad meie rahastamisest ja mida meil on otseselt võimalik mõjutada, tuleb need võimalused alati tagada. Näiteks võin Kalevi staadioni investeeringute valguses öelda, et me oleme kaasanud sellesse tööühma, kes vaatab üle lähteülesande, ka Eesti Invaspordi Liidu esindaja. Loodame, et sellest kujuneb tavapraktika ja edaspidi on alati selle valdkonna asjatundja juures, kui tehakse ükskõik millist investeeringut, kas ehitatakse uut objekti või parandatakse vana. Loomulikult on see väga õige teemapüstitus. Kui uut ja värskest renoveeritud objektidel ei ole arvestatud sellega, et puudega inimestele peab olema tagatud ligipääs, siis on see tõepoolest kurjast. Teistpidi peab aru saama ka sellest, et meil on tohutu hulk spordiobjekte, mis on juba varem ehitatud. Kõigi nende ümberehitamine võtab aega ja ka väga palju ressursse, mida lühikese aja jooksul ei ole kindlasti võimalik leida. Aga loomulikult, on elementaarne, et seda nõutaks kõikidel uutel objektidel.

17:12 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru, palun!

17:12 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister, aitäh aruande ja ettekande eest! Ei jäänud vähimatki kahtlust, et meie spordil läheb hästi ja hakkab veel paremini minema. Siit ka minu küsimus. Te vaatate selles aruandes tulevikku, mis on väga sümpaatne. Siin on esitatud regionaalsete tervisespordikeskuste programm. Kes hakkab seda programmi koostama? Kas sellel programmil on ka mingi lootus saada ellu rakendatud ja kas siia võiks tulla riigi eelarvestrateegiast kindel finantseerimine taha?

17:12 Kultuuriminister Indrek Saar

Selle punkti kohta räägin ma nüüd natuke oraste pealt, kuna me veel töötame selle kallal. Eestis on umbes 120 tervisespordikeskust. Traditsiooniliselt me kujutame ette, et need on paigad, kus käiakse nädalavahetusel perega sporti tegemas. Talvel saab seal suusatada, paljudes neist on ka valgustatud

suusarajad, lumevabal hooajal käiakse seal rattakrossi sõitmas, matkamas või jooksmas. Vastavalt sellele, kui võimekas on kohapealne arendaja, on tervisekeskuses nii- või teistsugused sporditegemise võimalused. Me oleme püüdnud vaadata üldist pilti üle Eesti, milline see seis on. Oleme palunud selleks abi maakondlikelt spordialaliitudelt ja meil on esialgne pilt olemas. Me tahaksime saavutada, et kõikides piirkondades oleksid sellised spordikeskused (neid võiks olla maakonna kohta üks või kaks, sõltub sellest, kuidas see maakond asetseb ja kui hajali ta on), kus riigi toetuse abil oleks tagatud ka motivatsioon seda keskust korras hoida. On selge, et tulevikus on meil omavalitsusigi ilmselt palju vähem kui 120, nii et igal pool seda teha ei jõua ja võib-olla ei ole see ka optimaalne. Kui kohapeal suudetakse seda ühiskondlikus korras teha, siis on väga tore. Aga kõigil inimestel ja peredel peaks olema võimalus kas nädalavahetusel või õhtul, koolilastel ka koolipäeval, kõige rohkem 30-minutilise sõidu kaugusel kasutada regulaarselt hooldatud ja tänapäeva nõuetele vastavaid terviseradasid. See on selline omamoodi piloteerimine, me üritame seda mingis mahus võimalikult kiiresti käivitada ja kavatseme tõepoolest teha riigi eelarvestrateegiasse ettepaneku, et selleks tulevikus vahendid ette näha. See annaks võimaluse, et riik saaks olla partneriks kohalikele omavalitsustele või ettevõtjatele, kes kohapeal tervisespordikeskuste ja nende spordiradade eest iga päev hoolitsevad.

18:12 Esimees Eiki Nestor

Monika Haukanõmm, palun!

18:12 Monika Haukanõmm

Tänan, härra juhataja! Lugupeetud minister, aitäh ettekande eest! Kolleeg Küti küsimus spordiobjektide ligipääsetavuse kohta on väga oluline. 2012. aastast kehtib meil kõigile ehitatavatele avalikele objektidele, nii ehitistele kui ka rajatistele ligipääsetavuse nõue. Kindlasti tasub silma peal hoida, et see ligipääsetavus ei oleks näiline, vaid tegelik, sest mõnikord on see meil näiline. Aga minu küsimus on treenerite töötasutoetuse kohta. On suurepärane, et see on alates 2015. aastast olemas. Praegu on see kehtestatud viiendast kutsetasemest alates. Selleks, et viiendat taset saada, peab treener olema kolm aastat töötanud neljanda kutsetasemega treenerina. See on tekitanud olukorra, kus selleks, et raha saada, on hakatud tasemeid kergemini määrama, sest siis saab riigilt toetust. Kas te olete analüüsinud, kui palju tuleks juurde toetuse taotlejaid, kui kompenseerima hakataks alates neljandast tasemest?

18:12 Kultuuriminister Indrek Saar

Me ei ole sellist analüüsi teinud, sest meil ei ole mingeid andmeid selle kohta, et seda viiendat kategooriat kuidagi väga kergekäeliselt jagataks. Siinkohal on meie partneriks Eesti Olümpiakomitee, kes väga paljudes asjades on meie põhiline partner ja valdkonna katusorganisatsioon. On selge, et Kultuuriministeerium kõikide asjadega tegelda ei jõua. Need kolm inimest, keda me oleme saanud spordiosakonda palgata, on liiga väike ressurss selle jaoks, et võtta enda peale vastutus kogu valdkonna eest. Nagu ma enne ütlesin, väga suur osa on tegelikult ju kodanikuorganisatsioonidel ja spordialaliitudel, mis on liitunud vabatahtlikkuse alusel. Kindlasti julgen öelda, et arvestades tempot, kui kiiresti on tulnud juurde taotlejaid, kellel on viies kuni seitsmes kategooria, ei suudaks me suure tõenäosusega raha juurde panna, kui me laiendaksime oluliselt seda ringi, kellele me oleme valmis toetust pakkuma. Loomulikult, teiselt poolt me ikkagi eeldame, et kvalifikatsioon on piisavalt kõrge, selleks et me saaksime olla kindlad, et treenerid on oma ala tippspetsialistid: nad saavad aru, mis toimub noore inimese kehas, nad on pedagoogilise võimekusega ja suudavad eetilistes kategooriates olla noortele inimestele teenäitajateks. Kindlasti on meie eeldus see, et need noortetreenerid, keda riik toetama hakkab, oleksid võimalikult kõrge kvalifikatsiooniga. Aga sellist analüüsi ei ole me otseselt teinud.

18:12 Esimees Eiki Nestor

Dmitri Dmitrijevi küsimus.

18:12 Dmitri Dmitrijev

Aitäh, austatud esimees! Lugupeetud kultuuriminister! Küsin ka treenerite kohta. Alates 2015. aasta algusest hakati toetama viienda ja kõrgema kutsetasemega treenereid. Kas ei ole arutatud võimalust toetada näiteks kolmanda ja neljanda kategooria treenereid, selleks et ühelt poolt tagada

spordisüsteemi jätkusuutlikkust ja teiselt poolt suurendada ka treenerite motivatsiooni, et nad taotleksid kõrgemat kutsetaset?

18:12 Kultuuriminister Indrek Saar

Ma eelmisele küsimusele vastates sellele osaliselt tegelikult vastasin. Ei ole olnud plaani võtta kõik treenerid riigipalgale. Tuletan meelde, et see, mida riik pakub, on konkreetne palgatoetus kõrgema tasemega treeneritele. Me eeldame, et palka maksavad siiski klubid, spordikoolid ja alaliidud. Seega, sellist riigipalgale võetud treenerite süsteemi ei ole keegi kavatsenud praeguse seisuga luua. Kui me hakkaksime kõiki kategooriaid toetama, siis see hakkaks sellele otsapidi viitama.

18:12 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

18:12 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud minister! Milline spordiürituste toetamine on riigile spordipoliitikas ette nähtud? Ma arvan, et me saame spordiürituste toetamise kaudu palju rohkem turiste kui mõne turismimeetme abil. Näiteks olid eelmisel aastal veteranide maailmameistrivõistlused orienteerumises. Minu teada oli siis Tallinna ümbruses 3000–4000 väga rikat lääne turisti, kes jätsid päris suure hulga raha Eestisse. No ei taha enam Lätist rääkida, aga lätlased on ka siin meist palju edukamad. Näiteks on järgmisel aastal seal minu teada vähemalt kolm motospordi maailmakarika etappi. Vähemalt kolm, aga ma arvan, et neid on rohkem. Sellega kaasneb kümneid ja kümneid tuhandeid turiste, kes toovad riiki raha ja tutvuvad riigiga laiemalt. Milline on valitsuse arusaam, kuidas spordiüritusi toetada?

18:12 Kultuuriminister Indrek Saar

Kõige suurem raha tuleb riigieelarve kaudu EAS-i meetmena, mis on mõeldud rahvusvaheliste spordiürituste korraldamiseks ja mida on 400 000 eurot aastas. See on olnud oluline abi nende asjade korraldamiseks. Kultuuriministeeriumil on olemas taotlusvoor, kus saab taotleda raha rahvusvaheliste ürituste toetamiseks, ja ka kultuurkapitali spordi sihtkapitalil on olnud märkimisväärne roll nende ürituste korraldamisel. Nagu ma ettekandes ütlesin, toovad paljud neist üritustest peale selle tähelepanu, mis nendega kaasneb, Eestisse suure hulga raha ja tööd. Uuringud näitavad erinevat panust, kuni sinnamaani välja, et näiteks Rally Estonia puhul oli see suhe vist 1 : 11, st hinnatakse riigi panust ja tekkinud käivet.

18:12 Esimees Eiki Nestor

Andres Ammas, palun!

18:12 Andres Ammas

Lugupeetav juhataja! Lugupeetav minister! Tõite nii oma aruandes kui ka ettekandes kenasti välja spordi rahastamise proportsioonid, kui palju rahastavad sporti omavalitsused, üksikisikud, riik ja firmad. Kui riigi osast investeringud maha võtta, ega siis see nii ülemäära suur summa ka ei ole, kui alguses tundub. Kas te võite lühidalt öelda, kuidas see mujal ilmas korraldatud on? Kuidas me teiste riikidega võrreldes välja paistame? Nende proportsioonide poolest just.

18:13 Kultuuriminister Indrek Saar

Väga erinevalt. Aga kui keskmist vaadata, siis ei saa öelda, et meil oleks riigi toetus väike. Kui vaadata riigi toetuse ja elanike arvu suhet, siis meil on see proportsioon pigem parem. Aga see ongi väikese rahva rõõm, sest tahetakse ju ikka enam-vähem kõigil populaarsetel spordialadel kaasa lüüa. See eeldab seda, et proportsionaalselt on riigi panus selle võrra suurem, kui rahvaarv on väiksem. Nii on ka mitme teise asja puhul, kui tahetakse rahvuskoondis välja saata. Aga need näitajad on hästi erinevad, kuni sinnamaani välja, et osas riikides on kogu vastutus pandud riigiettevõtete peale, valdav osa riigi rahastusest tulebki riigiettevõtete kaudu. Nagu ma eespool ütlesin, meid ähvardab vastupidine trend, et seal toetust enam ei tule. Ma loodan, et see nii ei lähe ja need vahendid jõuavad ka edaspidi sporti ja kultuuri.

18:13 Esimees Eiki Nestor

Mihhail Korb, palun!

18:13 Mihhail Korb

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Soovin küsida ujumisvaldkonna kohta. Nimelt, te olete kindlasti kursis, et Tallinna suurimat ujulat plaanitakse ümber ehitada. Seal on praegu võimalik harjutada 50-meetrisel rajal, aga bassein ehitatakse ümber nii, et seda 50-meetrist rada enam ei jää, jääb ainult 25-meetrine. Tallinnas teisi nii pika rajaga ujulaid ei ole. Ma arvan, et see halvendab sellel spordialal harjutamist ja selle arendamist. Kas te näete siin mingit lahendust või plaanite selle küsimuse lahendamisse sekkuda?

18:13 Kultuuriminister Indrek Saar

Regionaalpoliitiliselt võiks ju kõigile öelda, et tere tulemast Tartusse ujuma. Tartus on 50-meetrise rajaga ujula olemas. Tegelikult ei ole asi nii hull. Esiolgu olid küll uudised, et Kalevi ujulas kaotatakse 50-meetrine bassein ära. Aga Kalevi ujula mõni aeg tagasi selgitas, et seda ei ole kavas. Nendel on küll kavas ümberehitused – ma täpselt ei oska öelda, millised –, aga nad on oma avalikus selgituses kinnitanud, et 50-meetrine bassein jääb alles. Loomulikult, Tallinna-suurusel linnas peaks olema 50-meetrine bassein. Ma tean, et Tallinn aktiivselt sellega tegeleb ja Tondiraba kanti on potentsiaalselt tulemas erainvesteering. Kunagi olid ju plaanid rajada selline bassein ka Mustamäele TTÜ kampuse juurde. Aga et siit edasi mõelda, peaks ikkagi aru saama, mis konkreetset Kalevi ujula plaanid on ja mis on need investeeringud, mida Tallinn koos erasektoriga juba niikuinii kavandab. Me anname endale loomulikult aru, et 50-meetrist basseini, mis vastaks ka rahvusvaheliste võistluste korraldamise nõuetele, on väga kulukas ehitada. Kindlasti tuleks otsida sünergiat, mida on võimalik leida. Näiteks, kui me räägime Kalevi ujulast, siis seal on erasektoril märkimisväärne roll. Ka Tallinn mõtleb selles suunas. Kui riik ehitab n-ö riigiujula ja püüab seda ise üleval pidada, siis see on kindlasti väga-väga mahukas investeering ja seal tekivad väga suured püsikulud.

18:13 Esimees Eiki Nestor

Andres Metsoja, palun!

18:13 Andres Metsoja

Austatud esimees! Hea minister! Sport on majanduse oluline osa. Kindlasti ei saa kordamata jätta, et iga 60. Euroopa Liidus teenitud euro on seotud just nimelt spordiga, rääkimata selle võimendusest. Ometi on nii, et avalik sektor peab sekkuma, et teatud tingimusi luua. Me oleme talvel erinevatel suusaradadel kohtunud, ma arvan. Üks valupunkt ongi kunstlume tootmine Eesti eri punktides. Olles Jõulumäe tervisespordikeskuses selle lumetemaatikaga üsna lähedalt kokku puutunud, küsingi, kas Eestis peaks astuma samme, et luua talispordialade harrastamiseks tingimusi mingi kindla ühisrahastu kujul, nii et need tingimused oleksid tagatud ja võimalused kasutatud.

18:13 Kultuuriminister Indrek Saar

Nagu ma juba Krista Aru küsimusele vastasin, ma olen täiesti sama meelt. Mulle tundub, et osal juhtudel me oleme eeldanud, et ainult omavalitsused panustavad, mis ei garanteeri seda, et igal pool Eestis oleks võimalik pääseda mõistliku ajaga ligi korralikule suusarajale või rattakrossirajale. Me ei suuda seda tagada, kui me ei motiveeri terviseradade pidajaid ka riikliku motivatsiooniprogrammi abil. Me tegeleme sellega, meil on esialgne pilt olemas ja me loodame, et me suudame selle jaoks lähitulevikus mingisugused vahendid leida.

18:13 Esimees Eiki Nestor

Toomas Kivimägi, palun!

18:13 Toomas Kivimägi

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister, kiidan teid ja Vabariigi Valitsust selle eest, et investeeringuid sporti on oluliselt väärtustama hakatud. Olgu nimetatud A. Le Coq Arena laiendamine või teie mainitud Kalevi staadioni ehitus, aga samamoodi ka Pärnu rannastaadioni ehitus, kus riigi osa oli miljon eurot.

Aga aastakümneid meie kõige säravamate spordialade hulka kuulunud sõudmine on minu hinnangul küll vaeslapse ossa jäänud. Me olime kõik väga uhked pronksmedali üle, mis Rios saadi, aga kui me vaatame, millistes tingimustes see medal sündis, siis on uskumatu, et ka edaspidi võiks meile sel spordialal medaleid tulla. Kas lõpuks saavad Pärnu sõudjad ka väärilise treeningukeskuse ehk kas Pärnus on kavas investeringud sõudmisesse, et enne järgmist olümpiat oleks meil väärikas baas ja me saaksime taas medaleid loota?

18:13 Kultuuriminister Indrek Saar

Jah, ma olen väga seda meelt, et sõudmine on üks traditsioonilistest aladest, mis on meile ikka rõõmu valmistanud ja kus meil on peale traditsioonide ka väga head juhendajad. Kuna me oleme mõlemad Pärnust valitud ja Pärnu on üks neid kohti, kus need traditsioonid on kõige tugevamad ja pikaajalisemad, ning Pärnu sõudekoolide kasvandikud on saanud vaieldamatult kõige rohkem medalikohti, siis olen loomulikult püüdnud ennast selle teemaga maksimaalselt kurssi viia. Selle aja jooksul, kui ma olen minister olnud, olen ma saanud tänu sõudeliidule, Eesti Olümpiakomiteele ja loomulikult ka siin saalis viibivale Jüri Jaansonile, kes on südamega selle ala juures, pildi nii palju selgemaks, et võiks öelda, et nüüd saab hakata midagi kavandama. Siia maani oli plaane väga mitu, ka sõudeliit ei olnud teinud perspektiivkava, et kuhu investeerida. Ühelt poolt on Pärnus väga tugevad traditsioonid, teiselt poolt me teame, et Pärnus ei saa korraldada rahvusvahelisi võistlusi selle tõttu, et seal on liikuv vesi. Nüüdseks on meil olemas perspektiivplaan, et kõigepealt võiks leida need võimalused, et Pärnus oleksid ajakohased treeningutingimused ja Viljandis jõutaks kunagi sinnamaale, et ka seal oleks võimalik rahvusvahelisi võistlusi korraldada. Nüüd on vähemalt mingisugune plaan olemas, vahepeal tundus, et plaane oli neli-viis tükki. Pilt on nüüd oluliselt selgem ja ma loodan, et me läheme heas koostöös kõigi asjaosalistega jõudsalt edasi. Kindlasti on nende investeringute puhul oluline ka küsimus, mis on kohaliku omavalitsuse roll, sest, nagu ma ka aruandes kirjeldasin, väga suures osas sõltub see, kas asjad toimivad, sellest, milline on kohaliku omavalitsuse panus ja vastutus ühe või teise objekti puhul. Pärnus tuleb kindlasti selgeks saada, mis mahus see peaks toimuma, kummal kaldal, ja kas seal võiksid olla ka mingid linnale vajalikud funktsioonid või me räägime ainult puhtalt sõudmisest.

18:13 Esimees Eiki Nestor

Peep Aru, palun!

18:13 Peep Aru

Aitäh! Lugupeetud sportlik kultuuriminister! Rõõm oli siin kuulda vilksatamas Viljandi nime. Julgen küll kinnitada, et mis puudutab sõudmist, siis Viljandi linn on alati valmis kaasa tegutsema. Pärnu on ka loomulikult tore koht, nii et teeme asju koos. Minu küsimus on natukene teisest vallast, aga see on ikkagi seotud spordiga. Oma 15 aastat tagasi oli poliitikutel ka Kultuuriministeriumis selline suundumus, et igas maakonnas võiks olla vähemalt üks tänapäevane staadion, üks rahvaspordikeskus ja vähemalt üks ujumiskoht. Staadionidega on viimastel aastatel päris hästi läinud. Rahvaspordikeskustest rääkisid sa väga põhjalikult ja andsid hea perspektiivi. Aga kas on ka uuritud ujulate seisut eri piirkondades? Tuleb tunnistada, et Viljandi on juba 15 aastat selle probleemiga maadelnud, aga pole hakkama saanud. Kas riik võiks siin appi tulla?

18:13 Kultuuriminister Indrek Saar

Jah, staadionide mõttes oligi Pärnu n-ö viimane regionaalne võlg, muidu oleme staadionidele ringi peale saanud. Seda tegevust on regulaarselt toetatud. Viljandis on niimoodi, et vist järgmisel aastal on viimane tagasimakse, mida riik veel toetab. Ujulate kohta ei ole küll sellist strateegiat olnud ja julgen praegugi arvata, et ega riigi hammas sellele peale ei hakka ka. Julgen siin eeskujuks tuua mõne teise linna, kes on väga mõistlikult leidnud mitmesuguseid koostöövariante. Nendest üks uhkemaid on kindlasti Rakvere, kus avaliku ja erasektori koostöös loodi peale ujula ka veekeskus, mis on tunnustatud ja tuntud üle Eesti. See tõi Rakverre sadakond uut töökohta, korraliku hotelli ja toitlustuskohad ning kaasnevad teenused. On selge, et kui kohalik omavalitsus oleks selle ette võtnud üksinda, siis oleks tema investering tõenäoliselt olnud suurem, kui tal nüüd vaja teha oli, ja seda kõike kaasnevat ei oleks kunagi sündinud. Kuna omavalitsused on pidanud siia maani selle asjaga ise hakkama saama, siis arvestades riigieelarve võimalusi ei usu ma, et lähitulevikus oleks regionaalsete ujulate puhul põhjust

oodata, et riik väga suurelt sinna appi läheb. Pigem on siin see küsimus, kas meil Eestis ikkagi on olemas korralik 50-meetrise rajaga ujula.

18:13 Esimees Eiki Nestor

Jaak Madison, palun!

18:13 Jaak Madison

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Hea kultuuriminister, aitäh hea ettekande eest! Minu küsimus on spordikoolide regionaalse rajamise kohta. Vaatame statistikat. Aastal 2011 oli spordikoole 155 ja ainult ühe aastaga kasvas see arv 251-ni. Möödunud aastal oli see arv 352, mis minu kui suure spordisõbra arvates on väga positiivne tendents. Kuid mis on olnud peamine indikaator või mõjutaja spordikoolide asutamisel võrreldes spordiklubide avamisega? Mis on need sisulised põhjused, miks minnakse spordikooli rajamise teed, mitte ei rajata spordiklubi?

18:13 Kultuuriminister Indrek Saar

Spordiklubid on Eestis märkimisväärselt rohkem kui spordikoole ja ilmselt jääb see tulevikuski nii. Ma nüüd natukene spekuleerin, aga ma oletan, et spordikoolide arvu väga kiire kasv on tulenenud sellest, et kui lapsed osalevad spordikoolis ja spordikooli õppekava on EHIS-es registreeritud, siis saavad lastevanemad tulumaksutagastust. Sellest on see hüppeline kasv ilmselt tulnud.

18:13 Esimees Eiki Nestor

Kalle Muuli, palun!

18:13 Kalle Muuli

Aitäh, austatud esimees! Lugupeetud minister! Minu küsimus on riigiettevõtete sponsorluse kohta. Kui ma õigesti aru sain, siis ei pea te õigeks spordis riigiettevõtete sponsorluse ärakeelamist. Aga ma ei saanud täpselt aru, milline on teie seisukoht, kuidas seda sponsorlust siis ikkagi korraldada.

18:13 Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh täpsustavat küsimust esitamast, kui asi jäi segaseks! Ma arvan, et see on avalikkuse huvides, kui riigiettevõtete sponsorluse kriteeriumid saavad palju selgemaks. Seetõttu on Kultuuriministeerium pakkunud lahendusena, et samas suurusjärgus vahendid, mis praegu on eraldanud sponsorkomiteed ja juhatused, fikseeritaks protsendina riigiettevõtete või riigi osalusega ettevõtete kasumist, aga see raha jagataks valdkondliku kompetentsi alusel. Valdkondlik kompetents on Kultuuriministeeriumis või sidusorganisatsioonides kindlasti tunduvalt suurem kui enamikus riigifirmades või riigi osalusega firmades, ammugi on see seal suurem kui Rahandusministeeriumis. Seetõttu ei pea ma õigeks, et see raha suunataks tulevikus lihtsalt riigieelarvesse ja jagataks pigem Rahandusministeeriumi ettepaneku järgi laiali. Ma võitlen viimase veretilgani selle vastu, et Rahandusministeeriumi ettepanek vähendaks spordi- ja kultuurivaldkonnas kasutusel olevat raha. Sellele olen ma vastu. Aga selle poolt, et saaks palju selgemaks, mille alusel riigi äriühingute kasumist toetatakse sporti ja ka kultuuri, olen ma väga. Praegune lahendus viib valdkonnast lihtsalt hulga raha ära ja see ei ole vastutustundlik.

18:13 Esimees Eiki Nestor

Vilja Toomast, palun!

18:13 Vilja Toomast

Aitäh, härra esimees! Hea minister, ka mina tänan ettekande eest! Jätkan kolleeg Lauri Luige küsimust. Lauri küsis kohtunike rahalises mõttes toetamise kohta. Aga kas ministeeriumis on ka mingi arusaam või kas üldse on ministeeriumi arvates probleem, et väga paljudes valdkondades on lihtsalt kohtunike puudus? Rahvusvahelise kategooria kohtunikest ei maksa rääkidagi. Kas ministeeriumil on mingi motivatsioonipakett või kas te olete mõelnud selles suunas, kuidas tulla alaliitudele ja klubidele appi, et meil siiski jätkuks kvalifitseeritud kohtunikke?

18:13 Kultuuriminister Indrek Saar

Jah, iga ukse taga on järgmine uks, kust sisse minnes saad aru, et mingeid asju saaks teha paremini, ja näed, kus oleks abi vaja. Mis puudutab kohtunikke, siis nagu ma kirjeldasin, me soovime seoses kohtunikele makstavate tasudega astuda ühe suure sammu edasi. Teiselt poolt, mis puudutab alaliituseid, siis nagu ma ka kirjeldasin, me oleme võtnud ette terve hulga samme, et alaliitude rahastamine oleks ettenähtavam ja see summa oleks kindlam. Kui praeguses faasis on alaliitudega põhimõtteliselt olemas esialgne kokkulepe, kuidas järgmisel aastal need kriteeriumid, mille alusel raha jagatakse, kokku lepatakse, siis see tähendab, et enamikul alaliitudel baastoetus kasvab, mis annab neile omakorda võimaluse teha oma n-ö spordipoliitilisi valikuid. Aga loomulikult, nii nagu kultuurivaldkonnas, nii on ka spordivaldkonnas väga oluline, et inimesed, kes seal töötavad, saaksid sellist palka, millega on mitte ainult võimalik ära elada, vaid mis annaks neile signaali, et nende tööd väärtustatakse ja sellel töö on perspektiivi, sellesse tasub oma aega investeerida ja n-ö sellele kaardile pikemat aega panustada. See on väga suur küsimus, aga selle lahendus on kindlasti kompleksne. Ühte ja ainsat meetodit, välja arvatud see, et riik võtab kohtunikud palgale, ma siin ei näe, aga see ei ole ilmselt see lahendus, mida me praegu otsime.

18:13 Esimees Eiki Nestor

Ain Lutsepp, palun!

18:13 Ain Lutsepp

Aitäh, härra eesistuja! Austatud minister! "Sport 2030 punkt 5.5. Liikumise ja sportimise hoogustamiseks töötatakse välja ja juurutatakse laste ning noorte huvitegevuse toetussüsteem." Nii. Uut toetussüsteemi, mille käivitamiseks planeerib valitsus 15 miljonit eurot aastas, asub rakendama Haridus- ja Teadusministeerium. See eeldab suhteliselt suuri investeeringuid. Millises järgus tulevad need Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusalasse? See peaks olema planeeritav.

18:13 Kultuuriminister Indrek Saar

Investeeringute all ei mõtle sa ilmselt mitte taristuinvesteeringuid, vaid üldisi rahalisi vahendeid. Rahalisteks vahenditeks on riigi eelarvestrateegias kokkulepitu kohaselt kavandatud alates 2018. aastast 15 miljonit eurot aastas. Seda näeb ette riigi eelarvestrateegia aastateks 2017–2020. Peale selle, kui te hakkate lugema 2017. aasta riigieelarve eelnõu, siis te näete, et seal on 2017. aastaks ette nähtud juba 6 miljonit eurot. Kuna see süsteem käivitub 2017. aasta 1. septembrist ja see on n-ö poolik aasta, siis see summa on esimesel aastal 6 miljonit ja sealt edasi igal aastal 15 miljonit eurot, nii nagu riigi eelarvestrateegia ette näeb. Nii et see raha on eelarves planeeritud.

18:13 Esimees Eiki Nestor

Henn Põlluaas, palun!

18:13 Henn Põlluaas

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud minister! Lõviosa lastest käib spordiklubides, sest spordikoole lihtsalt ei ole nii palju ja igal pool. Kas te olete valitsuses mõelnud kehtestada ka tulumaksusoodustust nendele vanematele, kelle lapsed käivad spordiklubides? Kui palju neid lapsi võiks olla ja mis see otsus rahaliselt võiks maksma minna?

18:13 Kultuuriminister Indrek Saar

Me oleme sellel teemal küll eri formaatides rääkinud, aga lahendust ei ole ega ole ka arvutust selle kohta, mis see maksma võiks minna. Nii et ei oska hetkel öelda, mis võiks olla selle probleemi tegelik lahendus.

18:13 Esimees Eiki Nestor

Helir-Valdor Seeder, palun!

18:13 Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Austatud minister! Sport on üks integratsiooni või, moodsamat sõna kasutades, lõimumise parimaid võimalusi ja Eesti jalgpallikoondis on selle hea näide. Aga siit minu küsimus. Ida-Viru maakond

on Eesti suurimaid maakondi, aga sealt ei ole ühtegi mees- ega naiskonda Eesti meistriliigas ei korvpallis, käsipallis ega võrkpallis, nüüd ei ole ka jäähoki Eesti meistriliigas ühtegi võistkonda Ida-Virumaalt. Olles suhelnud paljude spordialaliitudega, tean, et paljude alaliitude jaoks ei ole Ida-Virumaad n-ö kaardil olemas. Kas te jagate minu muret spordi regionaalse arengu pärast sellest vaatevinklist vaadatuna ja on teil mingisugune arvamus selle kohta?

18:14 Kultuuriminister Indrek Saar

Mis puudutab tervisespordikeskusi, siis on kindlasti oluline, et nende võrk kataks tervet Eestit. Me teame, et Tallinnas on suurepärase näide Nõmme-Harku terviserada ja ka Pirital on näide olemas, aga sugugi nii rõõmus ei ole see pilt igal pool Eestis. Eks sellepärast me seda teemegi. Narva linna on riik loomulikult investeeringuid teinud ja ka treenerite töötasutoetus oli Narvale oluline, sest suur hulk lisavahendeid tuli juurde. Seal on aidatud sõudebaasi investeeringute abil korda teha jne. Mis puudutab minu kui selle ministri arvamust, kellel on õnn kureerida ka kultuurilist mitmekesisust ehk lõimumist, siis ma olen veendunud, et sport on kindlasti üks suurepäraseid võimalusi lõimumisega tegelda ja selle kohta on väga häid näiteid. Alati ei ole muidugi investeering see, mis selle lõimumise tagab, või alati ei pea selle jaoks üks või teine koondis kindlasti just Eesti liiga tasandil mängima. Siin viidati jalgpallile. Seesama SPIN-projekt, mis on Euroopa tasandi projekt ja millega jalgpalliliit väga hoolega tegeleb, või siis MISA rahastatavad karate suvelaagrid, kus eesti- ja venekeelsed noored koos tegutsevad, on sellised näited, kus mõeldakse just nimelt nende piirkondade peale, kus on palju vene keelt emakeelena kõnelevaid noori.

Aga loomulikult, kui on mingeid asju, mida me saame veel teha, siis ideed on väga teretulnud. Muidugi eeldab igas piirkonnas ükskõik mille tegemine ka seda, et kohalik omavalitsus on sellest huvitatud ja tuleb sellega kaasa. Riik ei saa lihtsalt minna ja midagi püsti panna, ilma et kohalikul omavalitsusel oleks selle vastu huvi ja ta oleks valmis ka rahaliselt osalema. Muidu ei ole tulemus sugugi mitte see, mida me ootame.

18:14 Esimees Eiki Nestor

Mati Raidma, palun!

18:14 Mati Raidma

Aitäh! Ma lähen korraks koolipinki tagasi. Mõni aasta tagasi kadus gümnaasiumiastmest arusaamatutel põhjustel ära üks kursus kehalist kasvatust. Kas spordipoliitikas oleks mõtet seda tagasi nõutada või tuleb seda paratamatusena võtta? Kas jääbki nii ja, kui me räägime gümnaasiumiastmest ja kehalisest kasvatuses, siis me ei suuda tagada isegi seda olukorda, mis oli neli aastat tagasi? Eriti pean ma silmas noormehi ja ajateenistusse minejate suhteliselt kehva kehalist ettevalmistust.

18:14 Kultuuriminister Indrek Saar

Kogu seda liikumistemaatikat koolihariduses on tükk aega kritiseeritud. Praegu on seis selline, et Kultuuriministeerium osaleb ka selle n-ö piloodi väljatöötamises, aga eelkõige tegelevad sellega Sotsiaalministeerium ning Haridus- ja Teadusministeerium koostöös Tartu Ülikooliga, kes töötab välja laste liikumisprogrammi koolides. Piloot on juba käima pandud, seda tehakse suuresti hasartmängust laekunud raha eest. Tulemusena peaks valmima terviklik kontseptsioon, kuidas muuta kooli kehaline kasvatus, mis tihtipeale põhineb traditsioonidel, mis on juba mõnda aega kestnud, ajakohaseks ja selliseks, et me oleksime rahul nende liikumisvõimalustega, mida koolis lastele ja noortele pakutakse. Ma küll usun, et eksperdigrupp, kes seda tööd teeb, on piisavalt kompetentne ja sealt tuleb häid lahendusi. Seal osalevad kõik, keda on sinna hädasti vaja, ka Haridus- ja Teadusministeerium selles grupis osaleb ja veab seda, seetõttu ma usun, et need tulemused rakendatakse ellu.

18:14 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

18:14 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea minister, suurepärase ülevaade! Aga teie kui kultuuriministri käest küsin ma sellist asja. 12. veebruaril 2014 kinnitati siin Riigikogus Eesti kultuuripoliitika põhialused, aga ainult kuni

aastani 2020. Sport on kultuuri osa, aga siin on vaade kümme aastat pikem. Need võiksid ju paralleelselt liikuda. Millal tulevad siia Eesti kultuuripoliitika põhialused kuni aastani 2030?

18:14 Kultuuriminister Indrek Saar

Spordipoliitikal, ma tuletan meelde, neid põhialuseid enne üldse ei olnud. Kultuuripoliitika jaoks olid need tehtud kunagi 1990-ndate keskpaigas, mingi alus oli varem olemas. Kultuuripoliitika põhialuste järgmise perioodi ettevalmistus algab otsapidi juba 2017. aastal. Aga ma arvan, et Riigikokku jõudmise aeg on pigem aastal 2018, siis saab järgmise perioodi siin läbi rääkida. See on selge, et seal peaks olema kirjas järgmine ühiskondlik kokkulepe, kus suunas me liigume.

Kuna mulle aga rohkem küsimusi ei ole, siis tahan teid kõiki tänada selle arutelu eest. Täna ka Vabariigi Valitsust kõikide konstruktiivsete arutelude eest, mis on võimaldanud mul selle valdkonna ministrina oma tööd teha. Mul on hea meel kuulda, et väga paljud kolleegid Riigikogus tunnustasid seda tööd, mida on teinud väga paljud osapooled. Üldiselt jagan ma arvamust, et kindlasti suuresti tänu sellele, et meil on olemas "Spordipoliitika põhialused aastani 2030" ja laiem kokkulepe, kuhu me teel oleme, on spordis saadud selgem ühiskondlik toetus mitmele asjale, mis võib-olla enne olid aastaid vaidluse objektiks. Nii et veel kord, mul on väga hea meel, et meil on olemas selline dokument, mille alusel olen mina ministrina saanud tööd teha.

18:14 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, kultuuriminister Indrek Saar! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Lauri Luik Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun! Annan ka kolm minutit lisa-aega.

18:14 Lauri Luik

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Austatud spordisõbrad! Juba see, et me Riigikogu suures saalis sporditeematikat arutame, on minu hinnangul väga suur samm edasi. Ma täna kõiki osapooli, kes on olnud kaasatud ja kes on panustanud nii spordipoliitika põhialuste väljatöötamisse kui ka täna käsitletule all oleva valdkonna ülevaate ettevalmistusse.

Spordipoliitika põhialused sätestavad neli peamist arengusuunda, millest esimene on liikumisharrastus. Nende suundade põhjal on väga hea hinnata, kuidas sport on meil aastate jooksul arenenud. Üldine liikumisharrastuse populaarsuse tõus on olnud viimase viie aasta jooksul märkimisväärne: 32%-lt 45%-le. See tõestab, et me oleme arenguga igati õigel teel. Näiteks tõi väga hea liikumisharrastuse projekt üleuroopaline spordinädal möödunud aastal kokku 120 000 inimest ja toimus ligi 500 spordiüritust, sel aastal oli nädala jooksul aga juba 700 spordiüritust ja kaasatud oli 200 000 inimest. Muret tekitab aga see, mida ka minister oma ettekandes mainis, et ligi kolmandik eestlastest ei spordi ega tegele üldse mingi liikumisharrastusega peale selle, et nad võib-olla lihtsalt jalutavad tööle. Minu hinnangul on väga tähtis panna rõhku just nendele inimestele, kes on passiivsemad, alustada tuleks juba koolipingist ja koolispordist.

Liikudes edasi noortesporti juurde, kiidan tervikliku liikumisõpetuse kontseptsiooni väljatöötamist, mis peaks liikumist lõimima eri õppeainetega, millele ka minister oma vastuses vihjas. Siin on endiselt suur roll Eesti Koolispordi Liidu tegevusel. Ma väga hindan seda, mida tehakse ujumise algõpetuse arendamiseks, sest Eestile kui mereriigile on märgilise tähendusega, et meie noored oskaksid ujuda. Erivajadusega inimestele on sporditegevuses viimastel aastatel suurt rõhku pandud. Ühiskonna kui terviku roll peakski olema see, et tagada ka puudega inimestele võimalused tunda ennast täisväärtuslike kodanikena. Siinkohal väärib kindlasti kiidusõnu Eesti Paraolümpiakomitee. Selles valdkonnas on näha arengut, on näha, et rohkem puudega inimesi kaasatakse ka avalike spordiürituste korraldamisse ning koostöös kohalike omavalitsustega otsitakse lahendusi, et sporditaristule paremini ligi pääseks jne.

Teine oluline suund on tippsport ja saavutusport. Ma leian, et tippsporti rahastamine ja juhtimine on Eestis aastatega suhteliselt hästi välja kujunenud. Alused on muutunud selgemaks ja konkreetsemaks. Tiitlivõistluste medaleid võtame teinekord isegi juba liiga enesestmõistetavana, kuid ärme unustame, et selle taga on süstemaatiline töö ning see kõik on olnud planeeritud ja põhjalik tegevus. Nagu minister mainis, Eesti sportlased on olnud tiitlivõistlustel väga edukad, aastas on tiitlivõistlustelt saadud keskel läbi 125 medalit, nendest 10% olümpiaaladelt. Minu arvates on see väikese Eesti kohta väga kõva sõna. Meil on tippsporti kujundamisel minu hinnangul palju õppida teiselt väikselt spordiriigilt Islandilt. Islandi kogemused näitavad, et tippspordis tulemuste saavutamiseks on oluline panna paika

konkreetsed fookused.

Kolmas plokk on sport kui tähtis majandusharu ja tööandja. Ma soovin esile tõsta vabatahtlike liikumist eesotsas MTÜ-ga Spordiaasta, sest aina enam me mõistame suuri spordiüritusi korraldades, kui tähtsat rolli tegelikult mängivad vabatahtlikud selles, et suured üritused õnnestuksid.

Tegelemine treenerite sotsiaalsete garantiidega, millest on viimaste aastate jooksul väga palju räägitud, on igati positiivne. Oleme leidnud sinna lisaraha ja ma loodan, et nii jätkub ka tulevikus. Ma oma küsimuses juba puudutasin spordikohtunike temaatikat. Hea, et minister sellele ka sisulise vastuse andis. Selle teemaga liigutakse edasi ja ma väga loodan, et tekib ka mõistlik lahendus.

Edasi, taristu. Ma ei hakka rohkem näiteid tooma, minister kirjeldas neid põhjalikult ning need on ka selles arengudokumendis kirjas. Minu hinnangul on sporditaristu Eestis üsna hästi välja arendatud. Küll aga on kohati probleem selles, et taristu ülalpidamine on kulukas. Nii et me peame tulevikus taristut planeerides ja sinna investeerides kalkuleerima ka ülalpidamiskulutusi. Minu kui koolispordiliidu presidendi mure on aga see, et meil on siiani üksjagu koole, kus sportimistingimused on üsna kesised. Ma väga loodan, et Kultuuriministeerium ning Haridus- ja Teadusministeerium võtavad selle enda südameasjaks.

Riigi prioriteet on ka edaspidi kahtlemata suurvõistluste siia toomine. See aitab tutvustada Eesti riiki ja aitab siia tuua väliskapitali. Väga positiivne näide on Rally Estonia, mis möödunud aastal tõi 4,9 miljonit lisaeurot meie majandusse. See oli väga positiivne.

Rahastamise teemaga edasi liikudes ütlen, et summa, mida erasektor, riik ja kohalikud omavalitsused sporti igal aastal investeerivad, on vägagi märkimisväärne – 137 miljonit eurot. Ma loodan, et see trend jätkub ja ka need kohalikud omavalitsused, mis sporti nii palju ei panusta, seda tulevikus siiski teevad.

Ma kiidan Kultuuriministeeriumi, kes koostöös EOK-ga on võtnud suuna sellele, et spordi rahastamine oleks läbipaistvam ja selgem. Katuseraha kaotamine spordivaldkonnast ja spordialaliitude toetamise uued alused on kaks konkreetset sammu selles suunas. Hasartmängumaksu Nõukogu ümberkorraldamise praegune plaan on minu arvates poolik. Ma tean, et Rahandusministeerium töötab selle kallal. Loodame, et seal tekib terviklik lahendus. Ma tahan rõhutada, et spordi rahastamise süsteem peab toimima ühtse tervikuna ja sport ei tohi sealjuures kannatada, ma pean muu hulgas silmas mitteolümpiaalasiid ja ka väiksemaid spordiklubisid. Positiivne aga on juba mainitud kaks uut sporditegemist soodustavat algatust: huviringiraha või huviringi toetussüsteem noortele ja erisoodustumaksu kaotamine aastast 2018. See on väga tervitatav.

Neljas plokk on sport kui vaimse ja positiivsete väärtushinnangute kandja. Ma soovin selles kontekstis rõhutada tervislikke eluviise. Ühiskond peaks minu hinnangul senisest enam suunama fookuse terviseedendusele, liikumisele, tervislikule toitumisele ja piisavale puhkusele, aga ka tervisekontrollile. Kahjuks peame liiga tihti rääkima tagajärgedest ja nendega võitlemisest. Lõpuks, SA Eesti Antidoping. Ma kiidan väga nende tegevust ausa mängu reeglite tutvustamisel noorest east alates, juba koolinoortele. Dopingul ei ole spordis kohta ja seda tuleb inimestele selgitada.

Head kolleegid! Mul on hea meel tõdeda, et me liigume jõuliselt programmdokumendis seatud sihtide poole. Ma loodan, et seadusandlik tegevus suudab selle strategiadokumendiga sammu pidada. Aitäh teile!

18:14 Esimees Eiki Nestor

Andres Ammas Vabaerakonna fraktsiooni nimel, palun! Kolm minutit lisaega.

18:14 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Lugupeetavad spordisõbrad! Lugupeetav kultuuri- ja spordiminister, vabandust, praegu veel ainult kultuuriminister! Kultuuriministeeriumi spordiosakonna töötajate suhtes on spordimeedia olnud palju aastaid päris kriitiline ja nüüdseks on seal ka kaadrimuudatusi toimunud. Võib-olla kõige selle pärast on ametnikud seda aruannet kirjutades minu meelest heas mõttes pisut üle pingutanud. See ülevaade aasta jooksul Eesti spordis saavutatust on kohati magus nagu kreemitort, millele on veel suhkrut peale riputatud. Tahaks kohe heeringat peale haugata. Kui meenutada tänavukevadist debatti olümpiakomitee presidendiks pürgijate vahel, siis tollest debatist selgus, et Eesti spordis probleeme veel ikka pisut jagub ja tegelikult oleks hea, kui see debateerimise vaim ning spordiavalikkuse ja spordimeedia nõudlikkus spordifunktsionääride vastu säiliks ja jätkuks.

Eesti spordi põhimured on olnud rahanappus ja spordi rahastamise killustatus, vähene läbipaistvus ja

vähene selgus. Ma tunnustan väga seda, et minister Saare eestvõttel on jää liikuma hakanud, aga muidugi liigub see veel visalt. Ülejäänud valitsuse, sh kahetsusväärsetl iseseisvalt juhitud rahandusministri haakumine teemaga on olnud raskepärane ja aeglane.

Meie fraktsiooni arvates on selle arengukava aruande kõige huvitavam osa viimane – vaade tulevikku. See on hästi selge ja huvitav. Me väga loodame, et selle tulevikuvaate üksikud punktid saavad täiendust ja kinnitust konkreetsete tegevuskavade ning määruste ja eelnõude ettevalmistamise kujul.

Koalitsioon, sh lugupeetud ministri erakond, on olnud õigustatult uhke, et lõpuks saab teoks töötajate sportimise toetamine, sest erisoodustusmaks kaotatakse. See on tähtis ja märgiline otsus. Aga opositsiooni asi on norida. Kõigepealt küsin ma siit puldist loomulikult nii: aga, sõbrad, miks alles 1. jaanuarist 2018 ja miks niimoodi, et ettevõtjal tekib selle otsuse elluviimise tõttu rohkem bürokraatiat, aga mitte niimoodi, et käsitletak kõik töötajate tervise heaks tehtud kulutusi? Nii et praegu on tehtud küll alles pool rehkendust, mitte terve rehkendus.

Riigiettevõtete sponsorlusest oli siin juttu. Ma olen väga nõus ministriga, et need reeglid, mille alusel riigifirmad sporti rahastavad, tuleks paika panna. Eks riigifirmad ise ole seda teemat ka pisut koomiliseks muutnud. Tallinna Sadam võttis omal ajal põhimõtteks, et toetatakse merendusega seotud alasid, näiteks purjetamist, aga siis hakati nõukogu esimehe eestvõttel toetama pigem Tartu tantsijaid. See sunnib riigiettevõtete sponsorlusse kriitiliselt suhtuma. Aga ma olen väga nõus ministriga, et sport ei tohi kannatada, ja on väga kahetsusväärne, et sealt allikast tänavu see 400 000 eurot tulemata jääb. Eraldised sporditaristusse. Meie leiame, et 5 miljonit eurot Lilleküla staadionile eraldada ei olnud kõige parem mõte. Arvame, et sporditaristus on raha siia ja sinna vaja veel küll. Enamik mängu peetakse pooltühjade tribüünide ees. Me ei ole veendunud, et ühe mängu tarvis oleks tark 5 miljonit eurot betooni valada ainult selleks, et peaministri ja ühe spordiala fanaatikust juhi unistusi ellu viia. See on liiga kallis hind. Mil moel avardavad need lisanduvad istekohad inimeste liikumisharrastuse võimalusi, jääb meile ka segaseks. Küll aga on tore, et tulevase aasta eelarvest saab raha Kalevi staadion.

Õigustatult oli siin juttu sõudjate murest. Haapsallasena ei saa ma mööda teemast, et Haapsalu ehitab sisuliselt terve Eesti vehklemise tarvis vehklemishalli, mis peatselt avatakse, ja küsis riigilt pisukest toetust. Vaatasin oma arust tähelepanelikult, aga ma ei näinud järgmise aasta eelarves seda toetust. See võiks sinna lisanduda.

Treenerite töötasutoetusest oli juba juttu, see on väga vajalik otsus. Siin on pikk maa minna. Nagu kolleeg Monika Haukanõmm osutas, treenerid on kurtnud, et siin on juba näha kombineerimist ja kergema vastupanu teed minekut. Äkki saaks tõesti ka neljanda astme treeneritele raha eraldada? Tolle kava punkt 6.4 ütleb: "Tunnustades spordiorganisatsioonide rolli, toetatakse ja soodustatakse nende mitmekülgset tegevust tagavat ja ratsionaalset arengut." Kui ma lugesin seda koos ühe spordimehega, kes on kaua aega spordiklubi juhtinud, küsis ta, aga miks siis pole 1999. aastast saadik suurendatud spordiklubidele mõeldud noorte spordimeisterlikkuse raha.

Kuna minu head fraktsioonikaaslased andsid mulle n-ö blankoveksli, siis ma pühendan oma kõne viimased minutid ühele oma lemmikalale ja ka praegusele murelapsele, nimelt Eesti malele. Maleliidu nõukogu liikmena olen ma väga huvitatud sellest, milline hakkab tulevikus olema mitteleolümpiaalade rahastamise süsteem. Minu hinnangul on praegune kava ilmselgelt ebaõiglane. Järgmiseks aastaks on täiskasvanute spordi toetamiseks Eesti Kultuurismi ja Fitnessi Liidule planeeritud ligi 32 000 eurot, aga Eesti Maleliidule 6490 eurot. Vahe on viiekordne. Häda on punktisüsteemis, mille kohaselt on kultuurismi harrastajate tulemused maksimaalselt head, aga maletajate omad maksimaalselt viletsad. Ei arvestata seda, et näiteks mõnel tehnikaspordialal on üle 25 võistlusklassi, kus saab rahvusvaheliste tiitlivõistluste punkte teenida, aga males on neid ainult mõni: tavamale, kiirmale, väikmale, kirimale. Detsembris tuleb kiirmale Euroopa meistrivõistlustele Tallinnasse ligi 800 maletajat, kes kõik konkureerivad ühes klassis. Selle süsteemi üle peaks veel mõtlema, alaliidud peaksid keskenduma ka harrastajate arvule ning treenerite koolitamisele ja atesteerimisele. Ma loodan väga, et ministriumid asjatundjad vaatavad selle süsteemi kriitilise pilguga üle. Paul Kerese 100. sünniaastapäeva aastal on see vähim, mida Eesti male jaoks teha saab.

Mul on hea meel, et kultuuriminister on sportlik ja sporti armastav minister. Temast võiks tõepoolest saada ka kultuuri- ja spordiminister, ta kannaks selle nimetuse auga välja. Aitäh!

18:14 Esimees Eiki Nestor

Toomas Jürgenstein Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel, palun!

18:14 Toomas Jürenstein

Lugupeetav eesistuja! Head kolleegid! Hea kultuuriminister, tänan väga põhjaliku ettekande eest! Enne kui ma ütlen mõne sõna "Spordipoliitika põhjaluste aastani 2030" 2015. aasta täitmise aruande kohta (edaspidi ütlen lühidalt "Sport 2030"), sukeldun hetkeks ajalukku. Minu meelest on tähelepanuväärne, et ka Eesti esimesed rahvusvaheliselt tunnustatud ja tipptasemel sportlased, jõumehed Georg Lurich ja Georg Hackenschmidt püüdsid maailma areenidel esinemise kõrval sporti ka üldisemalt mõtestada ja analüüsida. Kui Hackenschmidtist sai pärast maadlusmatilt taandumist Euroopa tunnustatud filosoof, siis Eesti olusid on Georg Lurich ehk mõneti tabavamalt mõtestanud. Alustangi tsitaadiga temalt. 1903. aastal ütles Lurich: "Minule näib aga, et see iga hästi kasvanud inimese kohus on selle eest hoolt kanda, et ta jõuetuks, nõrgaks ja tahtmise jõuta ei jääks, et ta keha vaimu kohane oleks. [...] Arvatakse nimelt, et kui inimene looduse krooniks on määratud, et siis tal sellepärast õigus on lõdvalt elada. Sellegipärast ei või keegi salata, et kõige suurem maapäälne varandus tervis on, see on nii üleüldiselt arusaadav asjalugu, et ma seda lähemalt seletada ei pruugi." Nii ütles Lurich 1903. aastal, meie püüame sporti mõtestada ja analüüsida üle saja aasta hiljem. Aga paralleele on mitmeid, ma tulen selle juurde veel tagasi.

Jätkame nüüd "Sport 2030-ga". Olukorra selgeks tegemine ja kaugemate orientiiride seadmine on loomulik. Keskkond, milles me elame, ju muutub. Kõik me tunnetame, kuidas arvutid seovad meid üha enam tooli ja kirjutuslauaga. Meil kõigil on kogemusi, kuidas oleme planeerinud mitmetunnise jalutuskäigu, kuid nutiseadmest tulnud ärevad sõnumid on selle kiiresti lõpetanud. Peale selle on loodus nii seadnud, et vananevat elanikkonda tuleb liikuma motiveerida enam kui nooremaid jne. Meil on tõesti, kuhu poole püüelda. Kui Eestis tegeleb regulaarselt spordiga umbes 40% rahvastikust, siis Põhjamaades on selliseid inimesi 65–70%. Ometi võib teatavaid ärevusnoote kuulda ka Põhjamaades, kuigi seal tõesti tegeleb spordi ja liikumisharrastusega 65–70% inimestest. Näiteks on Soome uues õppekavas oluliselt suurendatud kehalise kasvatuse tundide arvu.

"Sport 2030-st" rääkides tahan rõhutada positiivset fooni. Lähiaastatel on üht-teist sündimas. Üle kümne aasta on sotsiaaldemokraatidel olnud soov kaotada erisoodustusmaks töötajate tervisekuludelt. See on nüüd saanud lahenduse. Olulist rahalist toetust on saamas õpilaste huviringis käimine, mille hulka kuulub ka sportimine. Spordiklubidel on võimalus taotleda treenerite töötasutoetust jne. Samas ei saa "Sport 2030-le" ette heita ka ambitsioonide vähesust. Kõneldes tervise üheks aluseks olevast liikumisest, sätestatakse "Sport 2030-s" püüd viia Eestis liikumisharrastajate arv Põhjamaade tasemele. Praegu on tõesti nõnda, et kolmandik meie elanikest ei mõtle regulaarsele liikumisele üldse. Isiklikud kogemused siiski kinnitavad, et samm-sammult liigutakse paremuse poole. Olen neljal viimasel aastal osalenud ...

Kolm minutit juurde, palun!

19:13 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit lisaiega.

19:13 Toomas Jürenstein

... Tartu linnamaratoni kümnekilomeetrisele distantil ja võin oma kogemustest kinnitada, et igal aastal on olnud mõnisada osalist rohkem. Kui me vaatame, mida osalejad jalas kannavad, siis näeme, et ka varustus läheb vaikselt paremuse poole, enam ei tapeta oma jalgu.

Sport on ka ühendaja ja majanduslik mõjutaja. Võib-olla ma eksin, aga ma justkui mäletan 30–40 aasta tagusest ajast väidet, et Eesti ettevõtete töövõljalikus oli seotud eelmisel päeval toimunud Kalevi korvpallimängu tulemustega. Korvpallis oli tol ajal ainult üks Kalev. Kahtlemata on sport inimeste ühendaja ja väärtushinnangute kandja. Seda "Sport 2030" ka märkab, mõtestab ja püüab suunata. On sümpaatne, et meetmed on laiapõhjalised. Spordikultuuri mõtestamiseks, aga ka ohtudele tähelepanu juhtimiseks on kaasa haaratud koolid, Eesti Kaitsevägi, spordiorganisatsioonid ja invaorganisatsioonid, kuid ka Eesti Antidoping.

On loomulik, et Eesti peab olema rahvusvahelisel tasandil väärilt esindatud. Latt on siin kõrgel juba väga vanast ajast. Toon jälle näite eelmise sajandi algusest. Ameerika Ühendriikide president Theodore Roosevelt ütles 1908. aastal Valges Majas juba mainitud Eesti jõumehele Georg Hackenschmidtile: "Kui ma ei oleks Ameerika Ühendriikide president, tahaksin olla Hackenschmidt." "Sport 2030-s" vaadatakse tippsportlase teed suure potentsiaaliga noorest trennipoisist või -tüdrukust paljudele eestimaalastele elamusi pakkuvaks tippsportlaseks. Stipendiumid, treeningukeskused, treenerid, sportlase vaimse

tasakaalu eest hoolitsejad, fännid – need on mõned märksõnad, mis ka "Sport 2030-s" sisalduvad. Kokkuvõtlikult öeldes näib mulle, et "Sport 2030" ja selle elluviimine on hea kompromiss konservatiivsuse ja uuenduslikkuse vahel. Järgmine mõte on öeldud kerge ironiaga. Lugesin möödunud nädalal meediast, et uuteks olümpiaaladeks pretendeerivad ka kalapüük ja postitants. Siin on "Sport 2030" pisut konservatiivne ja spordialadena neid ei nimeta. Võib-olla on ka parem, kui nendele tegevustele jääb nende traditsiooniline staatus. Samas on värsked lahendusi pakutud mitmesuguste programmide, toetussüsteemide ja kaasamise kujul. Lõpetuseks tsiteerin veel kord meie legendaarset jõukangelast Georg Lurichit. Mulle tundub, et see tsitaat kannab "Sport 2030" vaimu. Ta ütles nõnda: "Pidage tervisest lugu! ... Ei siis pruugi meil niipalju haigemajasid, vaestemajasid, vangimajasid, ka kõrtsisid ning sellesarnaseid asutusi rahva kulul ülal pidada." Seda ütles ta 1910. aastal. Aitäh!

19:13 Esimees Eiki Nestor

Kalle Muuli Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel, palun!

19:13 Kalle Muuli

Austatud esimees! Head kolleegid! Lugupeetud minister! Spordiaasta 2015, millest me siin täna räägime, läks ajalukku muu hulgas sellega, et Eesti Olümpiakomitee president mõisteti sel aastal süüdi korrupsioonis. Ta pani toime kuriteo, kui püüdis spordi edendamiseks ühest riigiettevõttest raha hankida. Ma meenutan seda häbiväärset lugu selleks, et küsida, kas saab olla veel silmatorkavam, veel kõnekamat ja veel masendavam näidet selle kohta, et spordi rahastamise süsteem on vähemalt mingis osas mäda. Kultuuriministeerium on küll astunud samme spordi rahastamise korrastamiseks ja minu meelest on need sammud olnud päris pikad, aga praegust spordi riiklikku rahastamist iseloomustab siiski veel killustatus, läbipaistmatus ja sõltuvus poliitilistest tõmbetuultest. Meil kõigil siin saalis on ju ka isiklike kokkupuuteid ja kogemusi selle rahastamissüsteemi hädadega. Kui Riigikogu liikmed püüavad sporti rahastada katuseraha kasutades, siis näitab see kindlasti, et meil on head tahet hädalisi aidata, aga ka seda, et me pole suutnud luua spordi rahastamiseks selget, läbipaistvat ja kindlatest põhimõtetest lähtuvat korda.

Kui vaadata olümpiamänge või rahvaspordiüritusi, siis tundub, et meie spordil pole tegelikult häda midagi. Gerd Kanteri ketas lendab endiselt päris kaugele ja rahvaspordiüritustel on üha rohkem ja rohkem osavõtjaid. Spordi rahastamise killustatuse ja kindla sihi puudumise tagajärg vaatab meile vastu hoopis mujalt, nimelt terviseuuringutest ja rahvatervise olukorrast. Eurobaromeetri andmeil teeb Eestis regulaarselt sporti umbes 40% elanikest. Rootsis on selliseid inimesi 70%, Taanis 68% ja Soomes 66%. Samasugune kuristik lahutab uut Põhjamaad vanadest Põhjamaadest ka siis, kui võrrelda keskmist eluiga ja tervena elatud aastaid.

Teadusuuringud kinnitavad, et regulaarne liikumisharrastus pikendab inimese tervena elatud aastate arvu viie võrra. Aga neid, kes ei tee üldse sporti, on Eestis rohkem kui kolmandik elanikest, st vähemalt kolmandik meie elanikest, iga kolmas inimene kaotab viis tervena elatud aastat. Põhjusi, miks see nii on, on palju, aga mugavuse ja laiskuse kõrval on uuringutes ühe põhjusena välja toodud ka rahapuudust. Seda muret aitaks leevendada tööandja toetus spordikulude katmisel. Siin saame õnneks suure sammu edasi astuda, toetades tulumaksuseaduse muudatust, mis lubab tööandjal maksuvabalt tasuda töötaja eest tervise parandamise kulutusi aastas kokku 400 euro eest. Selliste kulude hulka saab arvata treeningupaiga kasutamise tasu, spordirajatiste ülalpidamise kulud, samuti taastusravi ja avalike rahvaspordiürituste osavõtutasud.

Head kolleegid! Hoolimata sellest, et meil oli siin täna aru andmas kultuuriminister, tahan lõpetuseks rääkida probleemist, mis puudutab rohkem haridusministrit ja haridusministeeriumi. Liikumisharjumus saab alguse sealt, kust kõik muudki asjad inimese elus – kodust ja koolist. Teadlased väidavad, et kui laps ei ole 12. eluaastaks omandanud sportimisharjumust ja teatud sportimiseks vajalikke oskusi, siis on väga suur tõenäosus, et ta ei hakka ka edaspidi sportima. Seepärast tuleks kindlasti suurendada kehalise kasvatus tundide arvu vähemalt algklassides. See ei pea ilmingimata tähendama niigi pika koolipäeva pikendamist. Ma olen ennegi siit kõnepuldist öelnud, et riiklik õppekava vajab tugevalt kärpimist ja kodust õppetööd tuleb tuntavalt vähendada. Just selle aja arvel tuleks koolis suurendada kehalise kasvatus tundide arvu. Pidades silmas seda, et täiskasvanute liikumisharjumus sõltub paljuski

sellest, kui palju ollakse lapsena sporti teinud, soovitan ma Eesti spordi arengukava täiendada ühe liitsa ja selge eesmärgiga, mille täitmist tuleks alustada just koolist: kõik lapsed liikuma! Ja seda kindlasti varem kui aastal 2030. Aitäh!

19:13 Esimees Eiki Nestor

Dmitri Dmitrijev Keskerakonna fraktsiooni nimel.

19:13 Dmitri Dmitrijev

Austatud esimees! Head kolleegid! Ma kindlasti ei liialda, kui ütlen, et liikumine on terve ja õnneliku elu alus. Tervena elatud aastate arv on Eestis võrreldes 2009. aastaga vähenenud pea kahe aasta võrra. Just seetõttu on spordipoliitika oluline valdkond, mida ei tohiks kuidagi alahinnata. Spordipoliitikaga saame mõjutada inimeste liikumisharjumusi ja seeläbi ka nende tervist.

Selleks et lastel tekiks juba noorena harjumus liikuda ja sporti teha, on meil vaja tublisid treenereid, kes suudaksid noori motiveerida. Pikalt kestnud treenerite tasustamata jätmine ja nende tasustamine stipendiumide vormis sai 2015. aasta alguses leevendust, kui toetama hakati viienda ja kõrgema kutsetasemega treenereid. Paraku jäid toetusest kõrvale kolmanda ja neljanda taseme treenerid. Ainult kõrgema kvalifikatsiooniga treenerite toetamist põhjendati järelkasvu tagamise vajadusega. Ometi soovivad ka madalama astme treenerid ära elada ning palka saada, ainult siis on võimalik üldse kõrgemale tasemele jõuda ja hoida alles motivatsiooni spordivaldkonna arendamisega tegelemiseks. Äärmiselt oluline on treenerite tasustamise ja sotsiaalsete garantiide küsimuse kõrval mitte ära unustada kohtunikke. Mõlemad elukutsed peavad olema toetatud.

Kiituväärt algatus on valitsuse tegevusprogrammis mainitud laste liikumisprogrammi väljatöötamine, mille eesmärk on suurendada laste kehalist aktiivsust. Mainin veel kord, et kolmandik Eesti elanikest ei tegele praegusel digitaalajastul üldse spordiga. See on äärmiselt kurb statistika. Laste liikumisprogrammi kaudu kehalise kasvatuse ümberkujundamine tänapäevaseks liikumisõpetuseks ja liikumist toetav koolimudel on suurepärane vahend, tagamaks laste ja noorte huvi spordi vastu ka tulevikus, mis omakorda aitab kaasa inimeste liikumisharjumuse suurendamisele.

Eestis on probleemiks spordirajatiste ebaühtlane jaotus. Spordirajatiste olemasolu maapiirkondades ja nende rajatiste seisukorda tuleb eriti hoolikalt silmas pidada. Tähelepanu tuleb suunata mitmesuguste rajatiste loomisele suusaradadest kuni korvpalliplatside ja jalgpalliväljakuteni ning seda Narvast Sõrve sääreni. Ilma nendeta ei saa me suurendada sportivate inimeste arvu. Maakondadest rääkides pean kahjuks mainima, et Ida-Virumaa on siiaaani ainuke maakond, kus puudub esindusstaadion suurte spordiürituste korraldamiseks.

Ka näiteks Kalevi staadioni rekonstrueerimine nüüdisaegseks spordiobjektiks ja tantsupidude koduks on kauaoodatud samm. Läbi aastate Eesti rahvusstaadioniks peetud staadion on väga kehvas olukorras ning vajab hädasti planeeritavat rekonstrueerimist.

Üldise kriitikana toon välja rahastamise spordiala populaarsuse järgi, mis jätab tagaplaanile vähem populaarsed alad. Samas võib Eestit edukaks pidada just seetõttu, et meie sportlased on saavutanud häid tulemusi väga laial spordialade skaalal. Selleks et edukate alade mitmekesisust hoida ja edasi arendada, on vaja toetada ka vähem populaarseid spordialasid. Samas tuleks üle vaadata piirkondlike spordialaliitude rahastamise mudel, et tagada nende stabiilne ja jätkusuutlik finantseerimine.

Tahan välja tuua ühe mulle väga südamelähedase teema – ujumise. Kui me suudaksime ujumisõpetuse abil vähendada uppunute arvu, oleks see juba suur samm ettepoole, eriti arvestades meie demograafilist seisust ja iga inimese hindamatut tähtsust ühiskonnale ja majandusele. Seetõttu on vaja panna väga tugevat rõhku laste ujumise algõpetusele, mille valitsus ka luubi alla on võtnud. Eesmärk on see, et kõik lapsed oskaksid vähemalt algatasemel ujuda. Paraku praegune süsteem seda eesmärki ei täida ja vajab parandamist.

Lõpuks soovin välja tuua algatuse, mida on pikalt oodatud: erisoodustusmaksu kaotamine töötaja sportimiskuludelt. See, millest Keskerakonna fraktsioon on aastaid rääkinud, saab nüüd lõpuks ometi teoks. Selle üle on meil tõesti hea meel. Suur tänu!

19:13 Esimees Eiki Nestor

Rohkem soove läbirääkimistel osaleda ei ole. "Spordipoliitika põhialuste aastani 2030" 2015. aasta täitmise aruanne on läbi arutatud. Aitäh kultuuriministrile!

5. 18:26 Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse muutmise seaduse eelnõu (202 SE) kolmas lugemine

19:13 Esimees Eiki Nestor

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse muutmise seaduse eelnõu 202 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Läheme lõpphääletuse juurde.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse muutmise seaduse eelnõu 202. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu seadusena vastuvõtmise poolt oli 61 Riigikogu liiget, vastu oli 2 ja erapooletuks jäi 2. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse muutmise seadus on vastu võetud.

6. 18:30 Ohvriabi seaduse muutmise seaduse eelnõu (236 SE) kolmas lugemine

19:13 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud ohvriabi seaduse muutmise seaduse eelnõu 236 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole, läheme lõpphääletuse juurde. Nüüd tekkis kõnesoov. Palun, Liina Kersna Reformierakonna fraktsiooni nimel!

19:13 Liina Kersna

Hea istungi juhataja! Austatud kolleegid! Täna on märgiline päev. Esimest korda jõuab Eesti seadusesse naistevastase vägivalda ohvri mõiste ning me esimest korda kirjeldame seaduses naistevastase vägivalda ohvrile mõeldud riiklikult tagatud teenuseid. See on märk sellest, et me oleme ühiskonnana teadvustanud lähisuhtevägivalda teema ja ohvrite abistamise olulisuse. Õige pea hääletusele mineva muudetud ohvriabi seaduse vastuvõtmine on meie ühiskonna arengu nähtav verstapost. Riikliku ohvriabiteenuse kõrval on aastate jooksul eelkõige missioonitundele tuginedes üles ehitatud üle-eestiline naiste tugikeskuste võrgustik. Seal töötavad pühendunud ja valdkonnaspetsiifiliselt koolitatud spetsialistid. Ma ei liialda, öeldes, et need on inimesed, kes reaalselt päästavad teiste inimeste elusid. Viimase viie aasta jooksul on tugikeskustele mõeldud riiklik toetus kahekordistunud. Peale riigieelarvelise toetuse on tugikeskuste võrgustikku ja teenuseid arendatud ka Norra riigi toel ja mitme projekti kaudu. Tuleva aasta riigieelarves on teenuse osutamiseks planeeritud 620 000 eurot, millele lisandub ligi 40 000 eurot tugitelefonide toimimiseks. Ekspertid on aga hinnanud, et naistevastase vägivalda ohvritele piisava teenuse osutamiseks oleks vaja vähemalt miljon eurot. Samas, emeriitprofessor, statistik ja matemaatik Ene-Margit Tiit on rahvusvahelise valemi alusel kokku arvutanud, et perevägivald läheb Eesti ühiskonnale maksma 116,5 miljonit eurot aastas. Lähisuhtevägivalda tekitatud kahju ühiskonnale ei suuda me vähendada, kui me keskendume üksnes otsesele vägivaldaohvrile, lõviosas on see ohver naine. Järgmise sammuna peame võtma fookusesse ka teised olulised osapooled: lapsed ja vägivaldsed mehed. Naiste vastu suunatud vägivalda puhul on 70%-l juhtudest tunnistajateks ka lapsed ja see jätab neisse jälje. Rohkem kui pooled kodus vägivald kogenud lastest kasutavad vägivald ühel päeval ka ise. Kuna vägivallamuster kipub korduma põlvest põlve, tuleb lastele pakkuda piisavalt nõustamist, mis aitaks neil sellest nõiaringist väljuda. Praegu me seda süsteemselt teha ei suuda.

Naistevastane vägivald ei vähene, kui me ei tegele meestega. Iga täiskasvanud inimene peab suutma oma tegude eest vastutada, ka oma lähedastega vägivallatsev inimene. Kuid selle kõrval, et nad vastutuse võtavad, peaksime neile ulatama ka abikäe. Vägivaldne käitumine on kinni hoiakutes ja väärtushinnangutes. Enamasti on vägivallatsejad ka ise vägivalla ohvid olnud. Meestele pakub sellekohast nõustamist üksnes Tallinnas asuv Meeste Kriisikeskus. Aastas suudavad nad toetada kõige rohkem 13 meest nende muutuste teel. Arvestades, et naiste tugikeskuste poole pöördub aastas 1600 naist, on seda abi meestele ilmselgelt liiga vähe. Seega, me astume täna esimese suure sammu, pakkudes riiklikke teenuseid naistevastase vägivalda ohvritele. Järgmiste sammudena peaksime pakkuma teenuseid ka vägivald kogenud või lähedalt näinud lastele ning kindlasti ka vägivaldselt

käituvatele meestele.

Lõpetuseks tänan ma häid kolleege sotsiaalkomisjonist. Me suutsime kõik otsused võtta vastu üksmeelselt. Ma tänan Sotsiaalministeeriumi, kes koostöös sotsiaalpartneritega otsis toimivaid kompromisse. Ma tänan Eesti Naiste Varjupaikade Liitu aktiivse ja jõulise panuse eest. Tänan ka Tähtvere Avatud Naistekeskust kaasamõtlemise eest, kuidas muuta teenus kvaliteetsemaks. Suur tänu kõigile panustajatele!

19:13 Esimees Eiki Nestor

Helmen Kütt Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel, palun! Lisaaeg kolm minutit.

19:13 Helmen Kütt

Austatud eesistuja! Head kolleegid! Kohe alguses ütlen, et täna viimasel lugemisel olev ohvriabi seaduse muutmise seaduse eelnõu on hea eelnõu ja sotsiaaldemokraadid toetavad selle seadusena vastuvõtmist. Nüüd annan väikese selgituse, miks.

Ohvriabi seaduse muutmisega sätestatakse seaduses naiste tugikeskuse teenuse õiguslik regulatsioon. Selle sisu on liitteenus naistevastase vägivalda ohvritele, sh nõuded teenuse osutajatele ja teenuse komponendid. Väga oluliseks tuleb pidada ka seda, et seaduse muutmisega tagatakse inimkaubanduse ohvrite tõhusam tuvastamine ja neil on võimalik teenuseid saada, samuti on edaspidi olemas toetavad teenused nendele inimkaubanduse ohvritele, kelle vastu toimepandud kuriteo kriminaalmenetlus on algatatud väljaspool Eestit ja kelle on ohvriks tunnistanud välisriigi pädev asutus.

Ohvriabi seaduse muudatus tagab seksuaalselt väärkoheldud alaealistele ohvriabiteenuse ka juhul, kui kuriteoteadet ei ole esitatud või kui kriminaalmenetlust ei alustata. Eelnõu koostamisel on arvestatud Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalda ja perevägivalda ennetamise ja tõkestamise konventsiooniga ehk Istanbuli konventsiooniga, mille Eesti allkirjastas juba 2. detsembril 2014 ja mis paneb riigile kohustuse pakkuda kõigile naistevastase vägivalda ohvritele tuge ja kaitset, ning laste kaitset seksuaalse ärakasutamise ja seksuaalse kuritarvitamise eest käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooniga ehk nn Lanzarote konventsiooniga. Muidugi ootame suure ootusega Istanbuli konventsiooni kiiret ratifitseerimist ning seda, et Justiitsministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi koostöös jõuab see juba järgmise aasta esimesel poolaastal ehk Eesti eesistumise eel Riigikogusse.

Naistevastane vägivald on spetsiifiline probleem ning eeldab pidevat valmisolekut ohvritega tegelda, samuti kohest turvalise majutamise võimalust. Naistevastase vägivalda ohvritele mõeldud spetsiifilisi teenuseid ei olnud siiani seaduse tasandil kirjeldatud. Seega oli vaja reguleerida naiste tugikeskuse teenus seaduse tasandil, tagada selle rahastus ning sätestada haldusjärelvalve teenuse osutamise üle. Praegu pakuvad naistele abi kodanikuühiskonna organisatsioonid, mis on tuntud nii maailmas kui ka meil Eestis naiste varjupaikade või naiste keskuste nime all. Sellepärast nimetatakse ka ohvriabi seaduses neid teenuseid naiste tugikeskuse teenusteks. Spetsialiseeritud tugikeskuste rahastamine on seni toimunud projektipõhiselt ja alles viimased kaks aastat on neid rahastatud riigieelarvelistest vahenditest. Hea meel on selle üle, et sain ministrina seda põhimõtet alustada, tänane minister seda jätkab.

Suurim muudatus seoses eelnõuga ilmneb Sotsiaalkindlustusameti töökorralduses. Naiste tugikeskuste töö korraldamine ei ole enam Sotsiaalministeeriumi võrdsuspoliitikate osakonna kohustus, vaid see on Sotsiaalkindlustusameti ülesanne koos kõigi õiguste ja kohustustega nii hangete korraldamisel kui ka järelvalve tegemisel.

Et toetada psühholoogilist, füüsilist, majanduslikku või seksuaalset vägivalda kogenud naise ja nende lapsi, on igas maakonnas avatud naiste tugikeskused. Peale selle saab ööpäev läbi tasuta helistada tugitelefoni 1492. Kui seaduseelnõus oli Sotsiaalministeeriumi poolt kirjas piirkondliku kaetuse põhimõte, siis igasuguste erinevate tõlgenduste vältimiseks otsustas sotsiaalkomisjon toetada Eesti Naiste Varjupaikade Liidu ettepanekut ja säilitada spetsialiseeritud kompleksteenuse naistevastase vägivalda ohvritele niisama paljudes maakondades kui praegu ehk seadusesse jääb maakondlik põhimõte.

Selleks et neil ametikaaslastel, kelle valdkond pole sotsiaalvaldkond, oleks parem aru saada selle spetsiifilise teenuse vajalikkusest, toon mõne arvu. 2015. aastal pöördus Eestis naiste tugikeskustesse 1763 naist ja 165 nendega kaasas olnud last.

Ma tahan väga tunnustada kõiki, kes selle seaduseelnõu menetlemisele oma panusega kaasa on aidanud: eksperte, poliitikuid ning ministeeriumide ja ametite ametnikke. Ettepanekuid ja arvamusi

eelnõu kohta esitasid Eesti Naiste Varjupaikade Liit, Tähtvere Avatud Naistekeskus, Eesti Psühhoterapia Assotsiatsioon ja hea ametikaaslane Monika Haukanõmm. Sotsiaalkomisjon on selle seaduseelnõuga tegelnud väga pikalt. Komisjoni ettekandja Liina Kersna tegi ära väga suure töö ja Sotsiaalministeeriumi võrdsuspoliitikate osakonna juhataja Liina Kanter koos osakonna nõuniku Kristiina Luhtiga otsisid ja leidsid kompromisse, mis on täna eelnõus ka sees.

Suurimat tänu ja tunnustust tahan aga väljendada tugikeskustes ja varjupaikades töötavatele naistele, kes teevad emotsionaalselt väga rasket tööd suure armastuse ja oma parimate oskuste kohaselt. Olen ise Viljandimaal olnud naiste tugikeskuse sünni juures ja tean, kui raske töö see on. Julgustan samas aga kõiki naisi, kes kogevad vägivalda, pöörduma tugikeskuste poole ja mitte jääma kas üksi või koos lastega vägivallatseja ohvriks. Selle seaduseelnõuga, mis kohe seaduseks saab, võtab riik selge kohustuse, et see spetsiifiline teenus on jätkusuutlikult tagatud ja selgete põhimõtete alusel rahastatud. See on alles esimene samm, me tegeleme praegu tagajärgedega. Teeme ka järgmised sammud, et seda vägivalda ära hoida! Aitäh!

19:13 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits Keskerakonna fraktsiooni nimel, palun!

19:13 Peeter Ernits

Hea juhataja! Head kolleegid! Armastus on imeline asi. Ühelt poolt annab see tiivad, aga teiselt poolt muudab haavatavaks, väga haavatavaks. Siia ongi koer maetud. Seda, mis toimub koduseinte vahel, teavad tegelikult ainult need inimesed, kes ise seal koduseinte vahel on. Naine, kes on sattunud sellesse nõiaringsi, häbeneb sellest rääkida ja sageli me ei kuule sellest. Need 2000 naist või natuke alla 2000 naise, kes eelmisel aastal naiste tugikeskustesse pöördusid, on tegelikult jäämäe veepealne osa. Meie, mehed, oleme – kas oma alaväärsuse, üleväärsuse, vägivaldsuse või millegi muu tõttu – tegelikult olukorra valitsejad. Mul on väga hea meel, et lõpuks on eelnõu 236 siia saali jõudnud ja läheb seadusena vastuvõtmisele. See on suurepärane samm, sest sellest nõiaringist ehk koduvägivallast väljatulemine nõuab väga suurt abi. Tegelikult on inimestel väga suuri raskusi sealt väljatulemisega, nii et abi on äärmiselt teretulnud. Hea, et seda abi lõpuks pakutakse.

Meil on olemas koerte varjupaigad jne. Meil on olemas alkohoolikute ja narkomaanide rehabilitatsiooniprogrammid, aga narkomaanid ja alkohoolikud on suuresti ise süüdi selles, mis olukorda nad sattunud on. Naised ei ole sellesse olukorda omal süül sattunud. Ma tulen alguse juurde tagasi: see on eelkõige armastus selle mehe vastu, mis on viinud nad sellesse abitusse seisusse. Selles mõttes on see eelnõu, kordan uuesti, suurepärane samm. Ma arvan, et niimoodi tuleks jätkata. Aitäh!

19:13 Esimees Eiki Nestor

Aivar Kokk Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel, palun!

19:13 Aivar Kokk

Hea juhataja! Head kolleegid! Ka mina tahan tänada kõiki osapooli, kes selle seaduse heaks tegemise juures kaasa on löönud! See ei olnud mitte lühikene protsess. Me alustasime juba jaanipäeva paiku ja jõuame loodetavasti täna mõne minuti pärast otsusele, et Eesti riigis tehakse ära üks oluline samm. Naiste tugikeskuste püsiv riigipoolne rahastamine on oluline samm naistevastase vägivalda ohvrite abistamisel. Vaatamata riigi ja tugikeskuste aktiivsele koostööle, on naiste tugikeskuste tegevus olnud siiani projektipõhine ja reguleerimata. Tugikeskused aga vajavad jätkusuutliku ja kvaliteetse abi andmiseks selgust ning kindlat jalgealust. Seadusmuudatus tagab vajaliku riikliku rahastamise ja järelevalve teenuse üle, mis on vajalik ka selle teenuse arendamiseks. See on tasuta teenus ja see jääb kõikidele vägivalda ohvritest naistele ja nende lastele tasuta teenuseks ka tulevikus. Vastuvõtt turvalisse ajutisse majutusse ja esmane kriisinõustamine toimub ka järgmistel aastatel ööpäev läbi.

Ma rõhutan, et naistevastase vägivalda ohvrid peavad saama abi, mis aitab neil tõeliselt oma elu muuta ja vägivallast pääseda. Seega on ülimalt oluline, et riik osaleb selle abi kujundamises senisest rohkem. Naistevastase vägivalda ohvritele mõeldud teenust jäävad ka edaspidi osutama vastavate kogemuste ja oskustega spetsialistid ning asjaomased organisatsioonid kõigis Eesti maakondades. Selleks korraldab Sotsiaalkindlustusamet lähiajal riigihanke ja sõlmib lepingud hanke võitjaga, et seda teenust ka järgmistel aastatel pakkuda.

Veel kord suur tänu kõigile inimestele, kes seda teenust on seni projektipõhiselt pakkunud! Ma loodan,

et järgmistel aastatel on neil suurem kindlustunne, nad ei pea enam mõtlema, kas üks projekt juba lõpeb ja peab taotlust hakkama kirjutama, vaid nad saavad pühenduda sellele, mida nad peavad õigeks oma südames: nad saavad aidata inimesi, kes on mingil põhjusel sattunud peretülisse ja kes on langenud vägivalda ohvriks. Aitäh teile! IRL toetab seda seaduseelnõu kõigi oma häältega. Aitäh!

19:13 Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole, läheme lõpphääletuse juurde.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud ohvriabi seaduse muutmise seaduse eelnõu 236. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Seaduse vastuvõtmise poolt oli 70 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Ohvriabi seaduse muutmise seadus on vastu võetud.

7. 18:49 Laste kaitset seksuaalse ärakasutamise ja seksuaalse kuritarvitamise eest käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu (279 SE) teine lugemine

19:13 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud laste kaitset seksuaalse ärakasutamise ja seksuaalse kuritarvitamise eest käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu 279 teine lugemine.

Õiguskomisjoni nimel teeb ettekande komisjoni esimees Heljo Pikhof. Palun!

19:13 Heljo Pikhof

Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Teisipäeval, 11. oktoobril oli laste kaitset seksuaalse ärakasutamise ja seksuaalse kuritarvitamise eest käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu Riigikogu õiguskomisjoni päevakorras. Eelnõu eest vastutav nõunik andis meile teada, et muudatusettepanekute esitamise tähtajaks ettepanekuid ei laekunud. Kolleeg Rait Maruste tegi ministeeriumile ettepaneku lähtuda eelnõu seletuskirja koostamisel edaspidi rohkem ratsionaalsusest. Ta leidis, et mõjude hindamine eelnõu faasis on spekulatiivne, sest akt ei ole veel jõus ning kohtupraktika pole jõudnud tekkida. 11. oktoobri koosolekul võeti vastu kaks olulist otsust: me tegime ettepaneku saata eelnõu täiskogu päevakorda 19. oktoobriks 2016 ja tegime ettepaneku panna eelnõu lõpphääletusele. Mõlemad otsused võeti vastu konsensuslikult. Aitäh!

19:13 Esimees Eiki Nestor

Kas ettekandjale on küsimusi? On. Peeter Ernits, palun!

19:13 Peeter Ernits

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Eneseharimise mõttes küsin, kas te olete arutanud kõrge riskiastmega seksuaalkurjategijate rehabilitatsiooni. Kui kaugel on see programm, mis sel aastal peaks olema vastu võetud, milleks on eraldatud 100 000 eurot ja mis peaks järgmisel aastal kehtima hakkama?

19:13 Heljo Pikhof

Aitäh! Seda me komisjoni koosolekul ei arutanud.

19:13 Esimees Eiki Nestor

Rohkem ettekandjale küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Heljo Pikhof, palun!

19:13 Heljo Pikhof

Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Mõne hetke pärast on meil võimalus ratifitseerida Lanzarote konventsioon, mis käsitleb laste kaitset seksuaalse ärakasutamise ja seksuaalse kuritarvitamise eest. See ei nõua uute seaduste loomist või olemasolevate muutmist, kuid tegu on üliolulise, suisa märgilise sammuga, millele peaks kiiresti järgnema naisi kaitsva Istanbuli konventsiooni ratifitseerimine. Eesti allkirjastas Lanzarote konventsiooni juba kaheksa aastat tagasi. On võrdlemisi nukker, et oleme üks viimaseid riike, kes selle ratifitseerib, kuid see ei tähenda, nagu me poleks seni laste kaitsega tegelnud.

Vastupidi. Samas on see konventsioon kõige ulatuslikum rahvusvaheline lepe, milles käsitletakse laste kaitset seksuaalse ärakasutamise ja seksuaalse kuritarvitamise eest. Eelnõus toodud eesmärkide täitmine aitab Eestis tagada laste õiguste senisest paremat kaitset. Konventsiooniga ühinedes võtab riik lisakohustusi, mis suures osas on kavandatud "Vägivalla ennetamise strateegias aastateks 2015–2020". Samavõrd tähtis kui panna piir alaealiste seksuaalsele väärkohtlemisele on lõpetada naistevastane vägivald meie ühiskonnas. See tähendab, et Riigikogu saali peab jõudma ka Istanbuli konventsioon. Erinevalt lapsi puudutavast on meil ohtralt vajakajäämisi naiste kaitsmisel. Konventsiooni on vaja nii noorte kui ka vanemate naiste tervise, aga ka ühiskonna tervise pärast tervikuna. Istanbuli konventsioon on riikideülene kokkulepe, mis seab esikohale vägivalla all kannatanud. See kümnete Euroopa riikide tunnustuse leidnud dokument kohustab konventsiooni ratifitseerinud riiki pakkuma vägivalla ohvrile võimalikult palju tuge ja abiteenuseid. Konventsiooni põhipaatos juurutab ühiskonnas mõistmist, et naistevastasel ja perevägivaldal puudub igasugune õigustus, ning rõhutab, et vägivallaakti toimepanek lapse juuresolekul on vägivalla raskeim vorm.

Istanbuli konventsiooni allkirjastas justiitsminister Andres Anvelt juba 2014. aasta detsembris. Eesti oli toona 37. riik, kes sellele alla kirjutas. Praegu on avalikul kooskõlastusringil karistusseadustiku ja välismaalaste seaduse muutmise seaduse eelnõu, millega viiakse Eesti õigus kooskõlla Istanbuli konventsioonist tulenevate nõuetega, mis on omakorda eeldus konventsiooni ratifitseerimiseks. Eelnõuga kriminaliseeritakse ahistav jälitamine, naiste suguelundite sandistav ümberlõikamine ja sundabieliu. Lisaks muutub kuriteoks inimkaubanduse ohvrilt seksi ostmine.

Täna oli meil päevakorras ohvriabi seaduse muutmise seaduse eelnõu, millega täiendatakse vägivallaohvrite abistamise süsteemi, et tagada kannatanutele nende vajadustest lähtuv kaitse ja tugi ning täpsustada hüvitiste maksmist. Selliste spetsialiseeritud teenuste olemasolu ja jätkusuutlik pakkumine on ka Istanbuli konventsiooniga liitumise eeldus. Loodan, et jõuame selle olulise konventsiooni kinnitamiseni veel enne, kui Eesti on esimest korda Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja rollis. Kuigi Eestis on soolise vägivalla probleem teadvustatud, ei piisa seni tehtust, et naiste õigused ja inimväärikus oleksid igas olukorras kaitstud. See vajab ühiskondlike hoiakute muutumist ja järjekindlat tegutsemist. Aitäh!

19:13 Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole. Eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud laste kaitset seksuaalse ärakasutamise ja seksuaalse kuritarvitamise eest käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu 279. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu seadusena vastuvõtmise poolt on 66 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Lastekaitset seksuaalse ärakasutamise ja seksuaalse kuritarvitamise eest käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooni ratifitseerimise seadus on vastu võetud.

8. 18:59 Eesti Vabariigi ja Gruusia vahelise investeringute soodustamise ja vastastikuse kaitse lepingu ning selle muutmise protokolliga ratifitseerimise seaduse eelnõu (242 SE) teine lugemine

19:13 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi ja Gruusia vahelise investeringute soodustamise ja vastastikuse kaitse lepingu ning selle muutmise protokolliga ratifitseerimise seaduse eelnõu 242 teine lugemine. Ettekandja väliskomisjoni nimel on Andres Herkel. Palun!

19:13 Andres Herkel

Härra esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Nimetatud investeringute soodustamise ja vastastikuse kaitse lepingu ja selle muutmise protokolliga ratifitseerimise seaduse eelnõu esimene lugemine lõpetati siin septembri viimasel tööpäeval. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, mis oli kolmapäeval, 5. oktoobril, ühtegi muudatusettepanekut ei laekunud. Seetõttu on mul teile siin väga vähe ette kanda. Väliskomisjon jätkas eelnõu menetlemist oma 10. oktoobri istungil ning kohal olnud väliskomisjoni

liikmed otsustasid konsensuslikult saata see ratifitseerimise seaduse eelnõu päevakorda tänaseks, 19. oktoobriks ja teha ettepaneku eelnõu seadusena vastu võtta. Aitäh!

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Teile on küsimusi. Peeter Ernits, palun!

19:13 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Mul on üks lühike, aga väga oluline küsimus. Mõned kolleegid ja kõrged ametnikud kasutavad nime "Georgia", vanasti nimetati seda riiki Gruusiaks. Nüüd näen ma siin taas Gruusia-varianti. Kumb on siis õige? Kas me ratifitseerime lepingu Eesti Vabariigi ja Gruusia või Eesti Vabariigi ja Georgia vahel?

19:13 Andres Herkel

Aitäh, lugupeetud Peeter Ernits! Ma kardan, et sellest komisjonis juttu ei olnud, aga ma võin teid valgustada, et mõlemad variandid on õiged. Nimi "Gruusia" on russismina eesti keelde tulnud, see on pärit ilmselt türki keelest – Gürcistan. Ka nimi "Georgia", mis oli kahe maailmasõja vahel Eestis märksa rohkem kasutusel kui praegu, on õige ja selle taaselustamine on tore. Varasemates Riigikogu dokumentides on kasutatud ka Georgia-varianti, aga kuna see eelnõu on tulnud Vabariigi Valitsuselt, siis tõenäoliselt on nende otsus olnud teistsugune. Ka juhataja ütles, et leping sõlmitakse Eesti Vabariigi ja Gruusia vahel.

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaanus Marrandi, palun!

19:13 Jaanus Marrandi

Tänan! Lugupeetud ettekandja! Täna on teine lugemine, aga ma eneseharimise mõttes küsin. Ehk oskate täpsustada, kui suured on siiani olnud investeeringud Gruusiast Eestisse ja Eestist Gruusiasse?

19:13 Andres Herkel

Ei oska seda peast öelda. Need investeeringud väga suured ei ole olnud. Teatav elavnemine ja entusiasm tekkis pärast rooside revolutsiooni, aga vahepealsete sündmuste ja sõja tõttu on tagasilööke olnud. Selle lepingu me ratifitseerime kindlasti suhete elavdamise eesmärgil. Aga ma peast ei oska neid arve öelda, kardan eksida.

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Juhan Parts, palun!

19:13 Juhan Parts

Esimese ja teise lugemise vahel on Gruusias toimunud valimised. Kas teie kui Gruusia-ekspert annaksite paari sõnaga oma hinnangu, mida võiks uuel parlamendilt ja moodustatud valitsuselt oodata just selles kontekstis, et see investeeringute kaitse leping peaks ju soodustama vastastikku investeerimist? Mis on meie sõnum Eesti ettevõtjatele pärast Gruusia parlamendivalimisi?

19:13 Andres Herkel

Aitäh! Me arutasime seda küsimust esmaspäeval väliskomisjonis, kus lugupeetud Juhan Parts ei olnud vist kohal. Ma ei seoks seda teemat oluliselt selle lepingu ratifitseerimisega, aga ma arvan, et me ootame uuel valitsuselt ja valimisjärgselt parlamendilt sedasama koostöövaimu, mis oli selle lepingu ettevalmistamise ajal. See leping, sõltumata sellest, milline valitsus ühes või teises riigis ametis on, aitab kindlasti kaasa kaubavahetusele, äritegevusele ja investeeringutele.

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

19:13 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Te viitasite, et nime "Gruusia" kasutamine viitab nagu venemeelsusele. Kui valitsus kasutab nüüd seda "Gruusiat", kas siis teie meelest on Eesti valitsus venemeelne?

19:13 Andres Herkel

Aitäh, härra Ernits! Seda samuti komisjonis ei arutatud. Teie etümoloogilised mõttearendused on kindlasti liiga kaugele minevad. Sellist järelust ma ei tee.

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Imre Sooäär, palun!

19:13 Imre Sooäär

Aitäh! See nimi kütab saalis kirgi, tundub nii. Tegelikult, kui Georgia delegatsioonid on Eestis käinud ja kui nende käest on seda küsitud, siis nemad ise on eelistanud, et nende riiki kutsutaks Georgiaks. Samuti võiks Gruusias või Georgias küsida, kuidas on õige, kas Eesti või Estonija ja mismoodi seda kirjutada. Aga väikene märkus siin võib-olla on see, see ei ole küll otseselt eelnõuga seotud, aga kui kontekstist võtta välja lause "Eesti ja Georgia suhted ...", siis mõnel võibki tekkida arvamus, et tegu on Florida naaberosariigiga. Tekib väikene segadus, millist Georgiat mõeldakse. Võib-olla tasuks see kuidagi paika panna? Mis eelnõu esitaja sellest arvab?

19:13 Andres Herkel

Aitäh! Mis ma sellest ikka arvan. Seda tähelepanekut on ennegi tehtud. See sõltub sellest, millises kontekstis midagi esitatakse. Aga kindlasti on see "Georgia", millest me siin räägime, kultuuriliselt märksa vanem nimi.

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitatud. Kas on soovi läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 242 lõpphääletusele.

Head kolleegid, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi ja Gruusia vahelise investeringute soodustamise ja vastastikuse kaitse lepingu ning selle muutmise protokollid ratifitseerimise seaduse eelnõu 242. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 64 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

9. 19:08 Eesti Vabariigi valitsuse ja Vietnami Sotsialistliku Vabariigi valitsuse vahelise tulumaksudega topeltnmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise tõkestamise lepingu ja selle juurde kuuluva protokollid ratifitseerimise seaduse eelnõu (277 SE) teine lugemine

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tänane üheksas päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi valitsuse ja Vietnami Sotsialistliku Vabariigi valitsuse vahelise tulumaksudega topeltnmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise tõkestamise lepingu ja selle juurde kuuluva protokollid ratifitseerimise seaduse eelnõu 277 teine lugemine. Ettekandja on rahanduskomisjoni liige Priit Sibul. Palun!

19:13 Priit Sibul

Aitäh! Juhataja nimetatud eelnõu arutas rahanduskomisjon oma 13. oktoobri koosolekul. 12. oktoobril oli muudatusettepanekute esitamise tähtaeg, aga ühtegi ettepanekut selleks päevaks ei esitatud. Komisjonis küsimusi ei esitatud ja arutelu ei toimunud. Komisjon otsustas konsensuslikult teise lugemise lõpetada ja teha ettepaneku panna eelnõu lõpphääletusele. Aitäh!

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile on küsimusi. Eiki Nestor, palun!

19:13 Eiki Nestor

Lugupeetud ettekandja, ega te ei eksinud? Küllap arutelu ikka toimus.

19:13 Priit Sibul

Arutelu ikka toimus, aga küsimusi arutelu käigus ei tõusetunud.

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Arutelu toimus ilma küsimusi esitamata.

19:13 Priit Sibul

Absoluutselt! Me arutasime seda, millal eelnõu menetleda, aga sisulisi küsimusi ei esitatud ega sisulist arutelu ei toimunud.

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaanus Marrandi, palun!

19:13 Jaanus Marrandi

Tänan! Lugupeetud ettekandja! Kuigi täna on teine lugemine, küsin ma eelmiste arutelude kohta. Kuna jutt on tulumaksudega topeltmaksustamise võimalustest, siis kui suurtest summadest nii Vietnami kui ka Eesti puhul juttu võiks olla?

19:13 Priit Sibul

Tuleb vaadata ajalukku. Vietnam on Eestile olnud suhteliselt marginaalne kaubanduspartner. Nii 2014. kui ka 2015. aastal oli Vietnam Eesti kaubanduspartnerite seas 49. kohal ja märkimisväärseid investeeringuid tehtud ei ole. Kahjuks ei olnud ka esimesel korral siin summadest juttu, nii et sellele konkreetsele küsimusele konkreetset vastust ma anda ei saa.

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaak Madison, palun!

19:13 Jaak Madison

Aitäh, austatud Riigikogu aseesimees! Hea ettekandja! Äkki te kirjeldate elavamalt, kuidas nägi välja arutelu ilma küsimusi esitamata, kui kaua see kestis ja kas see toimus monoloogide kujul, oli see elav ja emotsionaalne? Seda oleks väga huvitav ja hariv teada.

19:13 Priit Sibul

Aitäh! See ei olnud kaugeltki mitte nii kirglik, nagu on praegu teie esitatavad küsimused. See oli üsna rahulik. Esindaja oli olemas, komisjoni esimees küsis komisjoni liikmete käest, kas on küsimusi, aga küsimusi ei olnud. Nii saime teha selle otsuse.

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mark Soosaar, palun!

19:13 Mark Soosaar

Hea kolleeg! Kas see seadus puudutab neid Vietnami mustikakorjajaid, kes varsti meile tulevad?

19:13 Priit Sibul

Ei.

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Raivo Põldaru, palun!

19:13 Raivo Põldaru

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Ega teil ei ole aimu sellest, kuidas Vietnamis selle lepingu ratifitseerimisega lood on?

19:13 Priit Sibul

Aimu on küll, aga komisjonis sellest ei räägitud. (Naer saalis.)

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lugupeetud ettekandja, siiski on veel küsimusi. Jaanus Marrandi, palun!

19:13 Jaanus Marrandi

Tänan! Mind ajendas küsima teie vastus lugupeetud kolleegile Mark Soosaarele. Mille kohta see seaduseelnõu siis käib, kui mitte just nimelt sellise olukorra kohta, kui siia võiksid tulla Vietnami mustikakorjajad? Just sellise olukorra kohta see ju peakski käima. Te ütlesite väga veendunult ei. Kuidas see asi ikkagi on?

19:14 Priit Sibul

See on riikidevaheline leping, mille otsene objekt ei ole mustikakorjajad. (Naer saalis.)

19:14 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaak Madison, palun!

19:14 Jaak Madison

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea ettekandja! Milline on teie aimdus, kui kaugel teine pool ratifitseerimisega on? Kas aimdus on hea, positiivne, halb, negatiivne? Äkki kirjeldate?

19:14 Priit Sibul

Aitäh! Ma oma tunnetest väga palju ei tahaks siin rääkida, aga Vietnamis kindlasti selle ratifitseerimisega tegeldakse.

19:14 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Kas Riigikogu liikmetel on soovi pidada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 277 lõpphääletusele.

Head kolleegid, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi valitsuse ja Vietnami Sotsialistliku Vabariigi valitsuse vahelise tulumaksudega topeltmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise tõkestamise lepingu ja selle juurde kuuluva protokolliga ratifitseerimise seaduse eelnõu 277. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 59 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, erapooletuks jäi 1. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

10. 19:15 Montenegro ühinemist käsitleva Põhja-Atlandi lepingu protokolliga heakskiitmise seaduse eelnõu (283 SE) teine lugemine**20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder**

Tänane kümnes päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud Montenegro ühinemist käsitleva Põhja-Atlandi lepingu protokolliga heakskiitmise seaduse eelnõu 283 teine lugemine. Ettekandeks palun kõnepultil väliskomisjoni aseesimehe Enn Eesmaa!

20:15 Enn Eesmaa

Austatud kolleegid! Eelnõu esimene lugemine toimus meil siin ühiselt 28. septembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 7. oktoobriks ühtki muudatusettepanekut ei esitatud. Väliskomisjonis jätkasime eelnõu menetlemist oma 10. oktoobri istungil. Meie ettepanek on eelnõu teine lugemine lõpetada, panna eelnõu lõpphääletusele ja seadusena vastu võtta.

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Teile küsimusi ei ole. Kas kolleegidel on soovi pidada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 283 lõpphääletusele. Me lähemegi lõpphääletuse juurde.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud Montenegro ühinemist käsitleva Põhja-Atlandi lepingu protokolliga heakskiitmise seaduse eelnõu 283. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 56 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, erapooletuks jäi 1. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

11. 19:18 Välis teenistuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (241 SE) teine lugemine

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

11. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud välis teenistuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 241 teine lugemine. Ettekandeks palun kõnepulti väliskomisjoni esimehe Sven Mikseri!

20:15 Sven Mikser

Austatud juhataja! Head kolleegid! Teie ees oleva eelnõu, välis teenistuse seaduse muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine toimus täiskogus 28. septembril. Väliskomisjon arutas eelnõu uuesti oma 10. oktoobri istungil. Me konstateerisime, et Riigikogu liikmetelt, fraktsioonidelt ega komisjonidelt tähtajaks muudatusettepanekuid ei laekunud, küll aga formuleeris väliskomisjon ise mitu muudatusettepanekut.

Neist võib-olla sisuliselt kõige olulisem on muudatusettepanekute tabelis esimesel kohal olev muudatusettepanek, mis lähtus meile laekunud Euroopa Liidu asjade komisjoni kirjast ja mille vajadust tutvustas meile istungil ka Riigikogu Kantselei direktor Maria Alajõe. Selle muudatusettepaneku eesmärk on muuta Euroopa Parlamendi juures oleva Riigikogu Kantselei esindaja (Euroopa Liidu asjade komisjoni nõunik) staatust nii, et tema staatus oleks samalaadne erialadiplomaadi staatusega. Tegemist on päris palju aastaid kestnud praktilise probleemiga. Riigikogu esindaja lähetamine Euroopa Parlamendi juurde on olnud Riigikogule kulukam, kui näiteks on valdkonnaministeeriumidele erialadiplomaatide lähetamine. Samuti on olnud sotsiaalsed garantiid oluliselt kehvemad ja nende probleemide lahendamiseks on olnud vaja kasutada ühekordseid lahendusi. Kui see muudatusettepanek leiab saali toetuse ning eelnõu kolmandal lugemisel seadusena vastu võetakse ja see jõustub, siis need probleemid lahenevad ja Riigikogu lähetatud ametnik saab samasuguse positsiooni ja staatuse, nagu on erialadiplomaatidel.

Peale selle sisulise ettepaneku põhimõttelise heakskiitmise 10. oktoobri istungil otsustasime teha eelnõus mitu keelelist või normitehnilist muudatust. Need on loetelus numbrite 3–6 all. Viimane muudatusettepanek puudutab teatud tähtaegade muutumist tulenevalt sellest, et Eesti eesistumine Euroopa Liidus on nihkunud pool aastat varasemaks.

Nüüd räägin menetluslikest otsustest. Tegime 10. oktoobril otsuse teha Riigikogu juhatajale ettepanek saata eelnõu 241 Riigikogu täiskogu 19. oktoobri ehk tänase päeva päevakorda teiseks lugemiseks ning tegime ettepaneku teine lugemine lõpetada ja suunata eelnõu kolmandale lugemisele.

Veel kord arutasime eelnõu esmaspäeval, 17. oktoobril, kui me kinnitasime eelnõu uue teksti, muudatusettepanekute loetelu ja teise lugemise seletuskirja. Samuti formuleerisime lähtuvalt juba varem komisjoni liikmete ja Välisministeeriumi vahel toimunud kõnelustest muudatusettepaneku, mis on loetelus nr 2 all ja mis loob Välisministeeriumile võimaluse nimetada ametisse ka n-ö valdkondlikke diplomaatilisi eriesindajaid suursaadiku auastmes. Kui siiani on meil diplomaatilisi esindajaid saanud nimetada ametisse üksnes välisriikide või ka rahvusvaheliste organisatsioonide juurde, siis kui see

muudatus jõustub, saaksime meie, nii nagu tehakse mitmes teises riigis – mõne riigi praktikat on seletuskirjas ka kirjeldatud –, ametisse nimetada valdkondlikke diplomaatilisi eriesindajaid, kes tegeleksid mõne hetkel aktuaalse probleemiga. Veel tegi komisjon otsuse saata eelnõu, juhul kui teine lugemine täna lõpetatakse, kolmandale lugemisele 26. oktoobriks ehk nädala pärast. Kui täna teine lugemine lõpetatakse, siis teeme ettepaneku panna eelnõu 26. oktoobril lõpphääletusele ja seadusena vastu võtta. Ma loodan, et pärast muudatusettepanekute läbivaatamist täna teine lugemine lõpetatakse.

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile küsimusi ei ole. Kas kolleegidel on soovi pidada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Eelnõu kohta on esitatud seitse muudatusettepanekut ja me vaatame need üheskoos läbi. Esimene muudatusettepanek, selle on esitanud väliskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Teine muudatusettepanek, selle on esitanud väliskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Kolmas muudatusettepanek on ka väliskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Neljas muudatusettepanek on samuti väliskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Viies muudatusettepanek on väliskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Kuues muudatusettepanek on väliskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Seitsmes muudatusettepanek on ka väliskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Oleme läbi vaadanud kõik muudatusettepanekud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 241 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

12. 19:25 Maapõueseaduse eelnõu (213 SE) teine lugemine

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

12. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud maapõueseaduse eelnõu 213 teine lugemine. Ettekandja on keskkonnakomisjoni esimees Rainer Vakra. Palun!

20:15 Rainer Vakra

Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Meil on käsil maapõueseaduse eelnõu 213 teine lugemine. Tuletan meelde, et eelnõu algatas Vabariigi Valitsus 11. aprillil aastal 2016. Eelnõu esimene lugemine toimus 18. mail ja muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 2. juunil. Riigikogu liikmed, fraktsioonid ega teised komisjonid eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitanud. Keskkonnakomisjon otsustas esitada eelnõu kohta 51 muudatusettepanekut.

Keskkonnakomisjon valmistas eelnõu teiseks lugemiseks ette kolmel istungil. 7. juuni istungil osalesid istungil Keskkonnaministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Rahandusministeeriumi esindajad. 13. septembri istungil osalesid Eesti Maaomavalitsuste Liidu, Eesti Linnade Liidu, Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidu, Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liidu, Eesti Energia AS-i ning Viru Keemia Grupi AS-i esindajad, kes esitasid ka oma seisukohad eelnõu ja võimalike muudatusettepanekute kohta. Huvigruppide seisukohad olid eelnõu toetavad. Hea meel oli tõdeda, et juba teisele eelnõule järjest on keskkonnakomisjonis oma positiivse hinnangu ja toetuse andnud nii linnade liit kui ka maaomavalitsuste liit. 26. septembri istungil osalesid Keskkonnaministeeriumi, Siseministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Rahandusministeeriumi esindajad ning istungil arutati komisjoni tehtud muudatusettepanekuid eelnõu kohta.

Muudatusettepanekuid oli kolme liiki. Osa ettepanekutest tulenes Riigikogus eelnõu menetlemise käigus esitatud ettepanekutest, nende hulgas olid ka teiste valitsusasutuste ettepanekud. Osa ettepanekuid oli tõusetunud menetluse käigus, need olid ebatäpsuste parandused. Osa ettepanekuid oli seotud hilisemate seadusmuudatustega, sh näiteks keskkonnatasude seaduse muutmisega. Vaatame siis lühidalt ja ülevaetlikult, mis oli nende muudatuste sisu. Kõigepealt loobutakse selles eelnõus maardlate jaotamisest üleriigilisteks ja kohaliku tähtsusega maardlateks. Miks? Sellepärast, et lubade menetlemise protsessi kiirendada. Mõlema maardlaliigi kohta on seaduses sätestatud täpselt samad menetlustoimingud, erinev on siiaamaani olnud loa andja. Edaspidi hakkab kaevanduslubasid menetlema ainult Keskkonnaamet ja Keskkonnaministeeriumile jääb poliitika kujundaja roll. Ühtlasi täpsustatakse maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse lubamise ning planeeringute

kooskõlastamise põhimõtteid. Kui tegevus on varem planeeringu kaudu Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega kooskõlastatud, ei ole näiteks ehitamiseks või katastriüksuse sihtotstarbe muutmiseks uut ja dubleerivat kooskõlastust vaja küsida. Peale selle on, nii nagu oli ka täna siin saalis, eelnõu märksõnaks väikesaared. Üks väga oluline muudatus, millest väikesaared on pidevalt rääkinud, on see, et lisatakse sätted, mis võimaldavad püüasustusega väikesaare kohaliku omavalitsuse üksusel võtta maavara või maavarana arvele võtmata kivimit ja setendit kohaliku omavalitsuse üksuse ülesannete täitmise eesmärgil kaevandamisloata. Sellega vähendatakse riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste töökoormust ning lühendatakse protseduure, mis geoloogilise uuringu ja maavara kaevandamisloa taotlusega kaasnevad. Püüasustusega väikesaare kohaliku omavalitsuse üksused saavad edaspidi maavara kaevandamisloa asemel taotleda maavara või maavarana arvele võtmata kivimi ja setendi võtmise luba, mis antakse keskeltläbi kolme kuu vältel. Materjali võtmiseks kaasneb loomulikult ka korrastamiskohustus. Peale selle viiakse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses kohaliku keskkonna hindamise alt ära korrastamine ning turba kaevandamine, kui kaevandamiseks taotletav ala on alla 150 hektari. Liigse reguleerimise ja bürokraatia vältimiseks hakatakse keskkonnamõju hindamise vajalikkust hindama eelhindamise käigus. Komisjon tegi konsensusliku otsuse kõiki muudatusettepanekuid toetada ja saata eelnõu teisele lugemisele. Aitäh!

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile on küsimusi. Kersti Sarapuu, palun!

20:15 Kersti Sarapuu

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Ma loen seletuskirjast, et tervikuna säilitatakse summaarne ressursitasu laekumine kohalikele omavalitsustele. Juhul kui muudatus siiski mõjutab konkreetse kohaliku omavalitsuse tulubaasi, võetakse seda arvesse tasandusfondi kaudu. Väga paljud omavalitsused on mures, et äkki ikkagi nii ei lähe. Kas sa võiksid stenogrammi huvides kinnitada, et see raha kindlasti tasandusfondi laekub, kui ressursitasusid enam ei ole? Teine küsimus on see, kas omavalitsuste esindusorganisatsioonid olid selle teema arutelusse kaasatud.

20:15 Rainer Vakra

Aitäh! Väga õige küsimus. Ka keskkonnakomisjon tõstatas korduvalt seda probleemi. Loomulikult, nii linnade liit kui ka maaomavalitsuste liit olid korduvalt aruteludele kutsutud. Protokollist võib lugeda, et oli väga konkreetne küsimus, kas nad on nõus ja toetavad muudatusettepanekut. Vastus oli jah. Saab kinnitada, et see raha leitakse. Kui enne suve oli esimeses versioonis tasandusfondi puhul ette nähtud viis aastat, siis suve jooksul tehti head tööd ja seda aega pikendati kaheksale aastale. Võib selgelt öelda, et me oleme taas kord teinud keskkonnakomisjonis ajalugu ja saanud asjaomaste liitude heakskiidu.

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Erki Savisaar, palun!

20:15 Erki Savisaar

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Eelnõu seletuskirjas on märgitud, et omavalitsustele, kellel muudatuse negatiivne mõju on üle 1000 euro, nähakse ette viieaastane kompensatsioonimehhanism, mis katab muudatuse mõju järgmiselt: 75%, 55%, 35%, 15% ja 10% vähenemisest. Samas on seletuskirjas mainitud, et tegemist on esialgse ettepanekuga, kompromiss tuleb leida sügisel Rahandusministeeriumi korraldatavas rahanduse töörühmas. Kas te oskate öelda, millised on tänaseks päevaks selle töörühma töö tulemused?

20:15 Rainer Vakra

Väga hea küsimus eelmise küsimuse jätkuks! Tuleb oligi see, et suve jooksul ehk sügiseks jõuti selleni, et kui esialgu oli laual viis aastat, siis kohtumistel omavalitsustega jõuti kokkuleppele, et me pikendame seda aega, mille jooksul hüvitatakse, kaheksa aastani. See kokkulepe sobis kõigile osapooltele.

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Anneli Ott, palun!

20:15 Anneli Ott

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Meil oli ka põhiseaduskomisjonis täpselt sama arutelu, mille kohta eelkõnelejad küsisid. Kui Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit on välja arvutanud, et selle muudatusega kaotavad 91 omavalitsust osa oma tuludest, kas siis eelnõu teiseks lugemiseks on see seaduseelnõus parandatud ning komisjon võib kinnitada, et ükski omavalitsus selle eelnõu seadusena jõustumise korral ei kaota? See küsimus kerkis väga konkreetselt põhiseaduskomisjonis üles. Sellega seoses komisjon enda ettepanekut teha ei saanud.

20:15 Rainer Vakra

Aitäh! Ajaloo huvides ja mitte ainuüksi selleks, et see jääks kusagile stenogrammi, vaid ka selleks, et me kõik siin saalis asjast ühtemoodi aru saaksime, loen ma ette ühe lõigu keskkonnakomisjoni protokollist. Keskkonnakomisjoni liikmed küsisid, kas linnade liit ja maaomavalitsuste liit on nõus sellega, mis puudutab kohalike omavalitsuste tulubaasi, ja seda, et edaspidi pikendatakse eelnõus seda aega viielt aastalt kaheksale. Ott Kasuri vastas, et keskkonnatasude kompenseerimise koha pealt kohalikel omavalitsustel vastuväiteid ei ole. Rahandusministeeriumi spetsialist Sulev Liivik täiendas, et suve jooksul on tehtud kompensatsioonimehhanismi ümber ja kohalikele omavalitsusele soodsamaks. Enne oli viie aasta pikkune kompensatsiooniperiood, nüüd on see kaheksa aasta pikkune, mis tema hinnangul on piisav puhveraeg. Punkt.

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Kas kolleegidel on soovi pidada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Eelnõu kohta on esitatud 51 muudatusettepanekut ja me vaatame need kõik üheskoos läbi. Esimene muudatusettepanek on keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Teine muudatusettepanek on keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Kolmas muudatusettepanek on keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Neljas muudatusettepanek on keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Viies muudatusettepanek on keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Kuues muudatusettepanek on keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Seitsmes muudatusettepanek on keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Kaheksas muudatusettepanek on keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Üheksas muudatusettepanek on keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Kümnes muudatusettepanek on keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. 11. muudatusettepanek on samuti keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. 12. muudatusettepanek on keskkonnakomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. 13. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. 14. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. 15. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. 16. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 17. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 18. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 19. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 20. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 21. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 22. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 23. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 24. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 25. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 26. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 27. muudatusettepanek on samuti keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 28. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 29. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 30. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 31. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 32. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 33. muudatusettepanek on ka keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 34. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada

täielikult. 35. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 36. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 37. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 38. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 39. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 40. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 41. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 42. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 43. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 44. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 45. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 46. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 47. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 48. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 49. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 50. muudatusettepanek on keskkonnakomisjonilt, arvestada täielikult. 51. muudatusettepaneku on esitanud keskkonnakomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Oleme läbi vaadanud kõik muudatusettepanekud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 213 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

13. 19:38 Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (276 SE) teine lugemine

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tänane 13. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 276 teine lugemine. Ettekandjaks palun rahanduskomisjoni liikme Kalvi Kõva!

20:15 Kalvi Kõva

Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 276 teine lugemine. Eelnõu teist lugemist puudutavad otsused langetati rahanduskomisjonis k.a 13. oktoobri istungil. Peab ütleva, et muudatusettepanekute tähtajaks, 12. oktoobri Riigikogu liikmed, komisjonid ega fraktsioonid eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitanud. Kuid see ei tähenda, et meil komisjonis ei oleks toimunud arutelu. Arutelu muidugi toimus. Arutleti eelnõu põhieesmärkide üle. Mis need on? Esiteks, tõsta käibemaksukohustuslasena registreerimise piirmäär 16 000 eurolt 40 000 eurole, eeskätt sellepärast, et ettevõtete halduskoormus oleks väiksem ja mikroettevõtlus rohkem elavneks. Teiseks, lisada pöördmaksustamisele kuuluvate kaupade nimekirja peamiselt ehitus- ja masinatööstuses kasutuses olevad metalltooted. Selle muudatuse põhieesmärk on maksupettuste vähendamine. Nendel teemadel me arutasimegi. Loomulikult küsisime kooskõlas Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 36 lõike 2¹ alusel eelnõu kohta arvamust huvigruppidele, kes olid eelnõu ettevalmistamisse kaasatud. Asjakohased huvigrupid lisaettepanekuid ei esitanud. See on normaalne, sest ka ühtegi muudatusettepanekut ei esitatud.

Rahanduskomisjon otsustas järgmist: teha ettepanek võtta eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 19. oktoobriks k.a ning teine lugemine lõpetada. See oli konsensuslik otsus. Teile meeldetuletus, kes on rahanduskomisjoni konsensuslike otsuste taga. Need on komisjoni liikmed Remo Holsmer, Andres Ammas, Martin Helme, Kalvi Kõva, Kalev Kotkas, Priit Sibul, Aivar Sõerd, Tarmo Tamm ja Urve Tiidus. Aitäh!

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Küsimusi teile ei ole. Kas kolleegidel on soov avada läbirääkimisi? Läbirääkimiste soovi ei ole Eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 276 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

14. 19:41 Ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (250 SE) esimene lugemine

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi: 14. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 250 esimene lugemine. Ettekandjaks palun majandus- ja taristuminister Kristen Michali!

20:15 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Valitsuse esitatud eelnõu eesmärk on võtta Eesti õigusesse üle kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtu kulude vähendamise meetmete direktiiv. Sidevõrkude ehitamise muudavad soodsamaks, lihtsamaks ja kiiremaks kolm põhimõttelist muudatust. Esiteks, infovahetus võrguvaldajate ja sideettevõtjate vahel toimub elektrooniliselt ehitusregistri kaudu. Infovahetus annab sideettevõtjale võimaluse saada juurdepääs taristule, mis sobib ka sidevõrgu taristule (torud, mastid, kaablikanalid jmt). Tekib võimalus pääseda nii olemasolevale kui ka tulevasele, ehitatavale füüsilisele taristule. Teiseks, koosehitamise kohustus. Koosehitamise kohustus vähendab otseselt sidevõrgu kasutuselevõtu kulu. Analüüsiga, mida on eelnõu seletuskirjas pikemalt kirjeldatud, on leitud, et tsiviilehitustööd moodustavad kasutatavast tehnoloogiast olenemata põhiosa võrkude kasutuselevõtu kuludest, teatavate tehnoloogiate puhul hinnanguliselt kuni 80%. Kolmandaks, uute hoonete varustamine hoonesisese taristuga, mis võimaldab pakkuda sideteenust ehk kiiret andmesideteenust. Uute hoonete varustamine hoonesisese füüsilise taristuga võimaldab sideettevõtjatel pakkuda lõppkasutajale sideteenust väikese kuluga. Selle nõude puhul võib tömmata paralleeli elektri- ja veetrassiga, millega ehitatava hoone varustamine on samuti kohustuslik. Mainitud kohtustus hakkab uute hoonete kohta kehtima alates 1. jaanuarist 2017. Loetletud muudatuste rakendamisega vähenevad sidevõrgu kasutuselevõtu kulud, mis omakorda võimaldab sideettevõtjatel pakkuda tarbijatele veelgi kiiremat andmesideteenust. Sidevõrgu kasutuselevõtu kulude vähenemine aitab kaasa Euroopa digitaalses tegevuskavas ja Eesti infoühiskonna arengukavas 2020 sätestatud eesmärkide täitmisele. Eelnõu mõjutab nii üksikisikuid, riigiasutusi kui ka võrguvaldajaid, sh sideettevõtjaid. Riigiasutustest mõjutab eelnõu kõige enam Tehnilise Järelevalve Ametit, kes on direktiivi mõistes kohtueelse vaidluse lahendamise organ, lahendades tekkinud vaidlusi. Riigilõivuseaduse muudatustega kehtestatakse riigilõivud eelnõus sätestatud vaidluse lahendamise avalduse läbivaatamiseks Tehnilise Järelevalve Ametis. Palun toetada komisjoni ning eelnõu esimene lugemine lõpetada! Tänan!

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lugupeetud minister, teile on ka küsimusi. Erki Savisaar, palun!

20:15 Erki Savisaar

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud minister! Eelnõus räägitakse koosarendamise võimalusest ning taristu omaniku ja sideettevõtja võimalusest kokku leppida, et nad lähevad ühiselt selles suunas, nagu trassi planeeritakse. Kas sideettevõtja asemel võib selle eelnõu kontekstis olla ka kohalik omavalitsus, kes ütleb, et näiteks koos selle veetrassiga tuleks paigaldada ühtlasi kas optikavalmiduseks vajalik toru või suisa optikakaabel?

20:15 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Tõepoolest, nagu te kirjeldate, sellesamas võrgurajatiste moodulis hakkab infovahetus tulevikus toimuma. Mõte ongi just see, et sideettevõtja vaatab, millist taristut rajatakse, et ta saaks koos selle taristuga oma sidekaableid paigaldada. Sellega saavutatakse tulevikus need eesmärgid, mida ma kirjeldasin, et kõik muutub odavamaks, lihtsamaks ja paremaks. Seda, kas sideettevõtja asemel võiks ka omavalitsus olla, me pisut juba arutasime. Ma arvan, et seda tuleks eelnõu lugemise käigus siis veel arutada. Praeguse ettekujutuse kohaselt teeb seda ikkagi sideettevõtja. Omavalitsusel ei pruugi ju alati olla seda sideettevõtja kompetentsi. Võib-olla ta saab sideettevõtjatega kokku leppida – raske öelda. Eks me peame siis eelnõu menetlemise käigus täpsustama, milline on praktika mujal maailmas.

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lugupeetud minister! Rohkem teile küsimusi ei ole. Palun nüüd ettekandeks kõnepulti majanduskomisjoni liikme Jaanus Marrandi!

20:15 Jaanus Marrandi

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 250 arutelu toimus Riigikogu majanduskomisjonis 11. oktoobril k.a. Komisjoni istungile oli kutsutud minister Kristen Michal, kes tutvustas ka teile siin eelnõu sisu täpsemalt, ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi sideosakonna juhataja asetäitja Mart Laas. Nad andsid ülevaate eelnõu eesmärkidest ja sisust ning vastasid küsimustele.

Kuna eelnõu sisu minister juba tutvustas, siis ma peatun täpsemalt nendel küsimustel, mis tulid arutusele. Neid oli tervelt viis tükki ja suurema osa neist esitas aktiivselt arutelul osalenud Erki Savisaar. Üks küsimus oli näiteks selle kohta, kas koosehitamine tähendab ka seda, et projekteeritakse korruga. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindaja vastas, et juhul kui planeeritakse suuremat teedeehitust või rajada gaasi- või elektritrass, siis on mõistlik kaasata ka huvitatud sideettevõtjad. Sel juhul liitutakse projektiga ning kulud kaetakse ühiselt.

Teine küsimus oli, kas igaks juhuks võiks projekteerimise nõudesse sisse kirjutada varu sidekaablite paigaldamiseks, et sideettevõtja ei peaks hiljem kaabli paigutamiseks uuesti maad lahti kaevama. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi sõnul arendajal sellist kohustust küll ei ole, kuid seda laadi ettenägelikkus oleks tervitatav. Samas peaks initsiatiivi näitama eelkõige sideettevõtja, sest terve eelnõu on üles ehitatud sellele, et sideettevõtja oleks vastavate taristute rajamisest informeeritud. Kolmas küsimus oli direktiivi kohta, kus on toodud, et kinnisvaraarendaja peaks ette nägema iga korteri varustamise tühjade kaablikanalitega, mis lõpevad korterelamu sees. Tanel Talve küsis, kas sellest tulenevalt on uute arenduste puhul seatud selline kohustus. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi sõnul oleks vajalik, et hoonete puhul sellist nõuet täidetak. Neljandana tekkis küsimus, kas ka väljaspool hoonet olevatele trassidele võiks sama nõue rakendada. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi sõnul on küsimus selles, et keegi peab toru eest ka maksma ja selle maasse kaevama. Kui gaasiettevõtte hakkab gaasitrassi paigaldama, siis tema arvatavasti sidekaabli jaoks toru paigaldama ei hakka. Seega peaks initsiatiiv tulema ikka sideettevõtjalt. Viies küsimus oli, kuidas on taristu kasutamise hinda käsitletud ülevõetavas direktiivis ning milline tähendus on terminil "mõistlik hind". Ka selle küsimuse esitas Tanel Talve. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi sõnul on nii, et juhul kui sidekaablist kujuneb püsikulu element, siis peaks ettevõtte selle kompenseerima. Koosehitamise ja kaabli teise taristu juurdelisamise tasu kujuneb pooltevahelisel kokkuleppel. Kui kokkulepet ei sünni, näeb direktiiv ette, et peaks olema kohtuväline menetleja, kes hindab ja analüüsib ning vajaduse korral tellib ekspertiisi. Eelnõu kohaselt on lepitajaks Tehnilise Järelevalve Amet.

Komisjoni istungil tehti ettepanek võtta eelnõu 250 täiskogu tänase, 19. oktoobri päevakorda. Teine ettepanek oli, et esimene lugemine lõpetada, ja kolmandaks tehti ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks kümme tööpäeva ehk k.a 2. november kell 12. Kõik otsused olid konsensuslikud. Täna tähelepanu eest!

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Küsimusi teile ei ole. Kas fraktsioonidel on soovi avada läbirääkimised? Läbirääkimissoovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 250 esimene lugemine lõpetada. Määratakse eelnõu 250 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 2. novembri kell 12.

15. 19:51 Pariisi kokkuleppe ratifitseerimise seaduse eelnõu (310 SE) esimene lugemine

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Head kolleegid, kuna saali on saabunud keskkonnaminister Marko Pomerants, siis me saame minna 15. päevakorrapunkti juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud Pariisi kokkuleppe ratifitseerimise seaduse eelnõu. Ettekandja on keskkonnaminister Marko Pomerants.

20:15 Keskkonnaminister Marko Pomerants

Tere õhtust, austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Teile on esitatud Keskkonnaministeeriumis ette valmistatud Pariisi kokkuleppe ratifitseerimise seaduse eelnõu. Pariisi kokkulepe on ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni all sõlmitud rahvusvaheline leping, mis võeti 195

riigi osalusel vastu 2015. aasta 12. detsembril Pariisis. Kokkuleppe eesmärk on suurendada ülemaailmset vastutust kliimamuutuste leevendamise eest. Selleks näeb kokkulepe ette globaalse tegevusplaani, kuidas hoida temperatuuri keskmine tõus alla 2 °C või veel parem, alla 1,5 °C, võrreldes tööstusrevolutsioonieelse ajaga. Lisaks on kokkuleppe eesmärk tugevdada ühiskonna võimekust kliimamuutustega toime tulla.

Nende ambitsioonikate eesmärkide saavutamiseks lasub riikidel kohustus võtta meetmeid õhku paisatavate kasvuhoonegaaside heitkoguste oluliseks vähendamiseks. Kokkulepe näeb ette kliimamuutustega seotud rahastamise tõhustamise, uute tehnoloogiate ning riikide võimekuse suurendamise raamistiku, toetades seeläbi kliimamuutuste suhtes kõige haavatavamate riikide tegevusi. Kokkulepe sätestab ka tugevdatud aruandluse raamistiku, mis näeb ette seada riikidele alates 2023. aastast iga viie aasta järel üha rangemad kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise tasemed. Pariisi kokkulepet rakendatakse Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ühistegevuse kaudu, mille kohaselt tuleb liidus aastaks 2030 vähendada kasvuhoonegaaside heitmeid 40% võrreldes aastaga 1990. Selline eesmärk põhineb Euroopa Ülemkogu 2014. aasta järeldustel ning seda täiendatakse vastavalt Euroopa Liidu kliima- ja energiapoliitika õigusraamistikule aastani 2030. Selle õigusraamistiku järgi tuleb heitmeid vähendada nii energeetika- ja tööstussektoris, mis on hõlmatud Euroopa Liidu heitkogustega kauplemise süsteemiga, kui ka kauplemise süsteemi välistes sektorites, nagu transpordi-, põllumajandus- ja jäätmesektoris. Liidusisesed õigusaktide läbirääkimised on siiski veel käimas ja kokkulepped saavutatakse eeldatavasti 2017. ja 2018. aasta jooksul. Tänapäevaks on kokkuleppe allkirjastanud 191 riiki, sh Eesti, ja ratifitseerinud 81 osalist, sealhulgas Euroopa Liit.

Pariisi kokkuleppe jõustumise tingimused täideti erakordselt kiiresti. 5. oktoobriks 2016 oli vajalik hulk riike ja ka ülemaailmset heidet koos (55 vajaliku asemel 74 osalisriiki ja 58% ülemaailmsest heitest). Ratifitseerijate seas oli ka Euroopa Liit ja seitse liikmesriiki, samuti näiteks USA, Hiina ja India. Kokkuleppe jõustub 30 päeva hiljem, st 4. novembril 2016 ehk vahetult enne 7. novembril algavat ÜRO kliimakonverentsi Marokos. Kokkuleppe osapoolte esimene kohtumine toimub kliimakonverentsi ajal. Enamik Euroopa Liidu liikmesriike, kes Pariisi kokkulepet selle jõustumise ajaks ratifitseerida ei jõudnud, kavatses seda teha hiljemalt Maroko kliimakonverentsiks. Ka Eesti jaoks on oluline kokkulepe hiljemalt kliimakonverentsi ajaks ratifitseerida. Pariisi kokkulepe loob võimaluse minna üle vähese süsinikuheitega majandusele, mis tähendab järk-järgult majanduse ja energiasüsteemi ümberkujundamist ressursitõhusamaks, tootlikumaks ja keskkonnahoidlikumaks. Eesti kliimapoliitika põhialuste eelnõu koostamise käigus läbi viidud mõjude hindamine näitab, et see eesmärk on täidetav ning sellega kaasneb tõenäoliselt positiivne mõju meie majandusele ja energiapoliitika. Kokkuvõtteks märkin, et Pariisi kokkuleppe jõustumine vähem kui aasta pärast selle allkirjutamist on suur saavutus, võttes arvesse, et Kyoto protokollil puhul läks sellega aega kaheksa aastat. Palun teil eelnõu toetada!

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lugupeetud minister, teile on küsimusi. Martin Helme, palun!

20:15 Martin Helme

Aitäh, härra asespiiker! Lugupeetud minister! Teie sissejuhatuses oli juttu, et eesmärk on saavutada kliima keskmise soojenemise jäämine alla 2 °C, võrreldes tööstusrevolutsioonieelse ajaga. 11 000 aastat tagasi oli maailmas oluliselt külmem, kui on praegu, ning kuskil 200 000 või 400 000 aastat tagasi oli jälle oluliselt soojem, kui maailmas praegu on, ja siis ei olnud kuigi palju inimesi ümberringi. Kui tõsiseltvõetav on üldse see jutt, et kliimamuutused on inimtekkelised? Kui palju on inimestel võimalik neid suunata, ära hoida, suurendada, vähendada?

20:15 Keskkonnaminister Marko Pomerants

Aitüma! Selle tõenduseks, et inimtekkeline osa on suur, ongi ju konkreetne atmosfääri olukorra muutumine võrreldes just selle ajaga, kui algas tööstusrevolutsioon. Ka Eesti on olnud väga halb näide. Tundub ju tore, et kliima soojeneb, aga Eestis on temperatuur viimase poolesaja aasta jooksul näiteks kahe kraadi võrra tõusnud. Me peaksime muretsema praegu selle pärast, mis toimub meie eluajal ja pärast seda. 400 000 aasta perspektiiv võib ka kena olla, aga tänapäeval peaks samuti olema inimväärtel planeedil elada.

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Raivo Põldaru, palun!

20:15 Raivo Põldaru

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! See toob kaasa päris suure rahalise koormuse, et toetada arenevate riikide tehnoloogiaid ja arenguid. Kas on olemas ja kinnitatud ka mehhanismid, kuidas see nendele raha eraldamine toimub, ja kuidas saab olla kindel, et nad tõepoolest kasutavad raha otstarbeliselt?

20:15 Keskkonnaminister Marko Pomerants

Aitüma! Mis puudutab raha otstarbekat kasutamist, siis raha panustajad saavad ju tagada kontrollimehhanismi, ja selleks on aruandlus. Mainitud eesmärgil kavatakse aga tõepoolest kulutada nii avalikke kui ka eravahendeid miljardites eurodes.

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Henn Põlluaas, palun!

20:15 Henn Põlluaas

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud sõnavõtja! Te ütlesite, et kokkulepe kehtestab vastutuse kliima soojenemise eest ja kohustab riike võtma meetmeid selle takistamiseks. Äkki oskate lühidalt öelda, millised need kohustused on ja milline on vastutus, kui neid ei täideta.

20:15 Keskkonnaminister Marko Pomerants

Aitüma! Praegu ei ole põhjust rääkida konkreetsetest sanktsioonidest. Kui riigid ühe leppe ratifitseerivad, siis nad võtavad ju ise vabatahtliku vastutuse. Need kohustused jagunevad Euroopa Liidu sees aga laias laastus kaheks. Ühelt poolt on tegemist siduva lubadusega vähendada Euroopa Liidu sees kasvuhoonegaaside heidet vähemalt 40%, võrreldes 1990. aasta tasemega. Nendes sektorites, kus tegu on Euroopa Liidu heitkogustega kauplemise süsteemiga, näiteks energeetikas ja tööstuses, käib see vastava heitmekaubanduse, tasuta kvootide ja ka ostu-müügi kaudu. Siin me peame 2030. aastaks võrreldes 2005. aastaga vähendama heitmeid 43%. Mis puudutab heitkogustega kauplemise süsteemi väliseid sektoreid, siis siin on Eestil eelnõu järgi kohustus vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heidet transpordi-, põllumajandus- ja jäätmesektoris ning väikese mahuga energiatootmises 13% võrreldes 2005. aasta tasemega. Lähivaates tähendab see seda, et Eesti heitmekogus võib kuni aastani 2020 suurened ja sealt edasi peaksime seda vähendama. Kuidas see välja näeb? Välja näeb see niimoodi, et me analüüsime sektori esindajatega, millistes valdkondades saaks selle efekti kõige kulutõhusamalt saavutada, ja selle põhjal pakume siis välja ka konkreetseid meetmeid. Pariisi leppe rakendamine iseenesest algab aastast 2020, praegu me oleme veel eelmise leppe protsessi sees.

20:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Krista Aru, palun!

20:16 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Pariisi kokkuleppe enda tekst on küllaltki üldine, kuid selle järgi tuleb igal riigil endal teha ilmselt kõvasti tööd oma seaduste täpsustamiseks, muutmiseks või mingite normdokumentide kehtestamiseks. Kas te olete hinnanud, kui mahukas on see töö, mis ootab ees riigisisest seadusandluse poolt? Kas te olete selle tööga alustanud?

20:16 Keskkonnaminister Marko Pomerants

Mis puudutab Pariisi leppe enda ratifitseerimisega seonduvat, siis on vaja muuta ainult atmosfääriõhu kaitse seadust, kus lisaks kõikidele nendele dokumentidele, mis on kehtiva atmosfääriõhu kaitse seaduse aluseks, tuleb kirja panna "ja ka Pariisi lepe". Mis puudutab seda sisustamist, mille kohta teie kolleeg küsis, siis selleks on juba konkreetseid seaduseelnõud või strateegiad konkreetsetes

valdkondades. Nende tegemine käib ja see on selline pidev protsess. Sellest, kuidas need eelnõud Euroopa Liidus seaduseks saavad, on hea rääkida detsembris 2017, kuna Eesti on siis paraku eesistuja. Meie üks suur roll ongi saada üleeuroopalised seaduseelnõud võimalikult vastuvõtukõlblikuks.

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Arno Sild, palun!

20:16 Arno Sild

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud minister! Missugused mõjutusvahendid nähakse ette nendele riikidele, kes ei kavatse seda lepet ratifitseerida?

20:16 Keskkonnaminister Marko Pomerants

Kliimaleppega ühinemine on vabatahtlik tegevus. 195 riiki on pidanud seda mõistlikuks, ja nagu ma mainisin, on lühikese aja jooksul, alates eelmise aasta 12. detsembrist üle poole ehk ligi 60% üleilmsest koguemissioonist hõlmatud ja üle 70 riigi liitunud. Nii et see lepe on jõus ja kõik, kes on alla kirjutanud, on ise selle kohustuse võtnud, selleks ei ole vaja mingisugust kaigast.

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Siim Kiisler, palun!

20:16 Siim Kiisler

Aitäh! Hea ettekandja! Kas selles leppes on ka mingid sellised kohustused, mida me Euroopa Liidus endale ei võtaks, või on kõik see, mida me siin ratifitseerime, sisuliselt niikuinii edaspidi kaetud Euroopa Liidus võetud kohustustega?

20:16 Keskkonnaminister Marko Pomerants

Euroopa Liidus me võtame kohustusi koos. Lühike kokkuvõtte võiks võib-olla olla selline, et vaatamata sellele, kas me võitleme kliimamuutusega või mitte, on liikumine CO₂-vähese, ressursitõhusa majanduse suunas väga mõistlik. Ja selle nimel tulebki pingutada.

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaak Madison, palun!

20:16 Jaak Madison

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea minister! Kokkuleppe järgi, nagu ma olen aru saanud, on arenenud tööstusriigid lubanud anda arenevatele riikidele 100 miljardit dollarit arenguabi. Kas te saate anda ka põhjaliku ülevaate, kuidas see 100 miljardit kokku pannakse? Kes kui palju panustab, millises proportsioonis ja millistele otsustele tuginedes valitakse riike, kellele abi antakse? Kui suur võiks potentsiaalselt olla Eesti osa selles projektis, millega tahetakse eraldada 100 miljardit?

20:16 Keskkonnaminister Marko Pomerants

Aitüma! Eesti selles projektis eraldi ei osale. Meie panustame omalt poolt roheline kliimafondi kaudu kolme aasta vältel miljoni euroga. Täpset ülevaadet, kuidas see 100 miljardit kokku saadakse ja kuidas see jaguneb, mul teile praegu esitada ei ole.

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud minister! Rohkem teile küsimusi ei ole. Palun nüüd ettekandjaks keskkonnakomisjoni esimehe Rainer Vakra!

20:16 Rainer Vakra

Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Keskkonnakomisjon arutas eelnõu 310 ehk Pariisi kokkuleppe ratifitseerimise seaduse eelnõu teisipäeval, 11. oktoobril 2016. aastal. Osalesid kõik komisjoni liikmed, välja arvatud Rein Ratas. Kutsutute hulgas olid keskkonnaminister Marko Pomerants ning Keskkonnaministeeriumi kliima- ja kiirgusosakonna nõunik Katre Kets.

Lisaks sellele, mida härra minister just ette kandis, oli komisjonil kolm tähtsat küsimust. Siinkohal kannan ka need ette. Kõigepealt palus komisjoni liige Mati Raidma täpsustada, miks Eesti peab veel eraldi leppe ratifitseerima, kui Euroopa Liit on selle juba ratifitseerinud. Vastus oli, et selleks, et eesmärgid saaksid siduvaks, peavad liikmesriigid ratifitseerima kokkuleppe ka eraldi. Ministri sõnul on enamik liikmesriike lubanud kokkuleppe ratifitseerida juba oktoobrikuu jooksul. Yoko Alender tundis huvi, kas Eestil on ka eraldi tegevuskava Pariisi kokkuleppe eesmärkide täitmiseks. Keskkonnaminister vastas, et meetmed, mille rakendamise tulemusel saavutatakse Pariisi leppe eesmärgid, on juba olemas. Ja kolmandaks soovis Andres Metsoja teada, mida Pariisi kokkuleppe toob kaasa riigisisese ärikeskkonnas. Minister selgitas, et ühinemine leppega räägiti enne läbi ka tööstussektori ja teiste organisatsioonide esindajatega. Kokkuleppe tulemusel saavutame süsinikuvabama ühiskonna, kus säilib ka majanduskasv. Ühtlasi otsustas komisjon konsensuslikult teha ettepaneku eelnõu esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatuseettepanekute tähtajaks 20. oktoober kell 12. Aitäh!

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, hea ettekandja! Teile on ka küsimusi. Henn Põlluaas, palun!

20:16 Henn Põlluaas

Aitäh! Lugupeetud sõnavõtja! Äkki te räägite mõne sõnaga ka sellest, millise vastuse lugupeetud kolleeg Metsoja komisjonis oma küsimusele sai?

20:16 Rainer Vakra

Kordan uuesti üle, puhas rõõm! Minister selgitas, et ühinemine leppega räägiti enne läbi ka tööstussektori ja mitmesuguste teiste organisatsioonide esindajatega. Kokkuleppe tulemusena saavutame süsinikuvaba ühiskonna, kus säilib majanduskasv. Kordasin üle selle, mida räägiti keskkonnakomisjonis.

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaak Madison, palun!

20:16 Jaak Madison

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea keskkonnakomisjoni esimees! Äkki te ütlete, kas minister selgitas, mis seisukohal olid tööstusettevõtjad, mis miinuseid ja mis plusse nad Pariisi kokkuleppes nägid. Kas nad hindasid näiteks majanduslikku mõju just nende endi ettevõtetele, mitte üldiselt majanduskasvule riigis, vaid spetsiifilisemalt?

20:16 Rainer Vakra

Aitäh! Nagu minister vastas, sai eelnenud läbirääkimiste käigus kinnitatud, et majanduskasv säilib. Juhin siiski tähelepanu, et Euroopa Liit, sh Eesti riik, on ka varasemate kliimavaldkonna eelnõude puhul olnud maailma kontekstis üks eestkõnelejaid. Eesrindlikke näiteid saab tuua just Euroopa Liidust, Euroopa riikide hulgast. Seetõttu võib küsimusele, mida täna siin saalis enne ka ministrilt küsiti, et kui palju see lepe muudab konkreetselt Eesti riigi tegevusi ja tegevuskavasid, lühidalt vastata, et vastavad tegevused on juba integreeritud mitmesugustesse tegevuskavadesse. Homme-ülehomme, kahe päeva jooksul ei tule mingeid drastilisi ega ootamatuid muudatusi selleks vastu võtta.

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Martin Helme, palun!

20:16 Martin Helme

Aitäh! Hea kolleeg! Kas komisjonis oli juttu, mis on selle leppe ratifitseerimise tagajärg meie põlevkivitööstusele ja elektri hinnale?

20:16 Rainer Vakra

Aitäh! Nii nagu ma eelmises vastuses rõhutasin, ei juhtu siin täna, homme ega ülehommene kindlasti midagi. Aga ma olen isiklikult veendunud, et Eesti riigi panus selle kliimakokkuleppe valguses võiks olla küll see, et ühel hetkel me võtame vastu strateegilised otsused ja mõtleme läbi, mismoodi me põlevkivielektriga edasi läheme. Omalt poolt rõhutaksin veel, et Pariisi kliimakokkuleppe puhul üks murranguline punkt, mida minister ei maininud, on ikkagi see, et sellised riigid nagu näiteks Hiina ja India ei ole varem avaldanud, kui suur nende heitekogus tegelikult on, seda on prognoositud ja arvatud. Niisiis kõige olulisem muutus peale Pariisi kokkuleppe sõlmimist on see, et meil on teada info ja andmed, mida teevad ja kuidas liiguvad maailma suurimad saastajad Hiina ja India. See on kindlasti üks punkt, mida ei saa alahinnata, eriti kui me vaatame seda, et valdav osa eesrindlikust keskkonnavalasest käitumisest tuleb just Euroopa Liidu poolt ja suurimad saastajad on siia maani öelnud, et ei, nemad mingisugustele lepingutele ega lepetele alla ei kirjuta. Ma arvan, et see on murrang, mille üle keskkonnainimesed võivad siiralt rõõmu tunda.

20:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem teile küsimusi ei ole. Kas fraktsioonidel on soov avada läbirääkimisi? Martin Helme Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna nimel, palun! Viis pluss kolm minutit.

20:16 Martin Helme

Härra spiiker! Hea minister! Head kolleegid! Pariisi kliimakokkuleppe sai nii paljude riikide osavõtul sõlmitud ainult selle tõttu, et ta on väga üldsõnaline ja sisuliselt mittesiduv, nii nagu me siin ministri ja kaasettekandja tegelikult mittevastustest aru saime. Mingeid sanktsioone nendele riikidele, kes alla kirjutavad, aga neid üsna üldsõnaliselt deklareeritud eesmärgid ei hakka, ei ole ette nähtud. Tegemist on klassikalise vasakpoolse tegevusega, kus võetakse poos, deklareeritakse midagi üllast, aga see, mis päriselt juhtub, väga enam ei huvita.

Nagu ma oma küsimusega üritasin tähelepanu juhtida, seab lepe eesmärgiks piirata globaalset kliima soojenemist võrreldes tööstusrevolutsioonieelse ajaga 2 °C võrra, samal ajal on aga täiesti lahtine ja läbi vaidlemata see, mis üldse tingib kliima soojenemist. On väga palju teooriaid, on arvatud, et see on seotud Päikese aktiivsusega, vulkaanide aktiivsusega või asjadega, millega inimestel mingit pistmist ei ole. Ja väga oluline punkt on, et kõnealune kokkulepe ei puuduta Hiina, India ega USA kiviõõemissioone ehk siis väidetavalt ühte kõige suuremat kasvuhoonegaasi elementi.

Väga tõsine küsimus on seesama 100 miljardit dollarit. Kliimaleppes ei ole mingilgi moel paika pandud, kuidas hakkab toimuma 100 miljardi dollari kokkukogumine arenenud riikidest ja selle andmine või maksmine arenguriikidele, et nad hakkaksid oma energiatootmist uuendama. Samamoodi ei ole kuidagi selge, mis saab ajal, kui Vietnam või mõned Ladina-Ameerika riigid lähevad näiteks usinasti üle uutele tehnoloogiatele, mida praegu muide veel olemaski ei ole, vanadest tööstusriikidest, mille energiatarbimine ja -tootmine on praeguste arenevate riikidega võrreldes kordades, et mitte öelda kümnetes kordades suurem. Kellelt see raha võetakse, kuidas see raha edasi kantakse, mis nad selle rahaga pärast teevad, kuidas toimub kontroll, et raha on otstarbekalt kasutatud, ei ole loomulikult paika pandud.

Nii et kõik need deklareeritud eesmärgid on sisuliselt vabatahtlikud ja nii nagu juba Kyoto lepingu ajalgi on kogu selle emissioonide majandamise puhul tegemist hiigelsuure rahvusvahelise räkitingiga, kus lihtsalt pressitakse ühest või teisest kohast raha välja. Me oleme ju CO₂ kvootide puhul näinud, kuidas tegelased, kellel ei ole energiatootmise või emissioonide tootmisega mitte mingit pistmist, maksavad hirmsat raha, vahendavad hirmsat raha, mis läheb ei tea kuhu. Loomulikult läheb väga palju sellest rahast ka poliitiliste aktivistide taskusse, kes käivad ringi ja räägivad, kuidas maailm kohe ära upub. Selles lepingus on siiski sees üks asi, mis mind isiklikult häirib. Seal on n-ö kohustus panna iga viie aasta tagant paika rangem plaan emissioonide piiramiseks. Samas puudub jälle igasugune mehhanism, kuidas see plaan kokku peaks saama, kes selle tegema peaks, missugused need kohustused on ja kuidas reaalselt kontrollida, et neid ka täidetakse.

Ülitähtis on minu meelest kogu selle ratifitseerimisprotsessi juures juhtida tähelepanu ka sellele, et viimased 18 ja pool aastat ei ole maailmas kliima soojenemist toimunud. Kordan veel kord: 18 ja pool aastat ei ole kliima maailmas soojenenud! Viimane aasta, kus kliima soojenes, oli 1998. Mina olin sel ajal ülikoolis. Meile küll räägitakse, kuidas kliima soojenemises on paus, ja kui seda nii pikka pausi ei suudeta enam ära seletada, siis räägitakse lihtsalt soojuse kõikumisest, aga keegi ei ole suutnud

siinemaani veenvalt selgitada, millest see tingitud on, kas sellel on mingit pistmist inimtegevusega. Ka need viimased 18 ja pool aastat on ju maailmas needsamad emissioonid, mis väidetavalt tekitavad kliima soojenemist, jätkuvalt suurenenud ja kogu aeg olemas olnud.

Nii et ma ütlen veel kord: tegemist on suure rahvusvahelise räkiga, mitte maailma päästmisega.

Üks asi, millele ma tahan ka tähelepanu juhtida, on see, et ei maksa segamini ajada või ühte patta panna loodussäästlikku käitumist, mille poolt me kõik oleme, st et me lihtsalt ei reosta oma elukeskkonda, ja kliimamessiaanlust, millega tegelevad inimesed käivad ringi ja räägivad sellest, kuidas nad maailma päästavad. Inimkond on hakkama saanud palju külmematel aegadel ja on hakkama saanud palju soojematel aegadel. Planeedil Maa on olnud palju külmemaid ja palju soojemaid aegasid siis, kui inimesi veel üldse olemas ei olnud.

Ning veel üks väga oluline aspekt. Nii Eestil kui ka Euroopa Liidul on olemas oma kliimapolitika, mis on täiesti eraldi sellest Pariisi leppes ja mis muide on rangemad, kui on Pariisi lepe. Nii et kogu see ratifitseerimisprotsess on täielik pakasuhha ja selle tõttu teeb Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon ettepaneku see eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata.

21:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 310 esimene lugemine lõpetada, aga kuna Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon on teinud ettepaneku seaduseelnõu 310 esimesel lugemisel tagasi lükata, siis me läheme selle ettepaneku hääletamise juurde.

Head kolleegid, panen hääletusele Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni ettepaneku Pariisi kokkuleppe ratifitseerimise seaduse eelnõu 310 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 7 Riigikogu liiget, vastu 37, erapooletuks jäi 1. Ettepanek ei leidnud toetust ja eelnõu jääb menetlusse. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrän eelnõu 310 muudatuseettepanekute esitamise tähtajaks s.a 20. oktoobri kell 12.

16. 20:20 Tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (302 SE) esimene lugemine

21:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tänane 16. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 302 esimene lugemine. Ettekandja rahandusminister Sven Sester, palun!

21:17 Rahandusminister Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head parlamendiliikmed! Käesolevaga annan teile ülevaate tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse muutmise seaduse eelnõust, mis kannab numbrit 302. Kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt on enamik töötajate tervise edendamiseks tehtavatest kuludest käsitletavad erisoodustusena ning maksustatakse seetõttu tulu- ja sotsiaalmaksuga. Seaduseelnõu eesmärk on võimaldada tööandjal maksuvabalt hüvitada teatud kulud töötaja tervise edendamiseks ning seeläbi vähendada haiguspäevade arvu. Selle tarbeks muudetakse tulumaksuseadust ning 2018. aasta 1. jaanuarist ei loeta erisoodustuseks kuni 100 euro suurusi töötaja tervise edendamiseks tehtavaid kulutusi kvartalis. Oluline on siinkohal märkida, et eelnõu annab tööandjale võimaluse, mitte ei pane kohustust sellist hüvet pakkuda. Maksusoodustus kehtestatakse viieks aastaks, misjärel otsustatakse järelhindamise käigus, kas haiguspäevade arv vähenes soodustuste toel. Nimetatud maksusoodustuse kulu riigieelarvele on 2018. aastal suurusjärgus 11,3 miljonit eurot.

Töötaja tervise edendamise eesmärgil muudetakse ka haigushüvitise sotsiaalmaksuga maksustamist. Sotsiaalmaksuseaduse muudatus võimaldab tööandjal 2017. aasta 1. jaanuarist maksta töötajale teise ja kolmanda haiguspäeva eest sotsiaalmaksuvaba haigushüvitist. Tööandjal ei teki kohustust hüvitist maksta, vaid seadus annab võimaluse teha seda sotsiaalmaksuvabalt. Seeläbi peaks töötajate haigena töö käimine vähenema ja nende töövõime kiiremini taastuma.

Lisaks eelöeldule jõustuvad 2017. aasta 1. jaanuaril järgmised tulumaksuseaduse muudatused.

Pensionide täiendav maksuvaba tulu suureneb 2832 euronit aastas ehk 236 euronit kuus, mis tähendab, et 2017. aastal on keskmine pension 416 eurot kuus jätkuvalt maksuvaba. Pensionide maksuvaba tulu suurendamine vähendab füüsilise isiku tulumaksu laekumist 2017. aastal ligi 3,2 miljonit eurot. Isikute võrdse kohtlemise tagamiseks laiendatakse tulumaksuvabastust tavaametnike, abipolitseinike, vabatahtliku päästja ja eriolukorras tööle rakendatud isiku hukkamise, surma või töövõime vähenemise korral makstavale toetusele või hüvitistele. Ning lõpetuseks, kehtetuks tunnistatakse andmete kogumine intresside kohta, mida Eesti residendid maksavad teistes Euroopa Liidu riikides elavatele füüsilistele isikutele, ja nende edastamine isiku elukohariigile. Edaspidi hakatakse seda teavet mitteresidendist maksumaksja finantstulude kohta vahetama juba automaatselt. Tänan tähelepanu eest!

21:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud minister! Teile on ka küsimusi. Martin Helme, palun!

21:17 Martin Helme

Aitäh, lugupeetud asespiiker! Hea minister! Seesama eelnõu on erinevas vormis olnud siin ka varem. Seda on esitanud sotsid ja seda on esitanud Keskerakond. Tõsi küll, mõlemad siis, kui nad olid opositsioonis. Toona lükati see eelnõu tagasi põhjusel, et näe, raha ei ole ja sellist asja ei saagi üldse teha, sest kõik hakkavad riiki petma. Mis siis vahepeal muutunud on?

21:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Minul on ajalooline mälu, teil seda ei ole, sest te olete siin alles esimest koosseisu. Ma ütleksin, et ei lükatud tagasi. Vastupidi, esimene lugemine on ära lõpetatud, lihtsalt pole jõutud kolmanda lugemiseni.

21:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Ammas, palun!

21:17 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav minister! Palun vaatame koos neid ettepanekuid, mida mitmed organisatsioonid on teinud ja mida eelnõu koostajad on siis kas arvestanud või mitte. Eesti Tööstus- ja Kaubanduskoostöökeskuse Keskliit on teinud ettepaneku laiendada maksuvabastust kõigile tööandja poolt töötajate tervisele tehtud kulutustele. Otsus on "Mitte arvestatud". Ma palun seletada järgmist lauset: "Leiame, et maksuvabastuse laiendamine kõikidele tervise edendamiseks seotud kuludele kätkeb endas riski, et teenuste kvaliteet võib langeda." Palun seletage, mida see võiks tähendada! Mis mõttes võib teenuste kvaliteet langeda?

21:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ma olen vaadanud tervikpilti ja võtnud arvesse kõiki kulusid, mis ettepanekutes on sisaldunud. Arutelude kaudu, kus huvigruppidega on osalenud tööandjad, mitmed organisatsioonid ja ka ministriumid, on jõutud lõpuks kokkuleppele, et see loetelu, alates avaliku rahvaspordiürituse osavõtutasust ning lõpetades füsioterapeudi ja kliinilise logopeedi teenustega, on väga konkreetne. Valitsuse nägemuse järgi on see sisuliselt ikkagi lõpploetelu. Kui me teeme selle loetelu väga pikaks, siis tekib ühe või teise konteksti puhul küsimus, kas see vastab eesmärgile, mis meil on seoses haiguspäevadega seatud. Etteruttavalt ma nendin, et kui küsitakse, nii nagu on varemgi juttu olnud, kas selle konkreetse raha eest võiks osta endale jalanõusid või spordivahendeid, siis seda võimalust ei ole.

21:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jüri Jaanson, palun!

21:17 Jüri Jaanson

Aitäh! Härra minister! Selles eelnõus on päris palju positiivseid ja häid asju tervise edendamiseks, näiteks tervisehüvitise maksmise võimaldamine ettevõtjatele. Spordi seisukohalt tekib aga küsimus, miks erisoodustuskasutajate kaotamist – eriti kui vaadata, et see on tähtsajaline – ei ole laiendatud avalikus

kasutuses olevasse sporditaristusse investeerimisele ja selle tegevuskuludele. See võimaldaks spordile ja liikumisharrastusele ligi pääseda palju suuremal sihtgrupil kui ainult töövõtjad, näiteks töötutel, noortel ja pensionäridel.

21:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kui ma küsimusest õigesti aru sain, siis me oleme lähtunud ikkagi sellest soodustusest, mida tööandja töötajale võib pakkuda. Heale Jürile ütlen, et minu arvates tasub rõõmustada teil, tasub rõõmustada minul, kes ma olen täna siin ettekandja, ja tasub rõõmustada kogu Eesti ühiskonnal. Nii nagu ma ühele eelkõnelejatest enne vastasin, ei ole küsimus mitte selles, et varasem eelnõu oleks tagasi lükatud. See ei ole lihtsalt kunagi jõudnud kolmandale lugemisele. Ma arvan, et seekord nii ei ole. Me oleme valitsuskalitsioonis jõudnud oma konstruktiivsuses täiesti uuele tasemele. Ma arvan, et niisugune konstruktiivsus viib meid nüüd ka selleni, et me näeme selle eelnõu teist ja kolmandat lugemist. Minu arvates on see hea signaal kõigile nendele inimestele, kes armastavad sporti teha, kes armastavad teha seda nii sise- kui ka välitingimustes, samuti kõigile tööandjatele, kes mõtlevad sellele, et nende töötajad oleksid terved, ja tahavad sellesse panustada ilma erimaksuta riigile.

21:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Austatud minister! Valitsuse uuele tasemele jõudmine innustab ka Riigikogu uuele tasemele tõusma. Aivar Sõerd, palun!

21:17 Aivar Sõerd

Austatud juhataja! Austatud minister! Ma tahan juhtida tähelepanu, et oma ettekandes te ütlesite, et pensionide maksuvaba osa kasvab 2832 euronit. Eelnõu tekstis, mis siin saalis on, seaduse muutmise tekstis on 2844 eurot. Õige summa peaks olema 2832. Kas te olete nõus, et eelnõu teksti on vale summa sattunud? Ja teine tähelepanek eelnõu kohta ka. Siin on terviseedendamise kulude maksuvabastuse rakendamise eelarveline kulu ka 2017. aastal 11,2 miljonit. Aga see ei saa ju nii olla, kui eelnõu jõustub aastal 2018. See on sattunud siia ilmselt mingist varasemast variandist, kui oli plaan jõustada see muudatus aasta varem. Kas need on õiged märkused?

21:17 Rahandusminister Sven Sester

Jaa, teeme parandused ära. Väga õiged märkused. Ka mina panin tähele, et eelnõu seletuskirjas ja eelnõu enda tekstis on 237 eurot korrutatud 12-ga. Teeme selle täpsustuse ära, et tegelikult on õige 236 eurot. Kui sisust rääkida, siis ma juhin hea parlamendi tähelepanu ühele olulisele nüansile. Paljudes Euroopa riikides ei ole nimelt keskmine pension tulumaksuvaba. Ma peast ei mäleta, kas see oli viis või kuus aastat tagasi, kui Eestis võeti vastu poliitiline otsus hoida keskmine pension tulumaksuvabana. Olenemata sellest, millised on olnud hilisemad koalitsioonid, on keskmist pensioni hoitud aastate jooksul tulumaksuvabana. See on riigieelarvele ehk siis maksumaksjale reaalne kulu. Ma arvan, me võiksime olla uhked selle üle, et riik ei võta Eesti pensionärit, kes saab keskmist pensioni, ühtegi protsenti tulumaksu. Paljudes riikides on teistmoodi, riik võtab teise käega selle tulumaksu siiski ära.

21:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Krista Aru, palun!

21:17 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Me rõõmustasime siiralt selle üle, et valitsus on jõudnud uuele konstruktiivsuse tasemele. Tööandjad rõõmustavad kindlasti selle üle, et erisoodustumaks väheneb. Kas ja kuidas mõjub aga tööandjatele halduskoormuse suurenemine seoses aruandlusega, mis on ka üks osa sellest seaduseelnõust? Kui suureks teie hindate halduskoormuse ja aruandluse kasvu?

21:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Alustame kõigepealt sellest, et ettevõtjate jaoks on see muidugi võimalus, mitte kohustus. See on kindlasti väga oluline, et me ei paneks kellelegi konkreetseid kohustusi peale. Tegemist on ikkagi võimalusega. Ja kui ettevõtja leiab, et mingitel põhjustel ta ei soovi seda võimalust kasutada, siis ma arvan, et halduskoormusest tulenev põhjus on neist kõige väiksem. Ma eeldan, et suure tõenäosusega

on need üldjuhul ikkagi mingid rahalised põhjused, sest oma töötajate tervisesse investeerimine tähendab reaalselt rahalist väljaminekut. Aga kui rääkida halduskoormusest ja võimalikust haldusbürookraatiast, siis ma olen aru saanud, et tänapäeva oludes on selleks loodud juba mitmesuguseid platvorme, et tšেকে kokku koguda, kui sa annad oma töötajatele võimaluse kasutada ujulat, jõusaali vms. Loomulikult, kui ettevõtja pakutud võimalust kasutab, peab ta arvestama, et tal võib tekkida täiendav aruandluskohustus. Paratamatult on tal kohustus seda informatsiooni jagada. Kui küsida teistpidi, kas selles osas peaks andma informatsiooni, siis siin on väga oluline üks asi selgeks teha: see maksuvabastus või erisoodustusmaksu mittemaksmine on isikustatud. Kui ettevõttes on tööl 100 inimest ja aastas on võimalik ühe inimese kohta teha 400 euro eest makseid ilma erisoodustusmaksu maksmata, siis sellises ettevõttes on maksimaalne summa 40 000 eurot. Et vältida olukorda, kus näiteks kolmeliikmeline juhatus käib selle raha eest suusareisil ja jätab erisoodustusmaksu maksmata, ongi see maksuvabastus isikustatud. See tagabki automaatselt, et sa oled sunnitud andma selle kohta ülevaate.

21:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Herkel, palun!

21:18 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Ma ei ole teiega päris nõus. See uus konstruktiivsuse tase on minu meelest pool rehkendust, millega kaasneb ülearu palju formularide täitmist ja bürookraatiat. Mul on aga üks selline filosoofilisem ja teistpidi ka konkreetne küsimus: kui palju seda erisoodustusmaksu riigieelarvesse laekub? Kas ei oleks lihtsam mitte kahtlustada ettevõtjat selles, et need kulutused muutuvad mingisuguseks palga osaks või et nendega kuidagi liiga palju nihverdama hakatakse? Võib-olla kaotaks selle maksu siiski täielikult ära, mitte ainult piiratud ulatuses ja sealjuures suure halduskoormusega? Mis seda õieti takistab?

21:18 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Küsimus ei ole mitte usaldamises või usaldamatuses. Kui me tahame aru saada, kas see eelnõu ja tulevikus seadus on eesmärgipärane ning kas seda soodustust on kasutatud eesmärgipäraselt, siis võib arvata, et selleks on vaja ka andmeid saada. Ma usun, et siin ei peaks meil eriarvamusi olema. Mis puutub konstruktiivsusesse, siis näete ise, millised head eelnõud tulevad valitsusest teie ette lauale ja kui palju elu Eestis paremaks läheb. Ma arvan, et ka meie helge tuleviku suhtes ei ole meil teiega erinevat arusaama. Me liigume õiges suunas. Ja viimaseks oli väga konkreetne küsimus: millised on olnud kulud? Loomulikult ei jäta ma sellele vastamata. Kui me räägime 2015. aastast, sellest viimasest aastast, mille kohta meil on ülevaade olemas, siis erisoodustusega seotud kuludeks deklareeriti 3,39 miljonit. Vastavalt sellele maksti sotsiaalmaksu 1,4 miljonit ja tulumaksu 0,85 miljonit. Väga konkreetsed summad on teada.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Imre Sooäär, palun!

21:18 Imre Sooäär

Aitäh, hea juhataja! Austatud ettekandja! Igati hea seadus, sellist seadust on kindlasti vaja, sellega on kõik nõus. Aga igasuguse nimekirja toomine seaduse tasandile tekitab alati ka tõlgendamise küsimusi. Võib ju kas või arutada, kas avalikust rahvaspordiüritusest osavõtu tasu alla kuulub ka see, kui Hiiumaal keegi kalasportlane korraldab talvise unnapüügi võistluse ja saab selle ka n-ö tuludesse kanda. Küsimuse mõte on selles, et tööandjate vajadused on erinevad, töö iseloomud on erinevad. Kas seda nimekirja oleks mõtet menetluse käigus veidi täpsustada või anda mingi kaalutusõigus, et nimekirja ei hakataks kergekäeliselt ära kasutama ja selle all midagi nuputama? Võib-olla teha reeglid veidi selgemaks ja anda mingi otsustus- või kaalutusõigus, sest tööd on erinevad, töökeskkonnad on erinevad ja töötervishoiust tuleb ka lähtuda.

21:18 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Väga hea küsimus. Ma ütleks niimoodi, et mida täpsem on seadus, mida vähem on tõlgendamisruumi, seda kergem on kõigil osapooltel. Iseenesest on seletuskiri alati see, mis täpsustab ära seadusandja tahte. Kui te vaatate seletuskirja, siis seal on suhteliselt täpselt mindud, tõlgendamisruumi on võimalikult palju ahendatud. Aga ütlen veel kord, et enamik seadusi, mis parlamenti tuleb, ei välju siit samal kujul, nagu nad siia tulid. Ega tegemist ei ole kummitempliga. Selles mõttes on ju oodatud konstruktiivsed ettepanekud ja teie olete lõpuks otsustajad, millisena seadus siit välja läheb. Ma arvan, et kui te suudate konstruktsioone veelgi täpsemaks teha, nii et ei oleks valetõlgendusi, siis on see väga mõistlik. Väga mõistlik, ma väga tervitan seda!

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kersti Sarapuu, palun!

21:18 Kersti Sarapuu

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea minister! Praegune eelnõu võimaldab tööandjal maksuvabalt hüvitada või tasuda töötaja eest kindlaksmääratud kulutused töötaja tervise edendamiseks, nagu näiteks treeningupaiga kasutamiseks ja spordirajatiste ülalpidamiseks tehtavad kulutused. Mida te arvate ideest võimaldada tööandjal hüvitada maksuvabalt ka eraravikindlustust?

21:18 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Kõigepealt ma tahan teid õnnitleda, et saavutasite oma erakonnas volikogu esimehe staatuse. See on kindlasti suur asi. Palju õnne teile, mul ei ole olnud võimalik seda varem teha! Kui te küsite, kas eraravikindlustus siia sisse tuua, siis see on arutelu küsimus. Ma arvan, et sellel on nii plusse kui ka miinuseid. Eelnõu menetluse käigus siin Riigikogus saab arutada, mida see juurde annab ja kas see vastab nendele eesmärkidele, mis me oleme iseendale seadnud. Ma arvan, et arutelu käigus võiks selle juurde tagasi tulla. Praegu me seda potentsiaalses loetelus ette näinud ei ole.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jüri Jaanson, palun!

21:18 Jüri Jaanson

Aitäh! Tõepoolest, me räägime võimalusest panna tööandjatele kohustused terviseedenduse raames, aga terviseedendus nagu ravikindlustuski peaks olema kättesaadav võimalikult laiale elanikkonnale. Selle eelnõu järgi ei maksustata erisoodustusena ka tööandja enda spordirajatiste ülalpidamiseks tehtavaid kulutusi. Siit küsimus. Miks ei pidanud Rahandusministeerium võimalikuks laiendada seda erisoodustuse kaotamist niiviisi, et ka avalikus kasutuses olevasse sporditaristusse saaks maksuvabalt investeerida?

21:18 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ma ütlen veel kord, et soodustuse tekitamise eest peab keegi tasuma. See on analoogiline situatsioon sellega, kui me kogume raha teise sambasse. Kui mina panen sinna 2%, siis riik paneb mulle veel 4% juurde. Me võiksime siis küsida, miks riik ei anna 4% juurde ka nendele inimestele, kes on töötud, miks me paneme 4% juurde ainult nendele, kes töötavad. See on alati proportsioonide küsimus. Kõnealuse soodustuse puhul on ikkagi silmas peetud konkreetset tööandjat, kes siis kas soovib seda soodustust teha või mitte. Ma ei taha selle diskussiooni käigus siin parlamendis teie ideid maha matta, aga ma ei näe praegu seda lähenemisnurka, mida selle eelnõu puhul on eeldatud. Võib-olla ma saan valesti aru. Ma räägin praegu ainult sellest erisoodustuse temast, kuigi eelnõus on ka muid asju, näiteks keskmise pensioni tulumaksuvaba osa kasv. Aga kui me räägime erisoodustuse maksu kaotamisest seoses spordi ja tervise edendamisega, siis selles osas on eelnõu sihitatud just tööandjatele, tööandjate tehtavatele võimalikele tulevastele kuludele.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andre Sepp, palun!

21:18 Andre Sepp

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea minister! Ka minu poolt suur tänu selle seaduseelnõu väljatoomise eest! See on justkui maasikas tänase päevakorra esimese punkti juurde, kus me arutasime spordipoliitika põhialuseid. Selge see, et üks meede spordiharrastusele kaasaaitamiseks on nüüd konkreetse seaduseelnõuna siin laual. Mu küsimus on selline. Ma mõistan, et te tulite välja kvartaalse jaotusega. Ilmselt on see seletatav sellega, et nii ei saa seda raha korraga ära kasutada, vaid seda kasutatakse tõesti eesmärgipäraselt. Kas sellele 100 eurole oli ka alternatiive? Kas see summa on välja toodud spordiharrastaja keskmise kulu põhiselt või riigieelarve võimaluste põhjal või on see lihtsalt üks ilus number? Kas oli ka alternatiive, et siduda see näiteks keskmise palgaga või miinimumpalgaga?

21:18 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Ühte küsimusse oli nüüd põimitud päris mitu küsimust. Ma püüan neile järjekorras vastata. Võib-olla hakkaks pihta sellest, kas raha ei oleks võinud eraldada ka aastaks, et kust see kvartaalsus tuleneb. Siin me lähtusime sellest, et peaks olema mingi regulaarsus. Kui me tahame kasutada seda raha tervisemeetmena, siis regulaarsus annab kindlasti suurema tõenäosuse, et see ei lähe n-ö ühekordseks suusareisiks. Võidakse ju leppida kokku, et kogu firma töötajaskond saab aasta lõpus preemiaks suusareisi, aga nii ei ole see mõeldud. Regulaarsus võimaldab suurema tõenäosusega saavutada seda eesmärki, mida me eeldasime, ehk vähendada tulevaste haiguspäevade arvu. See on see kvartalipõhisuse loogika.

Kui rääkida sellest, miks on 400 eurot aastas, miks ei võiks mõni muu summa olla, siis ka selle üle olid põhjalikud arutelud. Näiteks Kultuuriministeerium tegi läbirääkimiste alguses ettepaneku määrata selleks summaks 50 eurot kuus. Me vaatasime ka, milline olukord on lähiriikides. Väga suurt andmematerjali meil ei olnud, sest paljudes riikides seda soodustust ei ole. Soomes on ja seal on see summa 400 eurot. Vaadake, kui me võrdleme nüüd Soome ja meie keskmist palka, siis korrelatsioonis on meie 400 eurot palju suurem soodustus. Kui meie protsent oleks olnud tunduvalt madalam, oleksime võinud nentida, et me oleme Soomega korrelatsioonis. Me tõstsime selle protsendi meie keskmise palgaga võrreldes tunduvalt kõrgemale. Niipalju siis selle 400 euro kohta.

Te küsisite ka, kas seda summat on võimalik siduda teiste näitajatega, et mis see näitaja võiks olla. Ma ütleksin, et sellel soodustusel puudub seos muude näitajatega, ma ei tea, kui me räägime siis keskmisest palgast või alampalgast. See seos puudub. Selle soodustuse summa sidumine nendega ei ole põhjendatud, siin ei ole otsest seost.

Ma loodan, et vastasin enam-vähem põhjalikult kõigile küsimustele, mida ma suutsin meeles pidada.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Henn Põlluaas, palun!

21:18 Henn Põlluaas

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea minister! Erisoodustusmaksu vähendamine on tõesti väga positiivne. Aga kui me räägime erisoodustusest töötaja tervise edendamiseks, siis palun selgitage mulle, mis loogika järgi on selle maksusoodustuse kasutamise deklareerimisel sealsamas ka isikliku sõiduauto kasutamise hüvitise deklaratsioon. Mis seos nendel asjadel on, miks need on siin niimoodi ühte katlasse pandud?

21:18 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Seal ei ole tegemist konkreetselt tervise edendamise erisoodustusmaksuga. Seal on muudki muudatused sees.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aivar Sõerd, palun!

21:18 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud juhataja! Austatud minister! Ma võtaksin ainet teie jutust, kus te mainisite suusareise. Ilmselt ei olnud arutelu rahanduskomisjonis kõikehõlmav, sest mulle endale jääb ka mõni asi arusaamatuks. Võtame sellise näite, et mingi osa ettevõtte kollektiivist käib regulaarselt üks kord aastas Soomes suusareisil. Kas sellise reisi kulusid saab näiteks selle soodustuse arvel katta?

21:18 Rahandusminister Sven Sester

Ei saa. Esiteks on tegemist kvartaalse arvestusega, sul ei ole võimalik summeerida aasta kulusid kokku. Teiseks on meil väga selgelt ära fikseeritud ka need kohad, kuhu seda raha saab suunata. Nende hulgas on avalik rahvaspordiüritus, aga kui sul on ettevõtte suusareis, siis suure tõenäosusega ei ole tegemist avaliku spordiüritusega, kus kõik teised saaksid ka osaleda. Ei, seadusandja tahe ei ole kindlasti sellistele asjadele suunatud.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urve Tiidus, palun!

21:18 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Ma ei taibanud rahanduskomisjonis küsida, aga praegu mõtlesin, et ikkagi küsin. Kas te tahate prognoosida seda, missugune on olukord viie aasta pärast? Teatavasti on viie aasta pärast mingisugune vaheetapp. Kas see erisoodustusmaksu kaotamine on edendanud inimeste tervist, tekitanud mingisuguse positiivse protsessi tervise edendamises?

21:18 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Kas küsimus oli see, miks on niisugune viieaastane periood?

21:18 Urve Tiidus

Ei, ei, ma küsisin, mis te prognoosite, kas viie aasta pärast võib rõõmsalt arvud kokku lüüa ja öelda, et jätkame selle asjaga, sellel on hea mõju väga paljudele.

21:18 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Loomulikult me loodame seda, muidu me ei oleks selle eelnõuga täna siin Riigikogu saalis ega arutaks seda teemat. Me eeldame, et seda soodustust kasutatakse, kuid siis muidu, muidu ei oleks sellel asjal ju mõtet. Me eeldame, et tööandjad tõesti investeerivad oma töötajatesse. Kui nad seda teevad, siis siin on loogiline seos: kui inimene teeb sporti, siis ta peaks üldjuhul tervem olema. See tähendab ka seda, et haiguspäevade arv peaks andma tulevikus, viie aasta pärast mingi indikatsiooni, mingi aluse öelda, kas meede on toiminud. Täna ei ole siit saalist seda küll küsitud, aga iseenesest võib minu vastusest välja lugeda ka seda, miks on pandud paika mingid tähtsused, praegusel juhul siis viis aastat. Kuna tegemist on soodustusega, mida seni ei ole olnud ja mille me nüüd anname, siis on vaja mingil hetkel mõõta, kas see soodustus toimib, nii nagu te küsisitegi. Me eeldame heas usus, et see hakkab toimima ja loob positiivse fooni, et inimesed on tervemad. Aga lõpuks näitab ikkagi analüüs, kas see on nii läinud või ei. Sellepärast on soodustuse puhul ka tulevikus mõttekas panna mingi tähtsus. Sa tunnetad siis, kas otsus oli õige või mitte. Kindlasti tähendab see riigieelarve jaoks, nagu ma enne mainisin, saamata jäänud tulu. Arvestama peab ka seda poolt. Aga me eeldame, et tänu sellele on inimesed tervemad.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Henn Põlluaas, palun!

21:18 Henn Põlluaas

Aitäh! Ma ei saanud mitte mingit vastust oma küsimusele, miks ikkagi isikliku sõiduauto kasutamise hüvitise deklaratsioon on koos tervise edendamise kulude katmise deklaratsiooniga. Te ütlesite, et on veel mingid muudatused. Äkki te räägite, millised muudatused isikliku sõiduauto kasutamise juures on.

21:18 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Tegemist on deklaratsiooni vormiga, kus on mitmesuguste erisoodustuste väljad, see on vorm INF 14. Need, kes on ettevõtjad, teavad seda vormi. Ühes osas on isikliku sõiduauto kasutamise hüvitis, teises koolituskulude katmine või hüvitamine ja eraldi nüüd siis ka tervise edendamise kulude katmine. Varasematel aegadel seda ei olnud. Kui ma ei eksi, siis äkki 2015 oli esimene aasta – ma võin eksida, peab üle vaatama –, mille kohta on teada, milliseks on kujunenud eri ettevõtete erisoodustuse andmise deklaratsioonid summeerituna. Nüüd on riigil selge ülevaade, et ettevõtjad on deklareerinud nimetatud juhul, mille kohta Andres Ammas küsis, 3,39 miljonit, millest on makstud nii ja nii palju sotsiaalmaksu ja nii palju tulumaksu. Nii et ärge laske ennast segada autode kasutamise hüvitisest, sellest me praegusel hetkel ei räägi. Tegemist on lihtsalt selle vormi ühe osaga.

21:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Metsoja, palun!

21:18 Andres Metsoja

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea minister! Eks detailsusaste välistab alati midagi. Mina tabasin ennast mõtlemast näiteks golfivaldkonnale. Kui ma mängin golfi, olen klubi liige, hooaja sees on terve hulk võistlusi ja ma soovin soetada hooajakaardi, kas siis see klassifitseerub selle soodustuse alla? Kevadest sügiseni maksab see võib-olla tõepoolest 400 eurot ja ise panen 400 eurot juurde. Kas see on nüüd valdkond, mis sobib, või pigem ei sobi?

21:19 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Kõigepealt esimene asi, mida ma olen täna siit kõnepuldist juba ka öelnud, aga mainin siis veel korra, on see, et soodustus, mis tehakse ettevõttes ühele inimesele, peab laienema ka kõigile teistele. See on kindlasti ettevõtte esmane kohustus. See on nüüd see personaliseerimise küsimus. Ma arvan, et kui rääkida detailsuse astmetest, siis suure tõenäosusega golfikeppide ostmisel te seda soodustust ei saa. Aga kui te seal värskes õhus liikudes golfi mängite, siis ma ei välista, et need kulud võidakse hüvitada selles ulatuses, mis praegu on ette nähtud. Või teistpidi, ütleme, et ettevõtte võtab vastu otsuse broneerida iga neljapäev kella 18–20 kuskil ujula või saal jõutreeninguteks, ja kõik töötajad saavad seda võimalust kasutada. See kõik on võimalik, aga see võimalus peab olema kõigil võrdselt. Võimalusi on siin mitu. Võib broneerida ühe konkreetse ujumisraja või jõusaali, nagu ma näite tõesin. Või siis on see alternatiiv – nagu eelkõneleja küsis, kas lisandub halduskoormust –, et tšekid tuuakse raamatupidamisse.

21:19 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud minister! Teile rohkem küsimusi ei ole.

21:19 Rahandusminister Sven Sester

Palun eelnõu toetada!

21:19 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Palun nüüd ettekandjaks rahanduskomisjoni liikme Aivar Sõerdi!

21:19 Aivar Sõerd

Austatud juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas käesolevat tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu oma 13. oktoobri istungil. Ülevaate eelnõu eesmärkidest andis rahandusminister Sven Sester.

Veel kord lühidalt eesmärkidest. Esiteks, tööandjal tekib võimalus hüvitada töötajale tervise edendamiseks tehtavaid kulutusi 100 euro ulatuses kvartalis, ilma et seda maksustataks erisoodustustena. Teiseks, pensionide täiendavat tulumaksuvaba summat suurendatakse 2832 euroni (mitte 2844 euroni, nagu on eelnõu tekstis). Kolmas muudatus on teise ja kolmanda haiguspäeva eest makstava haigushüvitise sotsiaalmaksuvabastus ning tulumaksuvabastuse laiendamine hüvitistele ja toetustele, mida makstakse tavaametniku, abipolitseiniku, vabatahtliku päästja ja eriolukorras tööle rakendatud isiku hukkamise, surma või töövõime vähenemise korral.

Komisjoni arutelu keskendus põhiliselt tervise edendamise kuludega seonduvale. Komisjoni liikmetel oli

küsimus, kuidas praktikas hakatakse sportimispaiga kasutamist sisustama. Näiteks, kas spaa kasutamine jääb sätte reguleerimisalasse. Vastus oli, et spaa kasutamist saab hüvitada. Siinkohal rõhutati veel seda, et tööandjal on õigus, mitte kohustus hüvitada. Hüvitamise korral tuleks hüvitada kõigile töötajatele samadel alustel ja ühetaolisena. Seda rääkis äsja siin ka minister.

Komisjoni liikmetel oli samasugune küsimus nagu siin saaliski, et miks peab see soodustus olema kõigile ühetaoliselt tagatud, miks ei ole tööandjal võimalik kasutada seda näiteks motivatsioonipaketi osana. Vastus oli, et seaduseelnõu mõtte kohaselt tuleb töötajaid kohelda võrdselt. Veel oli küsimus selle kohta, kas me selle maksusoodustusega ei suuna inimesi n-ö sisetingimustes sportima – jooksu- või suusarajal ei ole ju eriti midagi hüvitada, kuna suusakulu ei saa siin arvestada. Sellele küsimusele vastati, et meede võimaldab toetada ka välispordisüritustel, näiteks maratonidel ja muudel jooksumõistlustel osalemist. Siis oli küsimus suuskade ostu kohta, st kas suuskade ost on maksuvaba. Ei ole, oli vastus. Selle kohta on seletuskirjas täitsa eraldi lõik, kus on öeldud, et sportimis- või liikumispaiga kasutamisega seotud kuludeks ei loeta kulusid vahenditele, riistele ja jalanõudele, mida tegevuse harrastamiseks võib vaja minna. Eesmärgiks ei ole katta kõiki töötaja tervise edendamiseks seotud kulutusi, vaid tegemist on töötaja ja tööandja jagatud vastutusega.

Küsimus oli ka selle kohta, miks just 100 eurot kvartalis. Küsiti, kas kaaluti varianti, et see summa oleks 50 eurot kuus, mis teeks 600 eurot aastas. Eelnõu algatajate vastus oli, et eeskujuks oli Soome praktika, kus makstakse 400 eurot aastas. Eelnõu väljatöötamise käigus analüüsiti spordiklubide kuutasusid ning peeti silmas põhimõtet, et isiku enda kanda peaks jääma ka mingi osa. Laias laastus võiks olla niimoodi, et 1/3 on omaosalus ja 2/3 tööandja panus.

Komisjonis oli küsimus selle kohta, miks seadusmuudatus jõustub alles 2018. aasta 1. jaanuaril. Vastus oli, et poliitiline kokkulepe oli selline ja see vastab ka riigi rahalistele võimalustele. Küsiti veel tervise edendamise kulude maksuvabastuse rahalise mõju kohta. Sotsiaalmaksu puhul on see aastal 2018 kokku 6,8 miljonit ja eelnõu seletuskirjas on need kalkulatsioonid ka välja toodud. Nii nagu täna siin saaliski küsiti deklaratsiooni vormi kohta. Vastuse kohaselt on üldine suund maksustamispraktikas ikkagi selline, et tulevikus peaks kirjeid ja bürokraatiat vähemaks jääma.

Komisjon tegi järgmised menetlusotsused. Eelnõu esimene lugemine otsustati konsensuslikult lõpetada. Rahanduskomisjoni liikmed, kes selle konsensuseni jõudsid, olid Remo Holsmer, Andres Ammas, Martin Helme, Kalvi Kõva, Kalev Kotkas, Priit Sibul, Aivar Sõerd, Tarmo Tamm ja Urve Tiidus. Teine menetlusotsus oli selle kohta, et määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 2016. aasta 2. november kell 17.15. See oli samuti konsensuslik otsus ja tehti samas koosseisus, nagu ma ette lugesin. Muidugi oli otsus veel selle kohta, et võtta eelnõu esimene lugemine päevakorda tänaseks ja määrata vastutavaks menetlejaks siinkõneleja. Täna tähelepanu eest!

21:19 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Helir-Valdor Seeder, palun!

21:19 Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud juhataja! Hea ettekandja! Ma küsin seaduse tõlgendamise kohta. Paragrahvis 1 on öeldud, et erisoodustusena ei maksustata järgmisi töötaja tervise edendamiseks tehtavaid kulutusi, ja üks nendest kulutustest on avaliku rahvaspordiürituse osavõtutasu. Kas selle alla lähevad ka näiteks bridži- ja saskuturniirid? Ilmselt peetakse ju ka vaimset tervist silmas. See on üks küsimus. Teine küsimus on samas paragrahvis nimetatud tööandja olemasolevate spordirajatiste ülalpidamiseks tehtavate kulutuste kohta. Mida tähendab sõna "olemasolevate"? Kui neid rajatiseid ei ole, siis ei ole ju võimalik ka kulutusi teha. Kas see sõna "olemasolev" on siin vajalik või mitte?

21:19 Aivar Sõerd

Aitäh! Ma hakkan küsimuse teisest otsast pihta. Ma arvan, et sõna "olemasolev" ei ole juhuslik, vaid on seal täitsa eesmärgipäraselt. Nagu ma aru saan, oli siis, kui valitsus kabinetinõupidamisel teemat arutas, päevakorral meede, et peale maksuvabastuse laiendamise seda soodustust ka avalikku sporditaristusse investeerimisele kuni 10% ulatuses ettevõtte eelmise majandusaasta kasumist. Ettepanek ei leidnud valitsuskabinetis toetust. Seda on mainitud ka seletuskirjas.

Küsimusele bridžiklubi kohta ei oska ma vastata. Ma ei tea, kas bridž on sport või ei ole. Pigem arvan, et

need kulud lähevad selle soodustuse alla, aga ma pole sada protsenti kindel. Me jõuame seda võib-olla esimese ja teise lugemise vahel täpsustada. Komisjonis me seda muidugi ei käsitlenud, aga minu arvamus on, et see kvalifitseerub.

21:19 Esimees Eiki Nestor

Täpsustuseks rahandusministrile, et tal on alati võimalus läbirääkimiste käigus sõna võtta. Helir-Valdor Seeder, palun!

21:19 Helir-Valdor Seeder

Aitäh! No loodetavasti saab eelnõu menetlemise käigus selgeks, kas sasku, bridž ja mitmed teised niisugused sportlikud tegevused edendavad tervist ja kuidas nad edendavad. Aga ma ei saanud ikkagi aru nendest tööandja olemasolevate spordirajatiste ülalpidamiseks tehtavatest kulutustest. Teie vastuses ei olnud midagi selle täiendi "olemasolevate" kohta. Kui avalikud spordiobjektid siia alla ei lähe, siis piisaks ju, kui tekstis oleks "tööandja spordirajatiste ülalpidamiseks". Mis tähendab sõna "olemasolevate"? Minu arvates see ikkagi eksitab.

21:19 Aivar Sõerd

Aitäh küsimuse eest! Seda te oleks võinud muidugi ministri käest küsida, miks nad eelnõu niimoodi sõnastasid. Komisjonis me seda ei arutanud. Aga ma arvan, et ongi ikka nii, nagu ma ütlesin, st "olemasolev" viitab sellele, mis on olemas. Siia alla ei lähe see kulu, mida tehakse investeeringuks, et tulevikus näiteks mingisugune uus spordirajatise püstitada. Sellele kõnealne soodustus ei laiene.

21:19 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Aivar Sõerd! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Kersti Sarapuu Keskerakonna fraktsiooni nimel, palun!

21:19 Kersti Sarapuu

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Lugupeetud minister, ma tänan väga õnnitluste eest! Täna arutatud tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu on näide sellest, kuidas mõnikord pole oluline sisu, vaid algataja. Ma pean siinkohal silmas sätet, millega tööandjale antakse võimalus maksuvabalt hüvitada või tasuda töötaja eest kindlaksmääratud kulutused tervise edendamiseks 100 euro ulatuses kvartalis. Kui üldiselt karistatakse ikka inimest, kes ei hooli oma ligimesest või läheb tema vara kallale, siis ettevõtjate puhul on asi praegu vastupidi. Riik karistab ettevõtjat oma töötajatest hoolimise eest. Kehtiva seaduse kohaselt on töötajate tervise edendamiseks tehtavad kulud käsitatavad erisoodustustena ning need maksustatakse tulu- ja sotsiaalmaksuga. Eesti Keskerakonna fraktsioon on aastaid seisnud idee eest võimaldada tööandjal investeerida töötaja tervisesse maksuvabalt. Seda selleks, et tõsta töötajate motivatsiooni parandada oma tervist ja vähendada kutsehaigustesse haigestumise riski. Mul on hea meel, et kui kaks aastat tagasi rääkis tollane rahandusminister siin puldis, kuidas sellise muudatuse tulemusena hakkavad kõik tööandjad maksma töötajatele palka golfiväljaku- või jõusaalipiletites, siis nüüd on arusaam muutunud. Tuleb välja, et tänane minister on toonud selle teema väga kenasti menetlusse ning usub ja usaldab tööandjaid.

Tööalase aktiivsuse ja pika tööea alustalaks on hea tervis. Ebaterve eluviis, vähene liikumine ja varajane suremus ei lase täielikult kasutada tööjõu potentsiaali, mõjutades sedakaudu negatiivselt nii inimese elukvaliteeti kui ka produktiivsust tööturul. Statistika järgi vähendab kehv tervis meeste töötunde nädalas enam kui 12 tundi ja naistel enam kui 8 tundi. Üle poole Eesti haiguskoormusest langeb tööealisele elanikkonnale. See väljendub nii haiguse tõttu kaduma läinud töötundides ja varases pensionile jäämises kui ka tööealise elanikkonna kõrges suremuses. Selleks, et töötajad tervena, aktiivsena ja produktiivsena hoida, ongi vaja neid motiveerida. Terviseedendus on igati kiiduväärt algatus tööandja poolt, mis aitab lõppkokkuvõttes tööandjat ennast, töötajat ja ka riiki, kes saab endale produktiivsed ja aktiivsed elanikud. Seega võib kindlalt väita, et töötajate tervise parandamiseks ja hoidmiseks tehtud kulutused ei tohi minna erisoodustuse alla, mistõttu täna arutatav eelnõu on suur samm edasi tervema Eesti suunas. Aitäh!

21:19 Esimees Eiki Nestor

Andres Ammas Vabaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

21:19 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Lugupeetavad ministrid! Vabaerakond toetab selles eelnõus sisalduvat ideed, aga meie jaoks on see eelnõu märgiline ühes teises tähenduses. Nimelt sisendab see meile tohutult optimismi edasises töös. See näitab, et ka kõige pimedamale ööle järgneb koit ja tunneli lõpus paistab ikkagi valgus. Esitad ühe idee üks kord, lükatakse tagasi, nagu siin eelkõneleja jutust selgub, esitad teine kord, lükatakse tagasi. Võib-olla esitad ka kümnendat korda, aga ükskord tuleb siiski see päev, kui sinu idee saab teoks. See annab meie jaoks opositsiooni edasisele tegevusele palju mõtet juurde.

Aga vaadates nüüd suurt pilti, tuleb öelda, et peale kõige hea on selles eelnõus ka mõned väikesed vead. Esiteks on arusaamatu, miks eelnõu meie ette nii hilja toodi. Valitsuse kokkuastumisest on möödas 15 kuud ja see idee oli tegelikult juba enne küps. Palun vabandust, härrased ministrid, aga kas see ei ole natuke flegmaatiline käitumine meie tõtlikul ajal? Teiseks, miks see eelnõu hakkab kehtima alles ületulevast aastast? Ma ei usu, et Rahandusministeerium ei oleks hea tahte korral leidnud võimalust panna seda kehtima juba järgmise aasta 1. jaanuarist. Kolmandaks, miks nii vähe? Liiga vähe! Miks see eelnõu ei hõlma ettepanekut vabastada erisoodustusmaksust kõik töötajate tervisele tehtud kulutused? Miks ei hõlma see näiteks tööandjate ammust ettepanekut vabastada sellest maksust töötajate transpordile tehtud kulud? See, millest ma praegu räägin, ei ole Vabaerakonna fantaasia, vaid see sisaldub ka Justiitsministeeriumi tellimisel valminud raporti muude heade ideede hulgas.

See eelnõu on liiga bürokraatlik, millele on täna juba küsimuste-vastuste vormis mitu korda tähelepanu juhitud. Eelnõu kõneleb usaldamatusest ettevõtjate suhtes. Tegelikult kõneleb sellest usaldamatusest ka fakt, et eelnõu tahetakse vastu võtta ainult viieks aastaks. Kui midagi tõesti viltu läheb, siis võib ju alati teha teistsuguse ettepaneku, aga öelda juba alguses, et ei, vaatame ainult viis aastat, on meie arvates pisut kohatu.

Ja lõpuks, miks nii vähe? Miks ikkagi 400 eurot? Mis mõttes Soome eeskujul? Miks me ei vaata laiemat pilti ega ole ambitsioonikamad kui Soome? Me loodame, et need teised võimalused, millele tööandjad on viidanud, saavad edaspidi Rahandusministeeriumi tööjuhiseks.

Vabaerakond toetab selle eelnõu saamist seaduseks, aga me kavatseme kindlasti esitada mitu muudatusettepanekut. Lugupeetud minister! Vaat siis, kui meie muudatusettepanekuid arutatakse sisuliselt, tõsiselt ja põhjalikult ning neisse süvenetakse, jõuab valitsusk koalitsioon konstruktiivsuse uuele tasemele, millele te enne viitasite. Aitäh!

21:19 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Raivo Põldaru Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

21:19 Raivo Põldaru

Lugupeetud esimees! Head kolleegid! Hea minister! Täna hommik hakkab juba päris hilisesse õhtusse jõudma, aga arutelud, mis täna on olnud, ja seaduseelnõud, mis täna meie ees on ja veel tulevad, on tõepoolest toredad. Need tegelevad puhtalt Eesti oma inimeste ja Eesti seadustega, me ei pea lähtuma kusagilt Euroopast tulnud direktiividest. Arutatav eelnõu on kiitust väärt, kuigi ühinen eelkõnelejatega, et alati võiks parem olla. Need asjad, mida kolleeg eespool mainis, on jumalast õiged.

Täna on jutt läinud rohkem selle erisoodustusmaksu ning sportimise ja tervise peale. Ma avaldaksin aga tunnustust ka teiste eelnõuga tehtavate muudatuste eest. Kiita tuleb selle eest, et keskmine pension, mis järgmisel aastal peaks olema 419 eurot kuus, on maksuvaba, samuti selle eest, et taastusravi, mida loetus toodud spetsialistid teevad, on erisoodustusmaksust vabastatud. Väga meeldiv on, et me oleme võtnud eeskujul Soomest. Üks väikene mõtteid tekitav küsimus siin siiski on. Soomes on hüvitatav või tasutav summa 400 eurot ja meil samuti. Aga nagu eelkõneleja ütles, võiks meil ka rohkem maksta, sest inimeste omaosalus, see osa, mis läheb üle 400 euro, kipub meil suuremaks jääma, kui võrrelda Soome ja meie sissetulekuid. Nii et tõepoolest, võib-olla oleks võinud siin ka suurem summa olla.

Ja mis puudutab bürokraatiat, siis see tekitab samuti küsimärke. Kas viis aastat on piisav aeg, et hinnata selle seaduse mõju ja tulemuslikkust? Kas tervis hakkab nii lühikese aja jooksul kohe paranema ja haiguspäevade arv tõepoolest sellega väheneb, kui tööandjale antakse võimalus ka esimeste haiguspäevade eest kuni saajaprotsendilist hüvitist maksta? Kas see haiguspäevade hüvitis just nii ruttu mõjuma hakkab ja viie aasta pärast võib juba mingit tulemust näha, on muidugi veidikene kahtlane.

Tavaliselt on nii, et tervise paranemine ja tulemused võtavad natuke rohkem aega kui see viis aastat ja maksusoodustuse mõjud ilmnevad ka veidi pikema aja jooksul. Nii et selliseid küsitavusi on, kuid on tore, et niisugune seadus, mida eelnõu 302 endas kätkeb, meie ees on. Eelnõu väärrib kindlasti toetamist ja ehk ka paremaks tegemist. Aitäh!

21:19 Esimees Eiki Nestor

Priit Sibul Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel, palun!

22:17 Priit Sibul

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Austatud ministrid! Veel enne, kui ma räägin konkreetsest eelnõust, mis tulevast aastast lubab tööandjal teha töötajate spordiga seonduvaid kulutusi maksuvabalt ning hoiab keskmise pensioni endiselt tulumaksuvaba, lubage mul teha pisike sissejuhatus.

Mul on hea meel, et laias laastus me lähtume endiselt arusaamisest, et maksudega ei mängita. Samas pole kellelegi üllatus, et meie tööjõumaksud on kõrgemad, kui me sooviks, ja majandus areneb aeglasemalt, kui see meile meelepärane oleks. Kulud aga kasvavad omasoodu. Minu arvates on oluline, et oleme suutnud hakata tegelema väikeste, kuid oluliste asjadega. Mõni aeg tagasi oli teisel lugemisel käibemaksuseaduse muutmine, mille tulemusena tõstetakse käibemaksukohustuslase miinimummäära 16 000 eurolt 40 000 eurole. See on oluline väikeettevõtetele, kus sisendid on madalad ning ettevõtjapoolne lisandväärtus kõrgem. Samuti korrastab nimetatud eelnõu metalliettevõtete turgu ning teatavate kaupade puhul minnakse üle pöördmaksustamisele. Mulle isiklikult muidugi meeldiks, kui me oleksime julgemad ja kasutaksime pöördmaksustamise võimalust laiemalt.

Nüüd aga praegu menetletavast eelnõust. Loomulikult me toetame seda eelnõu. Oleme aastaid rääkinud selle vajadusest ning jõudnud täna ka tulemuseni. Me pole olnud sel rajal kaugelki mitte üksi, nagu siin on juba mitmel korral räägitud. Head kolleegid Sotsiaaldemokraatlikust Erakonnast ja Keskerakonnast on samuti aastaid selle eest seisnud ning eelnõusidki menetlusse esitanud. Täna teeme siis loodetavasti üheskoos algust ja suudame jõuda ka kolmanda lugemiseni, menetluse lõpetada ning seaduse vastu võtta.

Kui küsida, kas ma olen selle eelnõuga rahul, siis loomulikult mitte. Mulle meeldiks, et summa, mis on erisoodustusmaksust vaba, oleks suurem kui 400 eurot aastas. Tänapäevane reaalsus ja kokkulepe on aga see, et kvartalis saab hüvitada või tasuda töötaja eest kokku 100 eurot sportimis- või treeningupaiga kasutamise kuludest, spordirajatise ülalpidamiseks vajalikest kuludest, taastusraviteenuste kuludest ning avalike rahvaspordiürituste osavõttasudest. Menetluse käigus võiksime minu meelest arutada ka seda, et tööandja saaks selle summa arvel teha maksuvabalt sissemaksid tervisekindlustusse, mille kohta Kersti Sarapuul oli küsimus ministri-le.

Loomulikult ei ole see ideaalne eelnõu, aga see on oluline ja märgiline samm õiges suunas, mille eest tänu praegusele eestvedajale minister Sesterile. Lõpetuseks tänan häid kolleege parlamendis, kes on seda teemat ikka üleval hoidnud! Nagu ma ütlesin, kuigi tegemist ei ole ideaalse eelnõuga, on püstitatud siiski väga oluline, õige ja märgiline teema: inimene ise vastutab oma tervise eest. Meie ja kõigi teiste kohus on siin abiks olla, igaüks oma võimaluste piires, toetada tööandjaid neile selleks võimalusi luues. Arvestades meie demograafilist olukorda ja tervisekäitumist ning üha kasvavat survet tervishoiukuludele ja augus olevale haigekassa eelarvele, on tegemist ainuõige sammuga. Tänapäevane tähelepanu eest!

22:17 Esimees Eiki Nestor

Aivar Sõerd Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

22:17 Aivar Sõerd

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! On kindlasti tervitatav, et me arutame tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse muutmise eelnõu samal päeval, kui meil oli päevakorras spordipoliitika põhialuste eelmise aasta täitmise aruande arutelu. Tõesti, Eestis on märkimisväärselt hoogustunud liikumisharrastus ja kasvanud ka spordiklubides treenijate arv. Aga samas, kui me vaatame Maksu- ja Tolliameti andmeid, siis eelmisel aastal deklareerisid tööandjad tervise edendamise kulusid – neid, mis lähevad erisoodustuse alla – vaid 3,9 miljoni euro ulatuses. Kui me eeldame, et ühe töötaja kohta tehtav kulu võiks olla 400 eurot aastas, nagu on eelnõus, siis seni deklareeritud summa hõlmab vaid paari protsenti kõigist töötajatest. Tõsi, tööandjad on panustanud töötajate tervisesse ka muul moel – nii, et

ei oleks seda maksukohustust. Eks põhiprobleem, miks need kulutused nii väiksed on, ongi see, et maksuseadus käsitleb neid erisoodustusena, ja see suurendab ülemääraselt tööandja maksukoormust. See on siis üks põhjus, miks tööandja panus on olnud tagasihoidlik. Kõnealune eelnõu kindlasti suurendab tööandja panust. Meil on ühiskonnas tervikuna vaja suunata rohkem tähelepanu tervise edendamisele ja lõppkokkuvõttes saab tööandja sellest ka otsest kasu, sest me ikkagi eeldame, et muudatuse tulemusena peaks vähenema töötajate haiguspäevade arv.

Kindlasti on äärmiselt tervitatav, et me jätkame seda poliitikat, mille järgi keskmine pension on tulumaksuvaba. Samuti on tervitatav eelnõus sätestatud tööandja võimalus maksta ka teise ja kolmanda haiguspäeva eest sotsiaalmaksuvaba hüvitist, nii nagu seda seni on makstud neljandast kuni kaheksanda haiguspäevani.

Reformierakonna fraktsioon toetab selle eelnõu seadusena vastuvõtmist. Täna tähelepanu eest!

22:17 Esimees Eiki Nestor

Helmen Kütt Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel, palun!

22:17 Helmen Kütt

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Hea rahandusminister! Kuidas leida ja hoida töötajaid, on igapäevane küsimus tuhandetele Eesti ettevõtjatele, sest nende arenguvõimalusi piirab praegu rohkem kui kunagi varem tööjõupuudus. Lähiaastatel väheneb tööealine elanikkond Eestis veelgi ja seda keskmiselt 4800 inimese võrra aastas. Eesti Panga andmetel on meil 15 aasta pärast tööjõuturul ligi 75 000 inimest vähem kui praegu. Niisiis on inimeste tervis ja võime panustada pikaajaliselt ühiskonda järjest kasvava tähtsusega.

Euroopa Komisjon märgib eelmisel aastal avaldatud töödokumendis, et kuigi Eesti elanike tööhõive määr on Euroopa Liidu keskmisest kõrgem, ei ole inimeste tervislikel põhjustel tööturul lahkumise tendents vähenenud. Seega peaks riik tegema omalt poolt kõik, et suunata inimesi järgima elustiili, mis aitab tervist hoida ja haigestumist ennetada.

Riigi jaoks on maksusüsteem üks lihtsamaid ja kiiremaid vahendeid, millega mõjutada ettevõtete ja inimeste käitumist. Kahjuks on kõigil eelnenud aastatel ja on ka praegu nii, et ettevõtete investeeringud masinatesse ning seadmetesse on maksuvabad, kuid töötajate tervisesse panustamist karistatakse erisoodustumaksuga. See tähendab, et sportimise, tervise kontrollimise või tervise parandamisega seotud kulude arvetele lisanduvad nii tulu- kui ka sotsiaalmaks, mis teeb sellised investeeringud ettevõtte jaoks pea kaks korda kallimaks. Näiteks töötaja 30-eurose treeningusaaliarve tasumine tähendab tööandjale ligi 50 euro suurust kulutust.

Olen alati olnud seda meelt, et kui riik oma suhtumist muudaks ja võimaldaks ettevõtjatel investeerida töötajate sportimisse ja tervise edendamisse maksuvabalt, tegeleks spordiga palju enam inimesi. Kokkuvõttes on haiguse ärahoidmine kogu ühiskonnale kordades odavam.

Sotsiaaldemokraadid on viimase 13 aasta jooksul esitanud seitse korda Riigikogule seaduseelnõu, mis lubaks tööandjatel teatud summa ulatuses aastas maksuvabalt oma töötajate tervisesse panustada. Esimest korda tegime seda aastal 2004. Oleme selles küsimuses ikka ja jälle pörkunud küüniliste hoiakute vastu. Tervise edendamine olevat inimeste enda asi ja keegi ei keela neil seda oma palgast teha. Lisaks tähendavat selline erandi tegemine maksusüsteemis seda, et ettevõtted hakkavad palka maksma spordiklubi pääsmetes ning riigil jäävad miljonid eurod maksutulu saamata. Selliste väidetega ei saa nõus olla. Loomulikult võib inimene ise oma tervise edendamisse panustada, ja paljud teevadki seda. Kuid olukorras, kus pool Eesti elanikest teenib brutotuluna vähem kui 858 eurot kuus, ja just nii suur on selle aasta teise kvartali mediaanpalk, on üsna tõenäoline, et kogu sissetulek kulub laste haridusele, transpordile, kodu ja pere ülesehitamisele. Seetõttu ollakse tihti sunnitud esmapilgul teisejärgulistest asjadest loobuma, kuid oma tervist hoida see tegelikult ei aita.

Mis puudutab riigieelarvet ja tööandjate huvi pakkuda palgatõusu asemel spordiklubide kaarte, siis vastupidi: esiteks väheneb inimeste tervise parandamise koormus riigieelarvele, ja teiseks, olukorras, kus Eestis töökäsi napib, ei saa tööandja lubada endale käitumist, mis demotiveerib töötajat. Tänapäeva inimese jaoks on lisaks palgale oluline nii töökeskkond kui ka tööandja panustamine tema tervisesse ja arengusse. Riigipoolne maksusoodustus aitab sellele kaasa, et ettevõtja on valmis panustama inimkapitali arengusse laiemalt ega piirdu üksnes palga maksimisega.

Sotsiaaldemokraatidel on äraütlemata hea meel, et lõpuks ometi viiakse meie kivistunud ja ühetaolisesse maksusüsteemi sisse see kauaoodatud muudatus ja alates 2018. aasta 1. jaanuarist

saavad ettevõtted maksuvabalt panustada oma töötajate tervisesse 400 euro ulatuses aastas. Jah, summa võiks olla suurem, kuid on oluline, et hea algus on tehtud. Kuna korras süda, kops ja neer on otseselt õnnelikuks eluks ja viljakaks töötegemiseks vajalikud, siis arvan ...
Palun lisaaega!

22:17 Esimees Eiki Nestor

Palun, lisaaeg kolm minutit!

22:17 Helmen Kütt

... et paljud ettevõtjad hakkavad praegusest märksa enam panustama oma töötajate tervise edendamisse. Võitjateks on kõik kolm osapoolt: inimene, tööandja ja riik. Sotsiaaldemokraatidena oleme sügavalt veendunud, et konkurentsitingimustes vastupidamise eelduseks on riigipoolne sekkumine. Nagu eespool öeldud, annavad maksud ühiskondlike hoiakute muutmiseks kiiremaid võimalusi. 1991. aastal lõpetas paavst Johannes Paulus II oma sajanda kirja järgmiselt: "Kunagi oli otsustav tootmistegur maa ja hiljem oli selleks kapital. Täna on otsustav tegur inimene ise ..." Ka Eestil on tagumine aeg astuda oma majanduses 21. sajandisse ning asetada poliitiliste otsuste tegemise keskmesse inimene, tema heaolu ja tervis. Ainult sellisel moel tegutsedes on meil lootust jääda riikidevahelises konkurentsis ellu ning tagada eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimine läbi aegade. Aitäh!

22:17 Esimees Eiki Nestor

Minister Sven Sester on soovinud osaleda läbirääkimistel. Kodu- ja töökorra seaduse § 71 alusel palungi ministri nüüd kõnetooli!

22:17 Rahandusminister Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head parlamendiliikmed! Ma tahtsin paari sõnaga lihtsalt markeerida tänaseid läbirääkimisi just selle konkreetse eelnõu üle. Väga meeldiv! Väga meeldiv oli tõdeda, et see konstruktiivsus, mis on koalitsiooni ja valitsuse tasemel, on kandunud ka siia parlamendisaali. Olenemata sellest, millistest erakondadest olid inimesed, kes siin täna esinesid ja andsid fraktsioonide nimel edasi mõtteid selle eelnõu kohta, nad valdavalt ja selgelt toetasid seda. Seda ei ole väga tihti näha olnud. Siinkohal ma tahan teid kõiki tänada.

Kui me vaatame veel kord sellele eelnõule otsa sisu poole pealt, siis ma markeeriksin ära paar asja nii teile kui ka nendele 19 vaatajale, kes meid praegu interneti kaudu jälgivad. On kaks olulist asja. Üks on see, millest me täna oleme vähem rääkinud, aga mille üle me peaksime Eestis uhked olema – see on keskmise pensioni maksuvabastus. Me oleme igal aastal sellest põhimõttest kinni hoidnud. Keskmine pension on kasvanud. Etteruttavalt ütlen, et järgmisel aastal tõuseb keskmine pension 20 eurot, st praeguselt 396 eurolt 416 eurole. Me oleme hoidnud pensioni tulumaksuvabana. Ma arvan, me võikime selle üle tõesti uhked olla, et riik ei ole teise käega ära võtnud seda 20%, mida Eesti riigis üldiselt muidu tulumaksuna tulude pealt võetakse.

Teine oluline asi, millest me oleme täna rohkem rääkinud, on seotud võimalike maksetega, peaasjalikult just töötajate tervise edendamiseks tehtavate kulutuste erisoodustumaksust vabastamisega. Nagu mitmed eelkõnelejad on nentunud, on sellest palju aastaid räägitud, aga siin on nagu mingi punn ees olnud, mida me pole suutnud kuidagi eemale lükata. Seepärast ma täna eraldi koalitsioonipartnereid, kellega kokkuleppel see teema ühel hetkel meie valitsuse tööplaani tuli ja on nüüd konkreetseks eelnõuks formuleerituna teie laudadel.

Rõhutan veel kord seda, millest ma alustasin: koos oleme tugevad. Täna sed sõnavõttud kõikidelt fraktsioonidelt toetasid eelnõu ja seda oli tore kuulata. Aitäh teile!

22:17 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 302 esimene lugemine lõpetada. Määrän muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 2. novembri kell 17.15.

17. 21:33 Kindlustustegevuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (275 SE) esimene lugemine

22:17 Esimees Eiki Nestor

Meie järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud kindlustustegevuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 275 esimene lugemine. Algatajapoolne ettekandja rahandusminister Sven Sester, palun!

22:17 Rahandusminister Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head parlamendiliikmed! Käesolevaga annan teile ülevaate kindlustustegevuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõust, mis kannab numbrit 275. Valitsus on teile arutamiseks esitanud eelnõu, mille ajendiks on Euroopa Liidu otsekohalduv määrus, kus sätestatakse nõuded investeerimistoodete pakkumiseks. Seaduseelnõu eesmärk on suurendada investeerimistoodete läbipaistvust, mis on oluline meede jaeinvestorite kaitsmiseks. Määruse nõuetekohaseks rakendamiseks Eestis muudetakse finantssektori seadusi. Eelnõu kohaselt peavad investeerimistoodete pakkujad ehk kindlustusandjad, investeerimisühingud, krediidasutused ning kindlustus- ja kredidivahendajad koostama iga investeerimistoote kohta kokkuvõtliku põhiteabedokumendi. Sellised investeerimistooted Eestis on näiteks investeerimiskõigusega elukindlustuslepingud, investeerimishoiused, tuletisinstrumendid ja mitmesugused muud struktureeritud finantstooted. Standardvormis teabedokument annab jaeinvestorile ehk n-ö tavakliendile ülevaate investeerimistoote olemusest, omadustest ja riskidest ning tootega seotud kuludest. Kuna nõuded on ühesugused kogu Euroopa Liidus, siis aitab see tooteid ka omavahel võrrelda ning kaalutletud otsuseid teha. Regulatsioon on plaanitud jõustuma 2016. aasta 31. detsembril. Täna tähelepanu eest!

22:17 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ministrile. Krista Aru, palun!

22:17 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Aitäh, austatud minister! Mul on üks täpsustav küsimus. Seletuskirjas on kenasti märgitud, et pool aastat enne määruse eelnõu jõustumist on turuosalised põhimõtteliselt informeeritud ja asjaga kursis, aga ettevalmistusi alustavad nad siis, kui tehnilised dokumendid või standardid on valmis. Kes need tehnilised dokumendid või standardid koostab? Kas see on Rahandusministeerium? Millal need valmivad?

22:17 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Teabedokumendid pannakse paika Euroopa Liidu tasemel ja need on kõikidele liikmesriikidele ühtsed. Selles võlu peitubki, et ükskõik millises riigis sa selle teabedokumendi täidad, on jaeinvestoril ehk siis tavakliendil alati ühesugune informatsiooniväli. Praegu just kooskõlastatakse riikide vahel neid väljasid, mis teabedokumentides võiksid olla.

22:17 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, rahandusminister Sven Sester! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Rahanduskomisjoni ettekandja on komisjoni liige Kalev Kotkas. Palun!

22:17 Kalev Kotkas

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas Vabariigi Valitsuse algatatud kindlustustegevuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 13. oktoobri korralisel istungil. Eelnõu algatajat esindas ja selgitusi jagas rahandusminister Sven Sester. Lisaks olid kohal Rahandusministeeriumi finantsturgude poliitika osakonna juhataja Thomas Auväär ja kindlustuspoliitika osakonna peaspetsialist Kristiina Kubja.

Rahanduskomisjon nõustus plaaniga, et tulevikus peab investeerimistoote pakkuja koostama põhiteabedokumendi, mis annab jaeinvestorile ülevaate investeerimistoote olemusest, omadustest, riskiprofiilist ja tootega seotud kuludest. Selline lähenemine peaks tulevikus olema kasulik teingu mõlemale osapoolle – paraneb kliendi kaitstus ja suureneb investeerimistoote usaldusväärsus. Seetõttu oli rahanduskomisjon nõus, et otsekohalduva Euroopa Liidu määruse paremaks rakendamiseks on vaja kindlustustegevuse seadusesse, krediidasutuste seadusesse,

võlaõigusseadusesse ja väärtpaberituruseadusesse viia sisse asjakohased viited põhiteabedokumendi kohta.

Komisjoni arutelul pälvivad enam tähelepanu kaks asjaolu. Esiteks, riigisisised valikukohad. Nimelt jätab määrus liikmesriikidele õiguse reguleerida põhiteabedokumendi esitamist kliendile ka määruse kohaldamise alast välja jäävate dokumentide osas, näiteks pensionitoodete puhul. Riigi otsuse kohaselt ei laiendata määruse kohaldamise ala nendele toodetele. Ühe põhjusena tuuakse välja asjaolu, et määruse eesmärk on anda investeerimissooviga jaeinvestorile ülevaade toodetest, mis on keerukad, seotud ebaselgete riskidega ja mida on seetõttu raske võrrelda. Samas suurendaks põhiteabedokumendi koostamise ja esitamise kohustuse laiendamine toodetele, mille puhul puudub investeerimisrisk, põhjendamatult halduskoormust ega täidaks selle määruse põhieesmärki. Teiseks oli komisjoni arutelul teemaks ka seaduse jõustumine, kuna on oht, et määruse jõustumist lükatakse Euroopas edasi ja uus jõustumistähtaeg ei ole veel selge. Enne seaduseelnõu teist lugemist on rahanduskomisjonil võimalik uut jõustamistähtaega arvestavad muudatused eelnõus ette näha. Rahanduskomisjon tegi ka mõned protseduurilised otsused. Esiteks, teha ettepanek võtta eelnõu 275 täiskogu päevakorda kolmapäevaks, 19. oktoobriks (otsus tehti konsensusega); teiseks, teha Riigikogule ettepanek seaduseelnõu 275 esimene lugemine täna lõpetada (selle poolt oli 8 komisjoni liiget, vastu 1); kolmandaks, teha ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks 2. november 2016 kell 17.15. Tänan!

22:17 Esimees Eiki Nestor

Kas komisjonipoolsele ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Kalev Kotkas! Avan läbirääkimised. Könesoove ei ole. Komisjoni ettepanek on eelnõu 275 esimene lugemine lõpetada. Määrata muudatusettepanekute tähtajaks 2. novembri kell 17.15.

18. 21:40 Ravikindlustuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (301 SE) esimene lugemine

22:17 Esimees Eiki Nestor

Meie järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud ravikindlustuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 301 esimene lugemine. Algatajapoolne ettekandja tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski, palun!

22:17 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Tutvustan teile ravikindlustuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Seaduse põhieesmärk on täiskasvanute hambaravihüvitise süsteemi loomine, taastamine või muutmine – kuidas iganes seda nimetada. Kuna ravikindlustuse seaduse sellekohasel muutmisel on tekkinud ka mõned teised nii sisulise kui ka tehnilise muutmise ideed, siis oleme need samuti eelnõusse lisanud. Aga olulisim on tõepoolest see muudatuste pakett, mis puudutab täiskasvanute hambaravi.

Hüvitise rakendamise eesmärk on suurendada hambaraviteenuste kättesaadavust ning seeläbi parandada täiskasvanute hammaste tervist, mis on ka oluline osa elanikkonna üldisest terviseseisundist. Tasub tähele panna, et täiskasvanute hambaravi hüvitamist puudutavatel muudatustel on ka oluline mõju tervisealase ebavõrdsuse vähendamisel. Hambaraviteenuste regulaarsest kasutamisest sõltuval hammaste seisukorral on suur mõju elukvaliteedile ja hammaste varane profülaktiline läbivaatus võimaldab vältida hilisemaid komplikatsioone ning tulevikus isegi ravikulusid vähendada.

Teame, et hambaraviteenuste kasutamine Eestis on sissetulekurühmiti väga ebavõrdne ja selles osas valitseb ühiskonnas suur ebaõiglus vaesema elanikkonna kahjuks. Eurostati viimaste, 2014. aasta andmete järgi on katmata hambaravivajadus vaesemal elanikkonnal kordades suurem kui kõrgema sissetulekuga inimestel. Rahalistel põhjustel jääb hambaravi saamata keskmiselt 7,6%-l Eesti inimestest, kusjuures lõhe suurima ja väikseima sissetulekuga inimeste vahel on märkimisväärne. Kõrgeima sissetulekuga inimeste rühmas jääb hambaravita 1,8%, vaesematest inimestest suisa 15%. Viimane põhjalikum uuring tervishoiukulude omaosaluse jaotusest leibkondade sissetulekurühmade

kaupa on aastast 2014. Sellest uuringust lähtuvalt saab öelda, et kui kõige kõrgema sissetulekuga elanikud kulutavad tervisele absoluutväärtuses rohkem raha, siis vähem teenivad inimesed kulutavad tervisele suurema protsendi oma sissetulekust.

Kui me vaatame, kuidas Eesti tervishoiuteenuste puhul jaguneb omaosalus, mis laias laastus on 25% või õigemini läheneb sellele, siis suurim osa sellest läheb ravimitele ja teisel kohal ongi just nimelt hambaravi, mis moodustab umbes neljandiku omaosaluskoormusest. Ja nagu öeldud, jõukamatel inimestel on hambaraviteenusele märksa parem ligipääs. Katmata ravivajadust arvesse võttes on selge, et hambaravikulude riigipoolne hüvitamine on igal juhul nii tervise kui omaosaluse vähendamise seisukohast oluline. Seega võib öelda, et hambaravihüvitise rakendamise eesmärk on teha teenus kättesaadavamaks neile, kellele see siiani ei ole taskukohane, ehk siis vähendada finantsilisi barjääre, mis enamikul inimestel on selle teenuse puhul olnud.

Nüüd siis muudatustest lähemalt. Praegu kehtiva süsteemi järgi on kuni 19-aastaste kindlustatud isikute hambaravi tasuta ja ülejäänud täiskasvanutele tagatakse juhul, kui olukord on päris hull, vältimatu abi minimaalses ulatuses. Muus osas on hambaravi riigipoolne hüvitamine väga piiratud. Pensionärid saavad tagantjärele taotleda haigekassast hambaravihüvitist, mis on 19 eurot aastas. See summa on jäänud vanast ajast, kui hüvitis oli 300 krooni. On selge, et selle raha eest väga palju hambaravi ei saa. Pealegi on süsteem, kus inimene peab enne oma teenuse eest ise maksma ja hiljem see siis hüvitatakse talle, oma olemuselt ebamõistlik ja ebaefektiivne. Meil on veel kolm väiksemat rühma, kellele sama süsteemi alusel, rahalise hüvitise taotluse alusel makstakse veidi suuremat hambaravihüvitist, natuke alla 30 euro. Need on rasedad naised, alla üheaastaste laste emad ja meditsiinilistel põhjustel suurema hambaravivajadusega isikud. Ka nende puhul on määr madal ja rahaline hüvitis ei ole loomulikult kõige otstarbekam.

Sellest tulenevalt oleme täiskasvanute hambaravis ette võtnud laiema ülevaatus, laiema reformi. Vastavalt eelnõule, mille Vabariigi Valitsus on teile välja pakkunud, muutuks täiskasvanute hambaravihüvitis mitterahaliseks. Mitterahaline tähendab seda, et arveldus ei käi patsiendi ja haigekassa vahel. Pärast seda, kui inimene on teenuse kätte saanud, ei hüvitata talle seda tagantjärele, vaid arveldamine käib haigekassa ja teenuseosutaja vahel ehk vastav hüvitisel summa arvutatakse inimese hambaravi arvest maha. Kõige lihtsama analoogi võib tuua retseptiravimitega: kui te lähete retseptiga apteeki ja ostate ravimi, siis see hüvitis, mille haigekassa soodusravimite puhul annab, ei liigu mitte tagantjärele teie arvele, vaid arvestatakse kohe ravimi hinnast maha. Samasugusele süsteemile soovime üle minna ka hambaravis ja sellest tulenevalt oleme välja töötanud vastava paketi. Siin on mitmeid tehnilisi aspekte, mis selle süsteemiga loomuldasa kaasnevad. Me peame sätestama teenuste loetelu ehk hambaraviteenused, mille puhul seda hüvitist on võimalik saada. Peame sõlmima lepingulised suhted nende hambaraviosutajatega, kes on valmis sellise skeemi alusel koos haigekassaga patsiente teenindama. Samuti peame lisaks teenuste loetelule ütlema, missuguste hindadega neid teenuseid tagatakse, et hoida kulusid kontrolli all.

Kui minna hüvitise määrade juurde, siis näeme, et elanikkonnarühmade vahel võiks olla diferents. Alaealiste hambaravi jääb ka edaspidi tasuta, siin muudatusi ei ole. Kui räägime täiskasvanutest, siis oleme nad jaganud hüvitise mõttes kahte rühma. Esimene on nn kõrgendatud hambaravivajadusega sihtrühm, kuhu kuuluvad praegused hüvitise saajad: rasedad naised, alla üheaastaste laste emad, meditsiinilistel põhjustel kõrgendatud ravivajadusega isikud ja pensionärid. Nende puhul näeme, et haigekassa makstava hüvitise piirmäär on 85 eurot aastas ja 15 eurot maksab patsient ise ehk siis omaosalus on 15%. Teistpidi arvutades, kui inimene läheb hambaarsti juurde ja tema hambaraviteenuse summa on 100 eurot, siis 15 eurot maksab inimene ise ja 85 eurot maksab haigekassa. Neid inimesi, kellele see kõrgendatud piirmäär rakendub, on Eestis umbes 400 000.

Ülejäänud täiskasvanutele, kes on kindlustatud, kuid nendesse rühmadesse ei kuulu, näeme ette kõrgema omaosaluse määra, milleks on siis 50%. Oleme siin lähtunud ka teiste riikide praktikast, kus hambaravis kehtib üldiselt kõrgem omaosaluse määr. Suutervise küsimustes sõltub väga palju inimese enda tervisekäitumisest, suutervise hoidmisest, suuhügieeni tagamisest, ja sellest tulenevalt ongi õigustatud ka suurema omaosaluse kehtestamine.

Selle ettepaneku kohaselt, mille me oleme täna seaduseelnõuga siia teie ette toonud – see, kui suured on hüvitise piirmäärad, ei ole küll seaduse tasemel tehtav otsus, see on Vabariigi Valitsuse tasandi otsus –, oleme planeerinud ülejäänud täiskasvanute hüvitise piirmääraks 30 eurot aastas. Pakett jõustuks 1. juulist 2017 ehk siis järgmise aasta teisest poolaastast. Selle rahaliseks katteks on järgmisel aastal planeeritud eraldada riigieelarvest haigekassale täiendavalt 6 miljonit eurot ja seal edasi eraldatakse

siis terve aasta peale vastavalt 12 miljonit eurot.

Lisaks täiskasvanute hambaravihüvitisele, mis saab olema kahetasandiline – kõrgendatud piirmäär on 85 eurot ja üldine piirmäär 30 eurot –, jääb ka edaspidi alles proteesihüvitis, mille summa on 255 eurot kolme aasta peale. Seda me ei muuda. Küll on plaanis muuta ka hambaproteesihüvitis mitterahaliseks hüvitiseks. Kui praegu makstakse seda samamoodi nagu juba mainitud täiskasvanute hambaravihüvitist, st inimene maksab teenuse eest ise ja esitab seejärel taotluse, mille alusel talle kindel summa hüvitatakse, siis tulevikus võiks inimene oma teenuse hinnast selle 255 eurot kolme aasta peale kohe maha arvata. Kuna selline muudatus võtab natukene rohkem aega, siis seda me 1. juulist 2017 teha ei jõua. See on plaanis jõustada 1. jaanuaril 2018.

Nüüd mõned väiksemad muudatused. Oleme näinud ette, et haigekassa hakkaks tasuma hambaraviteenuse osutamiseks meditsiinilistel näidustustel vajaliku anesteesia teenuse eest vähemalt 19-aastastele isikutele. Tegemist on eeskätt puudega inimestega, kellele meditsiinilistel põhjustel ei ole võimalik ilma anesteesiata hambaravi teha. Praegu seda haigekassa eelarvest ei finantseerita, aga järgmisest aastast võib seda teha. Eeldame, et seda teenust kasutab umbes 500 inimest. Rahaline kulu on 77 000 kuni 150 000 eurot aastas, mis on küll märkimisväärne, aga kindlasti on tegemist pikaajalise tõsise probleemiga Eesti ravikindlustuspaketis ja niimoodi saame selle asja lahendatud.

Nüüd muudest ravikindlustuse seaduse muudatustest, mis ei ole seotud hambaraviga, aga mida oleme pidanud mõistlikuks teha. Esiteks, ravikindlustuse seaduses muudetakse juriidilise isiku juhtimis- ja kontrollorgani liikme ning võlaõigusliku lepingu alusel töö- ja teenustasusid saava isiku kindlustuskaitse peatamise aluse sädet. Lihtsamal keeles öeldes on meil tänase seisuga selline olukord, et kui inimene töötab võlaõigusliku lepingu alusel, näiteks töövõtu- või käsunduslepingu alusel, siis kehtib tema kindlustuskaitse täpselt nii kaua, kuni kehtib see leping. Haigekassa tagab selle ravikindlustuse maksuameti andmete järgi. Kui 20. kuupäeval on maksu laekumise tähtaeg ja maks sel päeval ei laeku, siis järgmisel päeval saab inimese ravikindlustus automaatselt otsa. Oleme leidnud, et see ei ole mõistlik. Mitmesugustel põhjustel võib juhtuda niimoodi, et maksu ei maksta sellel päeval, olgu siis põhjuseks raamatupidaja viga või midagi muud. Jätta inimesed selles olukorras automaatselt ja päevapealt ravikindlustuseta on ebamõistlik. Sellest tulenevalt pikendame töövõtulepingu või võlaõigusliku lepingu alusel töötavate inimeste ravikindlustuskaitset kuu võrra, mille tulemusel on inimestel võimalik ravikindlustuse pidevust paremini tagada. Selle aasta juuli seisuga oli sellise kindlustusliigiga isikuid kokku 26 500, nii et see puudutab üsna suurt osa Eesti inimestest.

Täpsustatakse täiendava ravimihüvitise ja kehavälise viljastamise protseduuriga seotud ravimite eest makstava hüvitise omavahelisi seoseid. Piltlikult öeldes on olukord – sellele on viidanud ka Tartu Ülikool –, et kahe eri seaduse alusel kompenseeritakse samu ravimeid, ja võib juhtuda, et inimene saab riigilt eri seaduste alusel makstud hüvitisega rohkem raha tagasi, kui ta on ravimite eest maksnud. Tegemist on tehnilise veaga, mille me selle eelnõuga samuti ära lahendame.

Ravikindlustuse seadust muudetakse selliselt, et perekonnaliikme põetamisel on võimalik saada hooldushüvitist ka haiglas põetamise korral. Praegu on õigus seda hooldushüvitist saada ainult kodus põetamise korral. Ainsa erandina on haiglas põetamise korral võimalik hooldushüvitist saada alla 12-aastaste laste puhul, aga see vanuseline piirang ei ole õigustatud. Sellele on juhtinud tähelepanu ka õiguskantsler, sest vajadus viibida haiglas oma lapse juures ei sõltu tihti mitte east, vaid sõltub lapse seisukorrast, tema meditsiinilistest näidustustest. Näiteks kui on veel puudega laps, siis tema puhul on olukord kindlasti teistsugune. Sellepärast muudamegi regulatsiooni paindlikumaks. Mõju haigekassa eelarvele on potentsiaalselt üsna märkimisväärne, aga see on hea ja õige asi.

On ka mõned tehnilised küsimused, millele ma siin ei keskenduks. Viimase sisulise muudatusena märgin Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi punkti, millega me pikendame ajateenijate ravikindlustust. Praegu on kujunenud olukord, kus ajateenijad läbivad kevadeks ajateenistuse ja sügisel, septembrikuust soovivad minna edasi õppima, aga vahepealsel ajal, kuu aja möödudes lõpeb neil ravikindlustus ära. Nad on kaks kuud ravikindlustuseta, mis pole mõistlik. Väga paljud neist võtavad ennast suvel siis töötukassas arvele ilma sisulise soovita saada tööd, vaid lihtsalt selleks, et saada ravikindlustust. See tekitab töötukassas tarbetut koormust. Inimesed ei otsi selle aja jooksul tegelikult tööd, sest nad lähevad kohe septembris edasi õppima. Sellest tulenevalt oleme Kaitseministeeriumiga kokku leppinud, et Kaitseministeerium maksab ajateenistuse läbinud inimeste eest sotsiaalmaksu ära ja nende ravikindlustust saab paari kuu võrra pikendada. Keskmiselt on Eestis umbes 3000 ajateenijat aastas, aitame neil siis selle suvise üleminekuaja ravikindlustatuna elada.

Seadus jõustub, nagu öeldud, üldiselt 1. juulil 2017, aga kaks sädet – esiteks juba mainitud

hambaproteesihüvitise mitterahaliseks muutmine ja teiseks see ajateenijate punkt – ülejäätmise, 2018. aasta 1. jaanuaril. Suur tänu!

22:17 Esimees Eiki Nestor

Küsimused eelnõu algatajale. Siim Kiisler, palun!

22:17 Siim Kiisler

Aitäh! Auväärt minister! Mul on küsimus hambaproteesihüvitise kohta. Miks selle taotlemine on nii keeruline, et peab esitama veel eraldi avalduse ja täiendavad dokumendid? Kas see ei võiks käia kuidagi lihtsamini, nii nagu muidu need haigekassa asjad käivad? Öelda lihtsalt, et nii suur osa on sul kompenseeritud, ülejäänud osa pead oma taskust juurde maksma ja kogu lugu. Miks on siin see ministri määruse kavand, mis mõjub väga bürookraatlikult?

22:17 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Asja eesmärk on jõuda selleni, et ka hambaproteesihüvitis muutuks mitterahaliseks, nagu ma selgitasin. Mitterahaline tähendabki seda, et enam ei arvelda inimene ja haigekassa, vaid haigekassa ja teenuse osutaja. See on see süsteem, mille poole me liigume, ja see jõustub 1. jaanuaril 2018. Kui praegu arveldab haigekassa kliendiga või siis ravikindlustatud isikuga, kes peab esitama taotluse, siis tulevikus liigume põhimõtteliselt sinna suunda, et hüvitise summa võetakse maha teenuse enda hinnast.

22:17 Esimees Eiki Nestor

Andres Ammas, palun!

22:17 Andres Ammas

Lugupeetav juhataja! Lugupeetav minister! Palun vabandust, kui hilisel tunnil on midagi kõrvust mööda läinud! Eelnõu § 1 punktiga 18 tunnistatakse kehtetuks § 38 lõige 4. See on seotud sellega, et edaspidi ei ole kindlustatud isik otseselt seotud ühegi haigekassa piirkondliku struktuuriüksusega, vaid on nimekirjas üldistel alustel. Kas see toimub nagunii ja me lihtsalt fikseerime selle ka eelnõus või käsitleb eelnõu seda kuidagi eriti?

22:17 Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski

Suur tänu! Ma ei hakka seda paragrahvi praegu siit otsima, aga üldiselt on haigekassa enda n-ö piirkondlik struktuur ära kadumas. Inimesed on kõik ühesainsas haigekassa andmebaasis, ravikindlustuse andmebaasis. Sellel, missuguses piirkonnas keegi parasjagu elab, ei ole selles kontekstis mingit tähtsust. Me võtame ka muudest õigusaktidest praegu selliseid viiteid välja ja see on tõenäoliselt üks nendest.

22:17 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski! Rahvasaadikutel eelnõu algatajale rohkem küsimusi ei ole. Sotsiaalkomisjoni ettekandja on Helmen Kütt. Palun!

22:17 Helmen Kütt

Austatud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Hea tervise- ja tööminister! Sotsiaalkomisjon kuulab esmaspäeval, 10. oktoobril oma istungil ära töö- ja terviseministri. Istungist võtsid osa ka Sotsiaalministeeriumi tervisesüsteemi arendamise osakonna nõunik Kaija Lukka ja peaspetsialist Ülle Jordan, ravimiosakonna juhataja Dagmar Rüütel, Eesti Haigekassa ravikindlustushüvitiste osakonna eriarstiabi paketi arenduse talituse juhataja Tiina Sats ja juriidilise osakonna peajurist Kadri Kurvits. Nii nagu tänagi andis minister põhjaliku ja ülevaatliku selgituse ka komisjonis, seepärast ma siin saalis eelnõu enam tutvustama ei hakka ja asun kohe komisjonis esilekerkinud küsimuste ja neile antud vastuste juurde.

Komisjonis paluti täpsustada, mida tähendavad esmased teenused. Vastuses selgitati, et tervishoiuteenuste loetelu alusel täiskasvanutele hüvitatavate esmavajalike teenuste loetelu on koostanud Eesti Haigekassa koostöös Eesti Hambaarstide Liiduga. Hüvitatavad teenused on diagnostika, sh röntgenülesvõtted, ravimi asetamine ja ajutise täidise paigaldamine, odavama püsiva

täidise paigaldamine, amputatsioon ja hamba eemaldamine, mädakolde avamine ja ravimenetlused, juureravi, küreetaž, pinna- ja injektsioonanesteesia. Minister lisas, et täiskasvanud kindlustatud isikutele kehtestatakse senise rahalise hüvitise asemel vajalik hambaraviteenus. Monika Haukanõmm küsis, kas hüvitise määra on tulevikus plaanis muuta, sest näiteks viie aasta pärast ei pruugi 30 eurot enam läbivaatuse maksumustki katta. Minister vastas, et lähiaastatel võiks hüvitis kindlasti kasvada. Kui vaadata hüvitist, mida saavad kõrgendatud riskiga rühmad, praegusel juhul pensionärid, siis võibki juba öelda, et keskmine patsient saab kulud kaetud. Kui rääkida täiskasvanutest, siis loomulikult tahaks et hüvitis oleks suurem, kuid praegu pakutud 30 eurot tuleneb eelkõige eelarvelistest piirangutest.

Aivar Kokk küsis, kas hambaravihüvitise arvestus käib kalendriaasta järgi. Vastus oli, et järgmisel aastal on pooleaastane periood, 1. juulist kuni 31. detsembrini, edaspidi on arvestus kalendriaasta järgi ehk 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini. Aivar Kokk küsis, kas järgmisel poolaastal ei või tekkida sama olukord, mis on C-hepatiidi ravimiga, et kulu on oodatust suurem, ja kuna hüvitama hakatakse poolest aastast, on planeeritud ka poole vähem raha. Minister vastas, et sellele on pööratud tähelepanu. Väga täpselt ei ole küll võimalik ennustada, kui paljud järgmisel poolaastal hambaravihüvitist kasutavad, kuid parim teadmine ütleb, et järgmisel aastal peaks eelarvesse planeeritud rahast piisama.

Jüri Jaanson küsis, kuidas on hambaraviteenuste hinnad seni muutunud ja miks ei ole eelnõus hinnatõusu arvestatud. Vastuses selgitati, et hüvitise määrad ei ole hinnatõusuga seotud.

Tervishoiuteenuste hinna tõusu kõige suurem komponent on palgad ehk tervishoiutöötajate palgad mõjutavad ka teenuste hindu. Kindlasti tuleks lähiaastatel hüvitisi suurendada, kuid seda saab teha vastavalt eelarve võimalustele.

Marika Tuus-Laul küsis, kuidas on võimalik vaadata, kas hambaarstil on haigekassaga leping või mitte. Vastus kõlas, et praegu saab seda teada haigekassast, tulevikus on mõeldud hambaravikliinikute kodulehele vastav märgistus lisada.

Aivar Kokk küsis, et kui hambaproteesihüvitis on mõeldud kolme aasta peale, hambaravihüvitis aga aasta peale, kas see siis järgmisesse aastasse üle ei kandu. Vastuseks selgitati, et hüvitis järgmistesse aastatesse üle ei kandu. Hüvitise eesmärk on motiveerida inimesi igal aastal kontrollis käima.

Monika Haukanõmm küsis, kas lastel kuulub juureravi hüvitatavate teenuste hulka. Ta väitis, et on teada juhtumid, kus kliinikul on haigekassaga leping ja lastele osutatakse hambaraviteenust, kuid juureravi ei tehta. Haigekassa esindaja vastas, et juureraviteenused on tervishoiuteenuste loetelus olemas. Seda, miks mõned lepingupartnerid lastele juureravi ei tee, ei oska kahjuks praegu täpsustada. Paluti, et kui mõne lepingupartneri kohta on sellist informatsiooni, siis võiks selle edastada haigekassale.

Vilja Toomast küsis, mis hetkel algab hambaproteesihüvituse maksmise kolmeaastane tsükkel. Vastus oli, et arvestus käib arve järgi ehk on tekkepõhine. Hambaproteesihüvitise maksmist praegu ei muudeta, aga 2018. aastast on plaanis muuta see mitterahaliseks, et proteesihüvitist oleks võimalikult mugav saada ja ei peaks enam taotlusi esitama.

Monika Haukanõmm küsis, kas ja millal on uuendatud laste hambaraviteenuste hinnakirja.

Sotsiaalministeeriumi esindaja vastas, et algust tehti sellega 2015. aastal, kui koos hambaarstide liiduga vaadati üle hambaraviteenuste hinnad. Käesoleval aastal peaksid need saama kooskõlastatud ja järgmisest aastast hinnakirjad muutuvad.

Jüri Jaanson küsis, miks on hüvitatavate teenuste loetelus just odavamata täidisega püsiva täite paigaldamine. Minister selgitas, et mõte on kirjeldada teenuse loetelus ära teatud standard. Meditsiinis on väga palju innovaatilisi asju, mis on erakordselt kallid ja mille eelised odavamate ees ei ole alati selged või on tihti üldse olematud. Samuti ei tähenda odavam alati halvemat.

Komisjon koosseisus Aivar Kokk, Monika Haukanõmm, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev, Vilja Toomast, Liina Kersna, Maire Aunaste, Jüri Jaanson, Raivo Põldaru ja Helmen Kütt tegi järgmised menetluslikud otsused. Tehti ettepanek võtta eelnõu täiskogu 19. oktoobri päevakorda, esimene lugemine lõpetada ning määrata muudatusettepanekute tähtajaks kümme tööpäeva ehk 2. november kell 17.15 ja ettekandjaks komisjoni liige Helmen Kütt. Kõik otsused olid konsensuslikud. Tänan teid!

22:17 Esimees Eiki Nestor

Küsimused komisjonipoolsele ettekandjale. Jäävad ära, kuna keegi ei soovi neid küsida. Avan läbirääkimised. Protseduuriline küsimus, Igor Gräzin!

22:17 Igor Gräzin

Minu küsimus ei puuduta ei praeguse eelnõu sisu, seda ettekannet ega seda probleemi, vaid on protseduuriküsimus. Sellepärast ootan, et sa avaldaksid oma arvamust. Komisjonipoolne ettekanne on olnud komisjoni istungi protokollis täielik ettekandmine: see ütles, see vastas, see ütles, see vastas jne. Komisjoni protokoll on ju kirjalikult kättesaadav. Kusjuures selline ettekanne on tänase päeva jooksul kolmas kord, kui ma ei eksi. Kas see hakkabki nüüd nii olema või me eeldame komisjoni ettekandelt mingit kokkuvõtet?

22:17 Esimees Eiki Nestor

Ma olen päris kindel, et seda otsustavad komisjon ja ettekandja ise. Juhatus ei ole kunagi andnud komisjoni ettekandjatele juhendmaterjale, milline peab kaasettekanne olema. Praktikast ma võin sulle öelda, et on olnud väga lühikesi ja on olnud väga põhjalikke kokkuvõtteid, nii nagu praegu. Ju see sõltub ka Riigikogu liikmest, kes komisjoni kaasettekanne teeb.

Avan läbirääkimised. Raivo Põldaru Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

22:17 Raivo Põldaru

Hea esimees! Lugupeetud kolleegid! Hea minister! Tänapäevale paneb punkti taas selline eelnõu, mis väärrib ainult kiidusõnu. Kuigi rahaga on nii nagu rahaga ikka, eks seda ole alati vähe, aga abiks on see liikumine 19 eurolt 30-le ikka. Meeldiv kergendus on inimestele ilmselt seegi, et raha ei ole vaja esialgu ise välja käia, nii nagu praegu proteeside eest tuleb see 255 ja natuke pealegi välja panna. Nii et need on kergendused, millest inimestel abi on, kuigi, nagu eespool juttu oli, on raha tõepoolest väike ja võiks suurem olla.

Kiita tuleb ka teiste seaduseelnõus sisalduvate positiivsete asjade eest nagu anesteesia hüvitamine, tervisekindlustuse pikendamine ajateenistusest tulnud poistele ja tüdrukutele, kellest saavad üliõpilased, samuti võlaõiguslepingu alusel töötavatele inimestele antav ühekuine ajapikendus. Meditsiiniseadmete müüjate hulgas on võib-olla tekkinud küsimus, kas seaduses toodud muudatused hoopis ei kahanda seadmete kättesaadavust. Ehk leitakse tulevikus, kui komisjon eelnõu edasi menetleb, ühine vaade ka nendele probleemidele.

Väga tore ja inimestele kindlasti kasulik on see, et hooldushüvitist hakatakse maksma ka nendele inimestele, kelle hoolealused on haiglas. Selliseid inimesi täiesti on, minu oma tutvusringkonnaski. Nii et tore on sellise seaduseelnõuga tänast päeva lõpetada. Nagu öeldakse: abiks ikkagi ja kergenduseks meie inimestele. Aitäh!

22:17 Esimees Eiki Nestor

Rohkem läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 301 esimene lugemine lõpetada. Määratud muudatuste ettepanekute esitamise tähtajaks 2. novembri kell 17.15. Istung on lõppenud. Kohtume homme.

Istungi lõpp kell 22.14.